

DIE ERNÄHRUNGSWIRTSCHAFT

GOSPODARKA WYŻYWIENIA

Mitteilungsblatt der Zentralkammer für die Gesamtwirtschaft im G. G. Hauptgruppe Ernährung und Landwirtschaft
Wiadomości Centralnej Izby dla Ogólnej Gospodarki w G. G. Główny Oddział Wyżywienia i Rolnictwa

Bezugspreis monatlich Zl. 7.50 zuzügl. Trägerlohn bzw. Postzustellgebühren. Erscheint jeweils zum 5. und 20. eines Mts. Bei höherer Gewalt oder sonstigen Einwirkungen besteht für den Verlag keine Verpflichtung für eine Ersatzlieferung. Prenumerata monatlich zl 7.50 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazuje się 5 i 20 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Anzeigenbedingungen: 1 mm hohe und 22 mm breite Zelle 50 gr. Grundschrift Nonpareille, Textspalte 1 mm Höhe und 94 mm Spaltenbreite Zl. 4.—. Erm. Grundpreise II. Preisliste Nr. 2. Briefanschr.: Agrarverlag, Krakau, Nürnbergerstr. 5a. Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wys. i 22 szer. 50 gr. Pismo podslawowe Nonpareille, szpalla tekstowa 1 mm wys. i 94 szer. zl 4.—. Zniżone ceny ogłoszeń w. Cennika Nr. 2. Adres: Wydaw. Rolnicze, Kraków, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a.

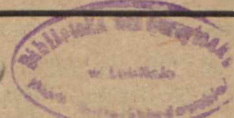
Nr. 1

20. 10. 1941

Jahrgang - Rok I

An unsere Leser

Czas 2100/1/2

Zum ersten Mal erscheint heute „Die Ernährungswirtschaft“. Dieser Zeitschrift ist die Aufgabe gesetzt, den an der Warenbewegung und arende- und verarbeitung in der Ernährungswirtschaft beteiligten Fachkreisen die Ziele der mit der Lenkung der Ernährungswirtschaft beauftragten Dienststellen und Berufsverbände näherzubringen und sie insbesondere mit den zur Durchführung der Marktordnung erlassenen Anordnungen im einzelnen vertraut zu machen.

Darüber hinaus steht die Zeitschrift den fachlich interessierten Kreisen zur Veröffentlichung von Beiträgen aus allen Zweigen der Ernährungswirtschaft zur Verfügung und will die Betriebsinhaber in fachlicher, rechtlicher und steuerlicher Hinsicht laufend beraten. Diesen letztgenannten Zielen dienen die ständigen Sonderteile.

Die Zeitschrift wendet sich über die fachlich interessierten Leser hinaus auch an die übrige Bevölkerung des Generalgouvernements, die aus den Darstellungen der Zeitschrift ersehen mag, mit welch grossen Schwierigkeiten die zuständigen Stellen des Generalgouvernements zu kämpfen haben, um den lebensnotwendigsten Bedarf für die Ernährung der Gesamtbevölkerung des Generalgouvernements sicherzustellen. Welche Leistung die Sicherstellung der Ernährung in diesem Raum bedeutet — mitten im schweren Abwehrkampf gegen den Bolschewismus, der in erster Linie den Einsatz aller wirtschaftlichen Kräfte zur Erringung des Sieges fordert — das wird vielleicht erst in späterer Zeit richtig gewürdigt werden können.

Möge diese Zeitschrift zum Verständnis der für das Gebiet des Generalgouvernements neuartigen Grundsätze der Marktordnung beitragen und mithelfen, das gesteckte Ziel der weiteren Ernährungssicherung des Generalgouvernements zu erreichen; sie möge auch gleichzeitig die ständige Verbindung zwischen Führung und Praxis aufrechterhalten und zu einer erfolgreichen Zusammenarbeit führen.

W. W. W.

Geschäftsführender Leiter der Hauptabteilung
Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements

Do naszych Czytelników

W dniu dzisiejszym ukazuje się pierwszy numer „Gospodarki Wyżywienia“. Spełniając wytknięte sobie zadanie, pismo to informować będzie koła fachowe, współdziałające w obiegu towarów oraz w ich obróbce i przeróbce w ramach gospodarki żywnościowej, o celach, jakie przyświecać będą czynnikom urzędowym i zrzeszonym zawodowym, kierującym całością gospodarki żywnościowej, oraz zapoznawać koła te bliżej z treścią zarządzeń, wydawanych dla urzeczywistnienia zasad regulacji rynku.

Z drugiej strony pismo otwiera swe lamy zainteresowanym kołom fachowym dla artykułów ze wszystkich dziedzin gospodarki żywnościowej i służyć będzie posiadaczom zakładów i przedsiębiorstw stałą poradą w kwestiach fachowych, prawniczych i podatkowych. Obu tym ostatnim zadaniom służyć będą stałe rubryki.

Poza wspomnianymi kołami fachowymi pismo pragnie docierać również do szerszych warstw ludności Generalnego Gubernatorstwa, która z treści ogłaszanych w piśmie materiałów będzie mogła stwierdzić naocznie, jak wielkie trudności przewyżczyć muszą właściwe władze Generalnego Gubernatorstwa, aby zabezpieczyć ogółowi ludności zaspokojenie najniezbędniejszych potrzeb w zakresie wyżywienia. Jak doniosłe zaś znaczenie posiada zabezpieczenie wyżywienia ludności na tym obszarze — w czasie toczącej się ciężkiej walki obronnej z bolszewizmem, której zwycięski wynik wymaga przede wszystkim wyłączenia wszelkich sił gospodarskich — to może w przyszłości dopiero będzie mogło być należycie ocenione.

Oby pismo nasze przyczyniło się do zrozumienia nieznanych jeszcze w Generalnym Gubernatorstwie zasad regulacji rynku i pomogło osiągnąć cel dalszej poprawy warunków wyżywienia w Generalnym Gubernatorstwie; oby stało się ono zarazem stałym łącznikiem pomiędzy czynnikiem kierowniczym a terenem, zapewniając skuteczną wzajemną współpracę.

W. W. W.

Zarządzający Kierownik Głównego Wydziału
Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa

Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement Gospodarka żywienia w Gen. Gubernatorstwie

Von Oberlandwirtschaftsrat Dr. Behr. Leiter der Abt. Marktordnung in der Hauptabt. Ernährung u. Landwirtschaft

Das Generalgouvernement — obgleich Agrarland — ist infolge der Struktur seiner Landwirtschaft, die sich fast ausschließlich auf die wenig leistungsfähigen landwirtschaftlichen Klein- und Kleinstbetriebe gründet, kaum in der Lage, die zu einer normalen friedensmäßigen Versorgung der Gesamtbevölkerung erforderlichen landwirtschaftlichen Erzeugnisse hervorzubringen. Die gegenwärtigen Umstände bringen es mit sich, daß eine Einfuhr der fehlenden Erzeugnisse fast überhaupt nicht erfolgen kann. Der Schleichhandel entzieht schon gleich beim Erzeuger einen nicht unbedeutlichen Teil der landwirtschaftlichen Erzeugnisse einer ordnungsgemäßen Erfassung und Verteilung.

Erfassung der Versorgungsmittel

Es ist bei dieser Sachlage Aufgabe der mit der Durchführung der Ernährungswirtschaft betrauten Dienststellen, durch eine zentrale Erfassung die notwendigsten Versorgungsmittel für die größeren Städte des Generalgouvernements und für die Arbeiter in den Industriezentren bereitzustellen. Von Anfang an war daher die Aufmerksamkeit der zuständigen Dienststellen auf eine immer stärkere zentrale Warenerfassung gerichtet. Dies wurde dadurch erschwert, daß große Teile der Landbevölkerung teils aus unbegründetem Mißtrauen und teils aus dem kriegsbedingten Mangel an gewerblichen Erzeugnissen und landwirtschaftlichen Bedarfsartikeln ihre Ware zurückhielten oder nur gegen Überpreise abzugeben geneigt waren.

Um einerseits die Erfassung der für die Versorgung der Bevölkerung notwendigen Nahrungsmittel sicherzustellen, andererseits aber auch um der Landbevölkerung den ihr zustehenden Anteil an gewerblichen Erzeugnissen zu sichern, wurde daher bereits bei der Ernteerfassung im Jahre 1940 die „Prämienaktio“ eingeleitet; dabei wurde dem Erzeuger bei der Ablieferung landwirtschaftlicher Erzeugnisse ein Bezugsrecht auf eine gewisse Menge gewerblicher Erzeugnisse, besonders Textilien, Kleisenwaren usw. gewährt. So ungewöhnlich dieses Prämiensystem ist, so findet es doch eine gewisse Berechtigung darin, daß es von vornherein dem Teil der Bevölkerung, der durch die Ablieferung von landwirtschaftlichen Erzeugnissen eine volkswirtschaftliche Leistung erbringt, auch einen gewissen Anteil an den anderen verknappten wirtschaftlichen Bedarfsgütern sichert, ohne die eine Weiterführung der Erzeugungssteigerung auf die Dauer nicht möglich ist.

Verteilungsapparat

Neben der Sorge für die restlose Erfassung der anfallenden Erzeugnisse gilt die Tätigkeit aller in der Ernährungswirtschaft tätigen Dienststellen insbesondere dem reibungslosen Ablauf der Verteilung, sowie der Be- und Verarbeitung der erfaßten Rohstoffe.

Der Großverteilerapparat mußte, soweit er jüdisch war, restlos aus dem Wirtschaftsleben ausgeschaltet werden. Da der Großverteilerapparat zu 95 v. H. in den Händen der Juden lag, kann man sagen, daß ein leistungsfähiger Großverteilerstand im Generalgouvernement nicht vorhanden war. Eine weitere Einschaltung von Großverteilern erfolgte auch nur insoweit, als die Großverteiler wirklich notwendige volkswirtschaftliche Funktionen ausübten.

Ueberwachung der Be- und Verarbeitungsbetriebe

Von den gleichen Grundsätzen mußte bei der be- und verarbeitenden Industrie der Ernährungswirtschaft ausgegangen werden. Landwirtschaftliche Erzeugnisse, die erst

Jakkolwiek Generalne Gubernatorstwo jest krajem rolniczym, to jednak struktura jego rolnictwa, opartego prawie wyłącznie na słabo rozwiniętych drobnych gospodarstwach chłopskich, sprawia, iż nie jest ono w możności wyprodukować takich ilości płodów rolnych, jakich wymaga normalne zaopatrzenie ogółu ludności w okresie pokoju. W warunkach wytworzonych obecnym stanem rzeczy przywóz brakującej ilości płodów rolnych ograniczony jest do znikomych cyfr. Prawidłowemu ujęciu i rozdziałowi wytwarzanych produktów rolnych przeszkadza dotkliwie handel pokątny, który już z rąk wytwórcy odbiera dość znaczną część produkcji.

Ujęcie produkcji środków żywności

W tych warunkach na czynniki urzędowe powoła kierowania gospodarką żywnościową spada obow centralnego ujęcia całej produkcji w celu za nienia niezbędnych środków żywności większym mia Generalnego Gubernatorstwa oraz robotnikom w centi przemysłowych. Konieczność scentralizowanego, coraz to sprężystszego ujęcia odnośnych towarów była przeto już z samego początku przedmiotem bacznej uwagi właściwych władz. Zamierzeniem tym stała na przeszkodzie okoliczność, że szerokie warstwy ludności, bądź pod wpływem nieuzasadnionego braku zaufania, bądź na skutek spowodowanego warunkami wojennymi braku wyrobów przemysłowych i innych potrzebnych dla rolnictwa artykułów, skłonne były nie oddawać swojego towaru lub tylko za nadmiernie wygórowane ceny.

Aby zabezpieczyć należyte ujęcie środków żywności, niezbędnych dla zaopatrzenia ogółu ludności, a z drugiej strony zapewnić także i ludności wiejskiej należyty jej udział w zapasach wyrobów przemysłu, zapoczątkowana została już podczas ujęcia zbiorów w 1940 r. tak zwana akcja premiowania; polegała ona na tym, że producent otrzymywał przy dostawie produktów rolniczych upoważnienie do nabycia pewnej określonej ilości wyrobów przemysłowych, szczególnie towarów tkackich i żelaznych. Przy całej nienormalności tego systemu premiowania, należało jednak uznać go w pewnej mierze za usprawiedliwiony; zapewniał on bowiem sam przez się tej części ludności, która przez dokonanie dostawy płodów rolnych spełniała ważną funkcję gospodarczą, należyty jej udział w innych, mocno już uszczuplonych artykułach codziennej potrzeby gospodarskiej, których brak na dłuższą metę uniemożliwiłby zresztą dalszy rozwój wytwórczości.

Aparat rozdzielczy

Drugim zadaniem władz administracyjnych, poza troską o całkowite ujęcie produkcji rolnej, jest w szczególności zapewnienie gładkiego rozdziału produktów oraz nadzór nad obróbką i przeróbką ujętych surowców.

Hurtowny aparat rozdzielczy, o ile pozostawał w rękach żydowskich, został z życia gospodarczego całkowicie usunięty. Zważywszy, że rozdzielnicy hurtowi byli w 95% żydami, można po prostu uważać, że Generalne Gubernatorstwo nie posiadało wcale zdolnego do spełniania swych zadań aparatu rozdzielczego. Dopuszczanie dalszych hurtowni rozdzielczych miało miejsce tylko o tyle, o ile rozdzielnicy wypełniali w rzeczywistości niezbędne funkcje gospodarcze.

Nadzór nad przedsiębiorstwami obróbki i przeróbki

Te same zasady były stosowane względem przemysłu obrabiającego i przerabiającego w dziedzinie gospodarki

durch eine bestimmte Bearbeitung oder Verarbeitung verwendungsfähig werden, müssen einen solchen Betrieb wie eine Schleuse durchlaufen. Die Be- und Verarbeitungsbetriebe haben daher gegenüber der Gesamtwirtschaft eine Funktion. Sie sind einerseits für eine ordnungsgemäße Bearbeitung bzw. Verarbeitung verantwortlich und haben andererseits dafür zu sorgen, daß die durchgeschleusten Erzeugnisse nicht in die unkontrollierbaren Kanäle des Schleichhandels abfließen. Die Be- und Verarbeitungsbetriebe müssen daher besonders in der Zeit der Kriegsernährungswirtschaft einer besonders straffen Überwachung unterstellt werden.

Eine zu große Anzahl solcher Betriebe erschwert die Überwachung und verteilt auch den Strom der in die Betriebe einzuschleusenden Waren so vielfach, daß das Verschwinden eines Teiles der Ware im Schleichhandel erleichtert wird. Schließlich können auch nur solche Betriebe als volkswirtschaftlich notwendig anerkannt werden, die eine gute Qualitätsware herstellen. Es dürfen insbesondere nicht mehr Betriebe vorhanden sein, als zur Bearbeitung und Verarbeitung der noch zur Verfügung stehenden Rohstoffe tatsächlich erforderlich sind, das heißt also, soweit für ihren Bestand ein volkswirtschaftliches Bedürfnis besteht. In Anwendung dieser Grundsätze mußte ein großer Teil der Be- und Verarbeitungsbetriebe stillgelegt und nur eine bestimmte Anzahl wirklich leistungsfähiger Betriebe konnte in die Kriegsernährungswirtschaft eingeschaltet werden.

Bewirtschaftung der landwirtschaftlichen Erzeugnisse

Bei der Bewirtschaftung der erfaßten landwirtschaftlichen Erzeugnisse insbesondere bei den Grundnahrungsmitteln Brot, Kartoffeln und Fleisch, d. h. also, bei der Bewirtschaftung der erfaßten Getreide- und Schlachtviehmengen ist eine Lenkung der in den Überschußgebieten anfallenden Mengen in die Bedarfsgebiete, besonders in die Großstädte, erforderlich. Auch eine angemessene Vorratshaltung muß angestrebt werden.

Die Bewirtschaftung der gesamten landwirtschaftlichen Erzeugnisse steht — das sei noch besonders betont — im Zeichen der durch den Krieg bedingten besonderen Gegebenheiten. Daraus ergeben sich eine Reihe notwendiger Maßnahmen, die zum Teil die Streckung der vorhandenen Vorräte bezwecken, wie die Erhöhung des Ausmahlungsgrades für Brotgetreide und die Festsetzung des Stammwürzegehaltes für Bier, zum anderen eine gänzliche Einsparung bestimmter Erzeugnisse zum Ziele haben. Zum

Ernährungssicherung durch gerechte Verteilung

letzteren Zwecke werden vielfach Verwendungsverbote erlassen, wie z. B. die Vorschrift, daß zur Herstellung gewisser nicht lebensnotwendiger Erzeugnisse Zucker durch Süßstoff zu ersetzen ist.

Auf der anderen Seite sollen jedoch auch im Kriege die auf den Markt gelangenden Erzeugnisse einwandfrei sein und güttemäßig gewissen Mindestanforderungen entsprechen. Gerade in Zeiten des Mangels ist der Verbraucher in Gefahr, bei dem Kauf verknappter Waren übervorteilt zu werden und einen zu hohen Preis für minderwertige Ware anzulegen. Dies gilt insbesondere für die Erzeugnisse der Süßwarenwirtschaft oder für solche Erzeugnisse wie Marmelade und Fleischkonserven, deren Herstellung und Zusammensetzung sich vielfach der Beurteilungsmöglichkeit des fachlich unkundigen Verbrauchers weitgehend entzieht. Hier muß eine besonders scharfe Kontrolle der einzelnen Herstellungsbetriebe einsetzen und durchgeführt werden. Die Betriebe, die die ihnen im Zeichen der Kriegswirtschaft übertragenen Aufgaben ausführen und die zugeleiteten Rohstoffe sogar im Schleichhandel veräußern, um sie durch minderwertige Rohstoffe zu ersetzen, müssen rücksichtslos ausgemerzt und ihre Leiter als Volksschädlinge bestraft werden.

wyżywienia. Płody rolne, które stają się zdadne do użytku dopiero po pewnym określonym obrobieniu lub przrobieniu, muszą przechodzić przez zakłady obróbki wzgl. przrobki jak woda przez służę. Zakłady takie spełniają przeto w stosunku do całości gospodarstwa pewnego rodzaju funkcję. Z jednej strony są one odpowiedzialne za prawidłową obróbkę wzgl. przrobkę, z drugiej strony zadaniem ich jest przeszkodzić temu, aby przepływające przez nie produkty nie znajdowały sobie ujścia w niekontrolowanych kanałach handlu pokątnego. Z tych względów przedsiębiorstwa obróbki i przrobki muszą być podporządkowane, szczególnie w okresie wojennej gospodarki żywnościowej, nader ścisłemu nadzorowi.

Jeżeli ilość przedsiębiorstw tego rodzaju jest zbyt wielka, to utrudnia to kontrolę, gdyż napływ towarów do wspomnianych przedsiębiorstw jest tak rozgałęziony, iż część towarów znika z łatwością w podziemiach handlu pokątnego. Niezależnie od tego, tylko takie przedsiębiorstwa należy uważać za gospodarczo konieczne, które wytwarzają towar dobrej jakości. Ilość takich przedsiębiorstw nie powinna sięgać ponad rzeczywistą potrzebę obróbki wzgl. przrobki rozporządzalnej ilości surowców, t. zn. nie powinna ona przekraczać gospodarczego zapotrzebowania. W konsekwencji tych zasad przeważająca część przedsiębiorstw obróbki i przrobki musiała zostać zlikwidowana, a tylko pewną ilość zakładów rzeczywiście zdolnych do życia można było utrzymać w ramach wojennej gospodarki żywnościowej.

Planowa gospodarka produktami rolnymi

Planowa gospodarka ujętą produkcją rolną, a w szczególności podstawowymi środkami żywności, jak chlebem, ziemniakami i mięsem, wymaga planowego przesuwania potrzebnych ilości zboża i bydła rzeźnego z obszarów dających nadwyżkę produkcji do obszarów wykazujących niedobór, zwłaszcza zaś do wielkich miast. Wymaga ona w miarę możliwości również i tworzenia zapasów.

Wypada jeszcze i to podkreślić, że planowa gospodarka całością produkcji rolnej stoi obecnie pod znakiem szczególnych stosunków, spowodowanych warunkami wojennymi. Stosunki te stwarzają potrzebę całego szeregu specjalnych zarządzeń, mających na celu bądź oszczędniejsze zużywanie istniejących zapasów, jak np. podwyższenie stopnia przemiału zbóż chlebowych lub ustalenie zawartości brzożki w piwie, bądź całkowite zoszczędzenie pewnych określonych płodów. Ten ostatni cel wymaga często wydawania zakazów używania, jak np. przepis, iż do wyrobu pewnych przetworów, nie będących artykułami koniecznej potrzeby, cukier musi być zastąpiony sztucznymi środkami słodzącymi.

Z drugiej jednak strony musi być utrzymana zasada, że nawet i podczas wojny wyroby ukazujące się na rynku winny czynić zadość pewnym minimalnym wymogom jakościowym. Właśnie w okresie niedostatku towarów spóżywca narażony jest przy kupnie towaru na wyzysk w tej postaci, że płaci zbyt wysoką cenę za towar mniejszej wartości. Dotyczy to szczególnie wyrobów przemysłu cukierniczego albo takich artykułów jak marmelada i konserwy mięsne, których skład i sposób fabrykacji uchyla się zazwyczaj z pod kontroli i oceny nieświadomego fachowych tajemnic odbiorcy. Tutaj działać musi jak najściślejszy nadzór nad poszczególnymi wytwórcami. Przedsiębiorstwa, które obowiązane są spełniać zadania, przekazane im w ramach gospodarki wojennej, a które przydzielone im surowce sprzedają w handlu pokątnym, aby zastąpić je surowcami pośledniej wartości, powinny być bezwzględnie usuwane, kierownicy zaś ich karani jako szkodnicy społeczni.

Przemysłowe użytkowanie płodów rolnych

Jedno z ważnych zadań gospodarki wojennej powstaje przez ujęcie, zbiórki i planową gospodarkę takimi produktami rolnymi oraz produktami ubocznymi, które nie ma-

Industrielle Verwaltung landwirtschaftlicher Erzeugnisse

Eine wichtige Aufgabe erwächst der Kriegswirtschaft durch die Erfassung, Sammlung und Bewirtschaftung solcher landwirtschaftlicher Erzeugnisse und Nebenerzeugnisse, die nicht Ernährungszwecken, sondern der industriellen Verwertung dienen. Der Erfassung von Flachs, Hanf und Rohwolle kommt im Zeichen einer kriegsbedingten Versorgungslage mit Textilien besondere Bedeutung zu. Nicht geringer ist die Bedeutung der Sammlung der bei Schlachtungen anfallenden Rohhäute und -felle, sowie Borsten, Tierhaare, Hörner, Klauen, Knochen und Federn und sonstiger Erzeugnisse. Diese Erzeugnisse fallen im Bereich der Ernährungs- und Landwirtschaft an; sie werden daher auch von den Dienststellen der Ernährungs- und Landwirtschaft bewirtschaftet und für die Zwecke der gewerblichen Wirtschaft zur weiteren Verarbeitung bereitgestellt.

Es konnte im Vorstehenden nur ein kurzer Gesamtüberblick über die überaus vielseitigen Aufgaben der Kriegsernährungswirtschaft gegeben werden.

Die geschilderten Aufgabengebiete sind nur die Grundlagen, aus denen heraus sich eine große Fülle von Einzelarbeiten ergibt, die laufend bewältigt werden müssen. Wie überall im wirtschaftlichen Leben sind täglich neue Aufgaben zu lösen und neu auftauchende unvorhergesehene Schwierigkeiten zu überwinden. Die Mitarbeiter, die für diesen Tätigkeitsbereich eingesetzt sind, arbeiten in dem Bewußtsein, daß es das Ziel der Kriegsernährungswirtschaft im Generalgouvernement sein muß, die Gesamtbevölkerung des Generalgouvernements soweit dies in Kriegzeiten möglich ist, mit den lebensnotwendigsten Bedarf zu versorgen und sie vor gewissenlosen Schiebern und Spekulanten, die die Not der Zeit zum eigensüchtigen Geschäftemachen ausnutzen, zu schützen.

ihm zastosowania w gospodarce żywnościowej, lecz służą wyłącznie celom przemysłowym. Dotyczy to przede wszystkim produkcji lnu, konopi i surowej wełny, której ujęcie posiada szczególnie duże znaczenie. Niemniej ważną jest zbiórka przypadających przy uboju bydła skór surowych i futrzanych oraz szczeci, włosia, rogów, racic, kości, piór i t. p. produktów zwierzęcych. Produkcja tych wytworów należy do zakresu gospodarki żyw-

Sprawiedliwy rozdział zapewni wyżywienie

nościowej i rolniczej. Zarówno przeto planowa gospodarka wspomnianymi produktami, jak i przekazywanie ich gospodarce przemysłowej do dalszej przeróbki, należą do urzędów żywienia i rolnictwa.

Ramy niniejszych wywodów pozwoliły tylko na krótki przegląd poszczególnych, nader rozgałęzionych zadań wojennej gospodarki żywnościowej.

Przedstawione wyżej kierunki działania dają jedynie przegląd zagadnień podstawowych, które rozgałęziają się w praktyce na bardzo znaczną ilość zadań szczegółowych, wymagających nieprzerwanej bieżącej pracy. Jak zawsze w dziedzinie życia gospodarczego, zjawiają się tu niemal codziennie nowe zagadnienia i wynurzają nowe, nieprzewidziane trudności. Ludzie, powołani do działania na powyższym odcinku administracji, pracują w przekonaniu, iż wojenna gospodarka żywnościowa w Generalnym Gubernatorstwie zmierzać musi do dwóch celów: do zaopatrzenia ogółu ludności Generalnego Gubernatorstwa — w granicach, na jakie pozwalają stosunki wojenne — w najkonieczniejsze środki żywności, oraz do zapewnienia tej ludności ochrony przed niesumieniami paskarzami i spekulantami, którzy ciężką sytuację gospodarzą wyzyskują dla swych egoistycznych interesów.

Aufbau der Ernährungs- und Landwirtschaft Administration żywienia i rolnictwa

Von Landwirtschaftsrat Curt Bette

Durch die grundlegende Verordnung vom 23. November 1939 (VBlGG. S. 63) wurde die Verwaltung der gesamten Ernährungs- und Landwirtschaft im Generalgouvernement dem Leiter der Abteilung, jetzt Hauptabteilung, Ernährung und Landwirtschaft im Amt des Generalgouverneurs, jetzt Regierung des Generalgouvernements, zugewiesen. Ausdrücklich ist dazu bestimmt, daß zur Ernährungs- und Landwirtschaft neben dem Gartenbau, Ostbau und Weinbau und der Fischerei auch alle Betriebe und Unternehmungen gehören, die die Verteilung, Bearbeitung und Verarbeitung von landwirtschaftlichen Erzeugnissen zum Gegenstand haben. Dabei gelten als Verteilerbetriebe auch die Betriebe der Vermittler, Kommissionäre, Agenten und ähnliche Unternehmungen. § 3 der genannten Verordnung bestimmt, daß alle genannten Betriebe und Unternehmungen der Ernährungs- und Landwirtschaft der Aufsicht und dem Weisungsrecht des Leiters der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft unterliegen. Dieser ist ermächtigt, Anordnungen über die Erzeugung, Bearbeitung, Verarbeitung, die Lagerung und den Absatz der Erzeugnisse der Ernährungs- und Landwirtschaft zu treffen.

Von besonderer Bedeutung ist die im § 4 der Verordnung vom 23. November 1939 ausgesprochene Ermächtigung des Leiters der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft, Verbände, Genossenschaften und sonstige Organisationen und Einrichtungen der Ernährungs- und Landwirtschaft an Stelle der gesetzlichen Organe durch Kommissare verwalten zu lassen oder sie zusammenzu-

Rozporządzeniem zasadniczym z dnia 23. 11. 1939 r. (Dz. Rozp. G. G. str. 63) całkowita administracja żywienia i rolnictwa w Generalnym Gubernatorstwie poruczona została Kierownikowi Wydziału, obecnie Głównego Wydziału Żywienia i Rolnictwa w Urzędzie Generalnego Gubernatora, obecnie w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa. Z mocy wyraźnego postanowienia do resortu żywienia i rolnictwa należy nie tylko warzywnictwo, sadownictwo, uprawa wina i rybołówstwo, ale również wszelkie zakłady i przedsiębiorstwa, trudniące się rozdziałaniem, obróbką lub przeróbką płodów rolnych. Do przedsiębiorstw rozdzielczych zaliczają się także przedsiębiorstwa pośredników, komisjonerów, agentów i t. p. § 3 wspomnianego rozporządzenia postanawia, iż wszelkie wymienione zakłady i przedsiębiorstwa z zakresu żywienia i rolnictwa podlegają nadzorowi i wskazówkom Kierownika Głównego Wydziału Żywienia i Rolnictwa. Temu ostatniemu przysługuje prawo wydawania zarządzeń dotyczących produkcji, obróbki, przeróbki, składowania oraz zbytu wszelkich artykułów z zakresu żywienia i rolnictwa.

Szczególnie ważny jest przepis § 4 rozporządzenia z dnia 23 listopada 1939 r., z mocy którego Kierownikowi Głównego Wydziału Żywienia i Rolnictwa przysługuje prawo wprowadzania komisarycznego zarządu w związkach, spółdzielniach oraz w innych organizacjach i zrzeszeniach z dziedziny żywienia i rolnictwa w miejsce statutowych organów tych instytucji, ewent. łączenia z sobą

schließen bzw. aufzulösen. Auf Grund dieser Vorschriften konnte eine Reihe von berufsständischen und wirtschaftlichen Einrichtungen, denen im praktischen Wirtschaftsleben erhebliche Bedeutung zukam, in ihrer Zielrichtung ausgerichtet und in das Gesamtgefüge der Ernährungs- und Landwirtschaft eingeschaltet werden.

Begriffsabgrenzung der Ernährungs- und Landwirtschaft

Die weitgehende Ermächtigung, die die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft dadurch erhalten hat, insbesondere Anordnungsgewalt für den gesamten Handel mit landwirtschaftlichen Erzeugnissen und die Be- und Verarbeitungsindustrie der Ernährungswirtschaft, machte in der Folgezeit eine klare Abgrenzung des Begriffes „Ernährungs- und Landwirtschaft“ erforderlich. Bei den landwirtschaftlichen Erzeugerbetrieben bereitet die Frage der Zugehörigkeit zur Ernährungs- und Landwirtschaft keine Schwierigkeiten; denn alles, was im weiteren Sinne zum sogenannten „Landbau“ gehört, kann unbedenklich als Landwirtschaft angesehen werden, auch soweit Handelsbetriebe, welche der menschlichen oder tierischen Ernährung dienende Erzeugnisse verteilen, oder Betriebe der Nahrungsmittelindustrie in Betracht kommen, kann eine Zugehörigkeit zur Ernährungs- und Landwirtschaft ohne Schwierigkeiten anerkannt werden.

Die Landwirtschaft bringt aber eine Reihe von Erzeugnissen hervor, die weder der menschlichen, noch der tierischen Ernährung dienen, die aber gleichwohl wegen ihres engen Zusammenhanges mit der Landwirtschaft oder mit den übrigen Betrieben der Ernährungswirtschaft als zur Ernährungs- und Landwirtschaft gehörig angesehen werden müssen. Abgesehen von Blumen und Zierpflanzen, die als Erzeugnisse des Gartenbaues unbestritten Erzeugnisse der Ernährungs- und Landwirtschaft im weiteren Sinne sind, handelt es sich hier um unmittelbare Erzeugnisse aus landwirtschaftlichen Betrieben, wie z. B. Faser und Gespinnstpflanzen, oder auch Nebenprodukte, die sowohl in landwirtschaftlichen Betrieben wie auch in Verarbeitungsbetrieben anfallen, wie z. B. Federn, Häute und Felle, Borsten, Tierhaare und sonstige sich bei Schlachtungen ergebende Rohstoffe und Rückstände, die industriell verwertet werden, wie Hörner, Klauen, Drüsen, Knochen usw.

Schließlich werden auf der Grundlage von landwirtschaftlichen Erzeugnissen auch Veredelungserzeugnisse hergestellt, die ebenfalls nicht der menschlichen Ernährung dienen. Hier ist zu denken an Dextrin, das aus Kartoffelstärke gewonnen wird, oder an Kasein, ein Erzeugnis der Milch- und Fettwirtschaft.

Betriebe der Ernährungs- und Landwirtschaft

Die Umgrenzung des Begriffes „Ernährungs- und Landwirtschaft“ erfolgte schließlich durch die Zweite Verordnung zur Ergänzung der Verordnung über die Ernährungs- und Landwirtschaft im Generalgouvernement vom 24. Juli 1940 (VBIGG. I S. 228). Danach sind die Betriebe der Ernährungs- und Landwirtschaft in vier Kategorien eingeteilt. Selbstverständlich ist, daß zunächst alle Betriebe und Unternehmungen, die Erzeugnisse, Speisen und Getränke aller Art zur menschlichen und tierischen Ernährung hervorbringen, bearbeiten, verarbeiten, sowie sammeln, lagern und verteilen, zur Ernährungs- und Landwirtschaft gehören (§ 2 Ziffer 1 a. a. O.). Hervorzuheben ist, daß danach auch sämtliche Gaststätten zum Zuständigkeitsbereich der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft zu zählen sind. Das gleiche gilt für solche Betriebe, die aus dem Ausland eingeführte Erzeugnisse der genannten Art bearbeiten, verarbeiten, sammeln, lagern und verteilen (§ 2 Ziffer 3 a. a. O.).

Diejenigen Betriebe und Unternehmungen, die landwirtschaftliche Erzeugnisse, welche nicht der menschlichen oder tierischen Ernährung dienen sowie Rohstoffe und Abfälle, welche bei der Verarbeitung von landwirt-

lub rozwiązywania poszczególnych z wymienionych organizacji. Przepisy te umożliwiły nadanie działalności całego szeregu organizacji zawodowych i gospodarczych, spełniających nader ważne zadania w praktycznym życiu gospodarczym, właściwego celu i kierunku, tudzież uzgodnienia jej z całością systemu gospodarki żywnościowo-rolnej.

Określenie pojęcia „wyżywienia i rolnictwa“

Rozległe upoważnienia, przyznane Głównemu Wydziałowi Wyżywienia i Rolnictwa, a w szczególności władza wydawania obowiązujących zarządzeń dla całego handlu produktami rolnymi oraz dla przemysłu obrabiającego i przerabiającego w zakresie gospodarki żywnościowej, wywołały w następstwie potrzebę jasnego odgraniczenia pojęcia „wyżywienia i rolnictwa“. Co się tyczy zakładów rolniczych wytwórczych, kwestia przynależności tychże do zakresu wyżywienia i rolnictwa nie budzi żadnych wątpliwości; wszystkim bowiem, co należy do t. zw. „uprawy roli“ w szerszym znaczeniu tego słowa, zaliczyć można bez zastrzeżeń do rolnictwa, nie wyłączając nawet przedsiębiorstw handlowych, trudniących się rozdziałem ludzkich i zwierzęcych środków żywności oraz przedsiębiorstw przemysłowych, wytwarzających środki żywności. — które to zakłady zaliczyć należy bez wątpienia do gospodarki wyżywienia i rolnictwa.

Rolnictwo wytwarza jednak ponadto cały szereg artykułów, które, nie służąc wyżywieniu ludzi ani zwierząt, muszą być przecież zaliczone do gospodarki żywnościowo-rolnej, już choćby ze względu na ich ścisły związek z rolnictwem lub z innymi przedsiębiorstwami gospodarki żywnościowej. Nie mówiąc już o kwiatkach i roślinach ozdobnych, które, jako produkty ogrodnictwa, należą bez kwestii do wytworów gospodarki żywnościowo-rolnej w szerszym znaczeniu, chodzi tu o bezpośrednio produkty gospodarki rolniej, jak np. rośliny włókniste i przedziałnicze, lub też o produkty uboczne, odpadające bądź w gospodarstwach czysto rolnych, bądź w przedsiębiorstwach przerabiających, jak np. pióra, skóry i futra, szceć, włosie oraz wszelkiego rodzaju surowce i odpadki, uzyskiwane przy uboju bydła, a nadające się do zużytkowania w przemyśle, jak rogi, racice, gruczoły, kości i t. p.

Wreszcie produkty rolne stanowią w wielu wypadkach podstawę dla przeróbki uszlachetniającej, która również nie wytwarza środków żywności. Wystarczy tu wymienić chociażby dekstrynę, wytwarzaną ze skrobi ziemniaczanej lub kazeinę, jako produkt gospodarki mleczno-tłuszczowej.

Przedsiębiorstwa żywnościowe i rolne

Pojęcie „wyżywienia i rolnictwa“ znalazło swe ostateczne określenie w Drugim rozporządzeniu, uzupełniającym rozporządzenie o wyżywieniu i rolnictwie w Generalnym Gubernatorstwie z dn. 24 lipca 1940 r. (Dz. Rozp. G. G. str. 228). W myśl tego rozporządzenia przedsiębiorstwa żywnościowe i rolne podzielone są na cztery kategorie. Rozumie się samo przez się, że do gospodarki żywnościowej i rolnej należą przede wszystkim wszelkie zakłady i przedsiębiorstwa, które wytwarzają, obrabiają lub przerabiają albo gromadzą, trzymają na składzie lub też rozdzielają produkty, potrawy i napoje wszelkiego rodzaju, służące do wyżywienia ludzi lub zwierząt (§ 2 cyfra 1 cyt. rozp.). Należy tu nadmienić, że także i wszelkiego rodzaju gospody muszą być konsekwentnie zaliczone do zakresu właściwości Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa.

Toż samo odnosi się do przedsiębiorstw, które obrabiają, przerabiają, gromadzą, trzymają na składzie lub rozdzielają artykuły wspomnianego rodzaju, sprowadzone z zagranicy (§ 2 cyfra 3 cyt. rozp.).

Zakłady i przedsiębiorstwa, trudniące się wytwarzaniem lub sporządzaniem bądź produktów rolnych, nie służących celom wyżywienia ludzi lub zwierząt, bądź usz-

schaftlichen Erzeugnissen entstehen, hervorbringen und herrichten sind insoweit als zur Ernährungs- und Landwirtschaft gehörig zu betrachten, als sie diese Rohstoffe zur weiteren industriellen Verwertung erfassen, sammeln und an die Bewirtschaftungsstellen abgeben und verteilen. Bei dieser Regelung ist davon ausgegangen, daß die Erzeugnisse der genannten Art soweit und zwar nur soweit zur Ernährungs- und Landwirtschaft gehören, als sie noch als landwirtschaftliche Erzeugnisse überhaupt gewertet werden können. Daß Rohflachs und Rohhanf, Rohwolle sowie Rohhäute und -felle landwirtschaftliche Erzeugnisse sind, erscheint selbstverständlich, obgleich sie nicht der menschlichen oder tierischen Ernährung dienen. Ebenso klar ist es aber auch, daß diese Erzeugnisse, soweit sie industriell bearbeitet sind, durch die Bearbeitung so weit von ihren Ausgangsprodukten entfernt sind, daß sie schlechterdings nicht mehr zu landwirtschaftlichen Erzeugnissen gerechnet werden können.

Wichtig ist, daß solche landwirtschaftliche Erzeugnisse, die nicht Ernährungszwecken dienen, wenn sie aus dem Ausland eingeführt sind in keinem Falle zur Zuständigkeit der Ernährungs- und Landwirtschaft gehören. Durch diese Regelung wird der Grundgedanke der Verordnung klar, nämlich, daß die in der einheimischen Ernährung und Landwirtschaft anfallenden Rohstoffe der genannten Art auch von der Verwaltung der einheimischen Ernährungs- und Landwirtschaft bewirtschaftet werden sollen. Diese hat ohnehin die Lenkung des aus den landwirtschaftlichen und ernährungswirtschaftlichen Betrieben stammenden Erzeugnisse in der Hand. Es wäre unorganisch, einen Teil dieser Erzeugnisse, weil sie nicht Ernährungszwecken dienen, auszunehmen und sie anderen Stellen zur Bewirtschaftung zuzuweisen. Dieser Grundgedanke hat aber keine Geltung bei den eingeführten Erzeugnissen solcher Art, da sie nicht in einheimischen landwirtschaftlichen Betrieben erfaßt werden.

In der Zweiten Ergänzungsverordnung ist sodann noch klargestellt, daß zur Ernährungs- und Landwirtschaft auch solche Betriebe und Unternehmungen gehören, die Düngemittel, Betriebsmittel, und landwirtschaftliche Bedarfsartikel verteilen, soweit diese unmittelbar landwirtschaftliche Betriebe Genossenschaften oder deren Zusammenschlüsse beliefern.

Einzelzweige der Ernährungs- und Landwirtschaft

Während der besprochene § 2 der Zweiten Ergänzungsverordnung die allgemeinen Richtlinien aufstellt, nach denen die Zugehörigkeit eines Betriebes zur Ernährungs- und Landwirtschaft grundsätzlich zu beurteilen ist, hebt der § 3 die einzelnen Sparten der Ernährungs- und Landwirtschaft sowie die zu ihnen gehörenden Erzeugnisse hervor, welche von der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft nach Maßgabe ihren durch den § 2 umgrenzten Zuständigkeit bewirtschaftet werden. Danach werden in der Ernährungs- und Landwirtschaft folgende Einzelzweige unterschieden:

1. Getreide- und Futtermittelwirtschaft,
2. Brauwirtschaft,
3. Kartoffelwirtschaft,
4. Zuckerrwirtschaft,
5. Nähr- und Genußmittelwirtschaft,
6. Gartenbauwirtschaft,
7. Weinbauwirtschaft,
8. Viehwirtschaft,
9. Milch- und Fettwirtschaft,
10. Geflügel- und Eierwirtschaft,
11. Fischwirtschaft.

Es würde zu weit führen, auf die einzelnen Zweige der Ernährungs- und Landwirtschaft einzugehen und die im einzelnen zu ihrer gehörenden Erzeugnisse aufzustellen. Hervorgehoben sei jedoch, daß auch zu Genußzwecken dienende Erzeugnisse, die nicht aus der einheimischen Landwirtschaft stammen, insbesondere Kolonialprodukte

rowców i odpadków, uzyskiwanych przy przeróbce produktów rolnych, należy zaliczyć do gospodarki żywnościowej i rolnej tylko o tyle, o ile należy do nich również ujęcie oraz zbiórka wspomnianych surowców w celu dalszego przemysłowego ich zużytkowania oraz odprowadzanie tychże do urzędów planowej gospodarki lub rozdzielanie. Przepis powyższy oparty jest na tej podstawie, że artykuły wspomnianego rodzaju należą o tyle i tylko o tyle do gospodarki żywnościowo-rolnej, o ile mogą one w ogóle być jeszcze zwartościowane jako produkty rolne. Jest rzeczą jasną, że np. surowy len i surowe konopie, podobnie jak surowa wełna oraz surowe skóry i futra, są produktami rolnymi, chociaż nie służą żywnieniu ludzi ani zwierząt. Jest jednak rzeczą również jasną, że produkty te, o ile zostały już przemysłowo obrobione, oddaliły się w następstwie tej obróbki tak znacznie od płodów pierwotnych, że nie można ich już wnieść zaliczać bez zastrzeżeń do produktów rolnych.

Znamiennym jest dalej przepis, że produkty rolne, nie służące celom żywienia, a sprowadzone z zagranicy, nie należą w żadnym wypadku do zakresu gospodarki żywnościowo-rolnej. Przepis ten ujawnia zasadniczą myśl rozporządzenia, że surowce wspomnianego rodzaju, uzyskane w wewnętrznej gospodarce żywnościowo-rolnej, powinny też należeć do zakresu administracji żywienia i rolnictwa, tym bardziej, że i tak już zadaniem tej administracji jest kierowanie obrotem produktów, wytwarzanych przez przedsiębiorstwa rolne i żywnościowe. Byłoby przeto błędem systematycznym, gdyby część tych produktów stanowić miała wyjątek tylko dlatego, iż nie służą one celom żywienia i gdyby planowa gospodarka tymiż produktami miała być z tej racji podporządkowana innej gałęzi administracji. Ta myśl przewodnia nie może jednak stosować się do produktów powyższej kategorii sprowadzonych z zagranicy, skoro nie zostały one wytworzone i ujęte w krajowych gospodarstwach rolnych.

Drugie rozporządzenie uzupełniające wyjaśnia dalej, że do zakresu gospodarki żywnościowo-rolnej należą również takie zakłady i przedsiębiorstwa, które trudnią się rozdziałem nawozów, materiałów pędnych i innych potrzeb gospodarki rolnej, o ile artykuły takie dostarczane są bezpośrednio gospodarstwom rolnym, spółdzielniom lub związkom tychże.

Poszczególne gałęzie gospodarki żywnościowo-rolnej

Podczas gdy omówiony wyżej § 2 Drugiego rozporządzenia uzupełniającego ustala tylko ogólne wytyczne, podług których oceniać należy zasadniczo przynależność poszczególnych przedsiębiorstw do zakresu gospodarki żywienia i rolnictwa, to w § 3 wyszczególnione są poszczególne gałęzie gospodarki żywnościowo-rolnej oraz należące do tychże produkty, które ze względu na kierownictwo planowej gospodarki należą do właściwości Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa, stosownie do tegoż kompetencji określonej w § 2. Zgodnie z tym całość gospodarki żywnościowo-rolnej dzieli się na następujące gałęzie:

1. gospodarka zbożem i paszami,
2. piwowarstwo,
3. gospodarka ziemniaczana,
4. cukrownictwo,
5. gospodarka środkami żywności i artykułami spożywczymi,
6. warzywnictwo i sadownictwo,
7. uprawa wina,
8. hodowla bydła,
9. gospodarka mleczno-tłuszczowa,
10. gospodarka drobiem i jajami,
11. rybołówstwo.

Ramy niniejszych uwag nie pozwalają na szczegółowy opis poszczególnych gałęzi gospodarki żywnościowo-rolnej

wie Kaffee, Tee, Rohkakao und Gewürze, zur Ernährungs- und Landwirtschaft und zwar zur Gruppe der Nähr- und Genußmittelwirtschaft gehören. Das gleiche gilt schließlich auch (das muß als eine Ausnahme von der Regel angesehen werden) für solche Erzeugnisse, die auf industriellem Wege hergestellt werden, aber doch Genußzwecken dienen, wie Süßstoff und Essenzen. Bei Süßstoff ist jedoch die Zuständigkeit der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft durch den Bestand des Süßstoffmonopols eingeschränkt, da nach § 6 der Zweiten Ergänzungsverordnung die Vorschriften über die Einrichtung und Verwaltung von Monopolen für einzelne Erzeugnisse der Ernährungs- und Landwirtschaft durch die Bestimmungen dieser Verordnung nicht berührt werden. Selbstverständlich ist, daß die als Arzneimittel dienenden Erzeugnisse nicht zur Ernährungs- und Landwirtschaft gehören.

Organisation und Wirkungskreis der Dienststellen

In dem Rahmen, der durch die Bestimmungen der Zweiten Ergänzungsverordnung gezogen ist, haben die Dienststellen der Ernährungs- und Landwirtschaft die Aufgabe, die Erzeugnisse der Ernährungs- und Landwirtschaft zu bewirtschaften. In der unmittelbaren Staatsverwaltung sind für diese Bewirtschaftung verantwortlich in der Regierung die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft und in den Ämtern der Distriktschefs die Abteilungen Ernährung und Landwirtschaft, denen bei den Kreishauptleuten die Ämter für Ernährung und Landwirtschaft entsprechen.

Diese Dienststellen können jedoch das ihnen gesteckte Ziel der gleichmäßigen Versorgung der Gesamtbevölkerung des Generalgouvernements nur erreichen, wenn eine zentrale Erfassung der von der Landwirtschaft hervorgebrachten Erzeugnisse gesichert ist.

Zur zentralen Warenerfassung und zur Durchführung des zwischen den einzelnen Überschuß- und Bedarfsdistrikten erforderlichen Versorgungsausgleiches wurde eine besondere Einrichtung geschaffen, die Landwirtschaftliche Zentralstelle, deren Aufgabe die zentrale Erfassung für die Ernährungswirtschaft des Generalgouvernements von so hervorragender Bedeutung ist, daß auf sie in einem besonderen Beitrag in dieser ersten Nummer der Zeitschrift näher eingegangen werden muß, auf den hiermit verwiesen sei.

Es ergab sich im Lauf der Zeit die Notwendigkeit, neben dem Erfassungsapparat der Landwirtschaftlichen Zentralstelle besondere Organisationen aufzubauen, in denen Handel und Industrie eines jeden einzelnen Zweiges der Ernährungswirtschaft zusammenzufassen waren. Diese Organisationen sollen die Behörden der Ernährungs- und Landwirtschaft bei der Durchführung der Marktordnung unterstützen und die einzelnen Handels- sowie Be- und Verarbeitungsbetriebe durch eine laufende

Fachbücher helfen weiter!

Betreuung fördern. Wie im Landbau eine Steigerung der Erzeugung durch eine laufende Beratung der einzelnen Betriebe zu erreichen versucht wird, so müssen insbesondere die Be- und Verarbeitungsbetriebe, durch welche ein großer Teil der Landwirtschaftlichen Erzeugnisse geschleust wird, eine laufende Betreuung erfahren. Zweck dieser Betreuung ist, die Betriebsleiter mit den technischen Fortschritten und den Möglichkeiten der Verbesserung der herzustellenden Erzeugnisse bekanntzumachen und dadurch — soweit dies in Kriegszeiten möglich ist — eine allgemeine Hebung der Nahrungsmittelindustrie zu erreichen.

Die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft hat zu diesem Zweck eine Reihe von Hauptverbänden errich-

oraz na specyfikację odnośnych kategorii produktów. Wypada jednak nadmienić, że także i artykuły spożywcze, nie wytwarzane w ramach krajowej produkcji rolnej, zwłaszcza artykuły kolonialne, jak kawa, herbata, surowe kakao i korzenie, należą do zakresu żywienia i rolnictwa, a w szczególności do grupy środków żywności i artykułów spożywczych. Toż samo dotyczy wreszcie (choć należy to uznać za wyjątek od reguły) takich produktów, które, chociaż wytwarzane w drodze przemysłowej, służą jednak celom spożywczym, jak np. sacharyna i rozmaite esencje. Kompetencja Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa odnośnie do sacharyny ograniczona jest istnieniem Monopolu sztucznych środków słodzących, w myśl bowiem § 6 Drugiego rozporządzenia uzupełniającego przepisy o organizacji i administracji monopoli dla poszczególnych produktów żywnościowo-rolnych nie doznają wskutek wspomnianego rozporządzenia żadnego uszczerbku. Rzecz jasna wreszcie, że wszelkie produkty, stosowane jako środki lecznicze, nie podpadają pod gospodarkę żywienia i rolnictwa.

Organizacja i zakres działania władz

W ramach zakreślonych postanowieniami Drugiego rozporządzenia uzupełniającego do władz i urzędów żywienia i rolnictwa należy zadanie kierowania planową gospodarką artykułami żywnościowo-rolnymi. W systemie bezpośredniej administracji państwowej za gospodarkę tę odpowiadają: w Rządzie — Główny Wydział Wyżywienia

Czytajcie książki fachowe!

i Rolnictwa, w Urzędach Okręgowych — Wydziały Wyżywienia i Rolnictwa, którym podlegają utworzone przy Stawostwach Urzędy Wyżywienia i Rolnictwa.

Władze te mogą jednak tylko wtedy spełnić wytknięte im zadanie równomiernego zaopatrzenia w żywność ogółu ludności Generalnego Gubernatorstwa, gdy zapewnione będzie scentralizowane ujęcie wszelkich wytwarzanych przez rolnictwo produktów.

Dla scentralizowanego ujęcia towarów oraz dla wyrównania środków zaopatrzenia pomiędzy okręgami posiadającymi nadwyżkę produkcji a tymi, które wykazują niedobór, utworzona została specjalna instytucja: Centralny Urząd Rolniczy; włożone na ten urząd zadanie centralnego ujęcia produktów rolnych posiada dla całokształtu gospodarki żywnościowej Generalnego Gubernatorstwa tak wybitne znaczenie, że należało poświęcić mu w pierwszym numerze niniejszego czasopisma oddzielny artykuł, na który zwracam szczególną uwagę.

Z biegiem czasu okazało się konieczne powołanie do życia specjalnych organizacji — poza aparatem Centralnego Urzędu Rolniczego, — które jednoczą w sobie handel i przemysł poszczególnych gałęzi gospodarki żywnościowej. Zadaniem tych organizacji jest wspieranie władz żywienia i rolnictwa przy wprowadzeniu w życie zasad regulacji rynku oraz wykonywanie stałego nadzoru nad poszczególnymi przedsiębiorstwami handlowymi i zakładami obróbki i przeróbki. Podobnie jak w dziedzinie uprawy roli czynione są usiłowania zwiększenia produkcji drogą zorganizowania stałej porady dla poszczególnych gospodarstw, tak i przedsiębiorstwa obróbki i przeróbki, przez które przepływa poważna część płodów rolnych, muszą być poddane stałemu nadzorowi. Nadzór ten ma na celu zaznajomienie kierowników przedsiębiorstw z postępiami technicznymi oraz z możliwościami polepszenia jakości wytwarzanych produktów, a tym samym — w miarę jak stosunki wojenne na to pozwalają — podniesienie ogólnego poziomu przemysłu żywnościowego.

Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa powołał w tym celu do życia szereg związków, w których zjednoczone zostały wszystkie przedsiębiorstwa uczestniczące w rozdziale oraz w obróbce i przeróbce poszczególnych produk-

tet und in diesen Organisationen alle zu der Verteilung sowie Be- und Verarbeitung eines Erzeugnisses beteiligten Betriebe zusammengeschlossen. Da es sich bei diesen Hauptverbänden um berufsständische Organisationen handelt, werden sie in der Hauptgruppe Ernährung und Landwirtschaft der Zentralkammer für die Gesamtwirtschaft im Generalgouvernement zusammengefaßt werden.

Die Führung der Ernährungswirtschaft, d. h. im einzelnen besonders die Planung, die öffentlich rechtliche Anordnungsgewalt, liegt eindeutig bei den Dienststellen der unmittelbaren Staatsverwaltung in der Regierung, in den Ämtern der Distriktschefs und bei den Kreishauptmännern. Die staatlichen Dienststellen bedienen sich zur Durchführung der von ihnen angeordneten Maßnahmen der Warenerfassung und Warenlenkung der Landwirtschaftlichen Zentralstelle sowie ihrer Untergliederungen. Zur Durchführung einzelner Marktordnungsmaßnahmen sowie zur Förderung und Betreuung der Betriebe der Ernährungswirtschaft sind die Hauptverbände gegründet.

Die Landwirtschaftliche Zentralstelle Centralny Urząd Rolniczy

Von Assessor R. Müller, Krakau

Als die deutsche Verwaltung die Aufgabe übernahm, den fast ausschließlich landwirtschaftlichen Raum des Generalgouvernements in wirtschaftlicher Selbständigkeit zu ordnen, stand sie vor außerordentlichen Schwierigkeiten. Eine planmäßige Vorratswirtschaft mit Nahrungsmitteln war unterblieben; die wenigen Bestände waren teilweise aufgezehrt oder vernichtet. Zu dem erforderlichen Aufbau fehlte vor allem die Organisation der Ernährungswirtschaft, die im Deutschen Reich eine so gleichmäßige und krisen-feste Versorgung gewährleistet.

Der **Aufkauf und Absatz** von landwirtschaftlichen Erzeugnissen hatte im Generalgouvernement in der Hauptsache in Händen der Juden gelegen, von denen die Verteilung ohne Rücksicht auf wirkliche Bedürfnisse nur nach ihrem spekulativen Gewinnstreben gelenkt wurde und die so auf Kosten der Landwirte und der Verbraucher ungeheure Gewinne erzielten.

Es war klar, daß ein solch willkürlich arbeitender Erfassungs- und Verteilerapparat nicht übernommen werden

konnte, zumal die Kriegswirtschaft eine straffe Warenlenkung erforderte. Neben dem Ausbau des bis dahin nur wenig entwickelten ländlichen Genossenschaftswesens mußte

tów. Z uwagi na to, iż związki te są zarazem organizacjami zawodowymi, zostaną one złączone w Główną Grupę Wyżywienia i Rolnictwa Centralnej Izby Gospodarczej w Generalnym Gubernatorstwie.

Kierownictwo gospodarką żywnościową, a w szczególności planowanie i władza wydawania zarządzeń prawnych o mocy publicznie obowiązującej, należy wyłącznie do władz bezpośrednio administracji państwowej, t. j. do Rządu, do Urzędów Okręgowych oraz do Starostów. Władze państwowe w zakresie wykonania zarządzeń, dotyczących ujęcia i regulowania obrotu towarów posługują się Centralnym Urzędem Rolniczym i tegoż podwładnymi organami. W celu wykonania zarządzeń dotyczących regulacji rynku oraz sprawowania nadzoru nad przedsiębiorstwami gospodarki żywnościowej czynne są wyżej wspomniane związki. Z chwilą wejścia w życie tych związków ustrój administracji gospodarki żywnościowej w Generalnym Gubernatorstwie doprowadzony jest w zasadzie do ostatecznej swej postaci.

Eine Maschinen-Reparaturwerkstatt der LZ
Warsztat reparacyjny Centrali Rolniczej

konnte, zumal die Kriegswirtschaft eine straffe Warenlenkung erforderte. Neben dem Ausbau des bis dahin nur wenig entwickelten ländlichen Genossenschaftswesens mußte

Gdy przed administracją niemiecką stało zadanie uporządkowania prawie wyłącznie rolniczego obszaru Generalnego Gubernatorstwa w duchu gospodarczej samodzielności, piętrzyły się przed nią zrazu trudności nieprzewidywane. Zapasów żywności nagromadzonych według jakiegoś planu gospodarczego brakło całkowicie; niewielkie pozostałe jeszcze ilości były częścią już spożyte, częścią zniszczone. Dla potrzebnej w tych warunkach odbudowy brakło przede wszystkim organizacji gospodarki żywnościowej, której Rzesza Niemiecka zawdzięcza tak równomierne i zabezpieczone od wstrząsów zaopatrzenie.

Skup i zbyt produktów rolnych spoczywał na obszarze Generalnego Gubernatorstwa w głównej mierze w rękach żydów, którzy kierując aparatem rozdzielczym bez względu na istotne potrzeby rynku i powodując się jedynie spekulacją i żądzą zysku, zgarniali olbrzymie zyski na szkodę zarówno rolnika jak i spożywcy.

Było od początku rzeczą jasną, że niepodobna postawić się miejscowym, tak samowolnie pracującym, aparatem zbiorczo-rozdzielczym, a to tym mniej, iż wymogi gospodarki wojennej żądały sprężystego kierowania obrotem towarów. Toteż, popierając zresztą rozbudowę słabo dotychczas rozwiniętej sieci spółdzielni rolniczych, konieczne stało się jednak powołanie do życia takiej instytucji, która by objęła jednolite kierownictwo całego aparatu zaopatrzenia w żywność, a to według pewnych, z góry ustalonych wytycznych i przy zastosowaniu bądź wypróbowanych już, bądź nowo stworzonych form i środków.

Cel i zadania Centralnego Urzędu Rolniczego

Dla osiągnięcia tego celu utworzony został z polecenia Generalnego Gubernatora „Centralny Urząd Rolniczy” z siedzibą w Krakowie, który, szczególnie w zakresie ujęcia produkcji rolniczej, posługuje się spółdzielniami jako organami wykonawczymi. Wypełnia on te same zadania, które spełniają w Rzeszy specjalne urzędy utworzone przy Ministerstwie Rzeszy dla Wyżywienia i Rolnictwa dla produktów poszczególnych kategorii, choć w swej strukturze i organizacji stanowi on twór samodzielny, nie oparty na żadnym wzorze. Jako instytucja prawa publicznego, powstał on w tym celu, aby stać się centralnym organem kierowniczym nad całością obrotu towarowego w dziedzinie gospodarki wyżywienia i rolnictwa; cel ten wyznacza zarazem zakres jego właściwości. W zakresie powyższym działa on w ramach dyrektyw, udzielanych mu przez Wy-

deshalb eine Einrichtung geschaffen werden, die nach bestimmten Richtlinien unter Anwendung bereits bewährter

**Getreidefassung durch die Genossenschaften
Odstawa zboża przy pomocy spółdzielni**

oder neuartiger Formen und Mittel die gesamte Versorgung einheitlich lenkt und durchführt.

Aufgaben der Landwirtschaftlichen Zentralstelle

Zu diesem Zweck ist im Auftrag des Generalgouverneurs die „Landwirtschaftliche Zentralstelle“ mit dem Sitz in Krakau errichtet worden, die sich in ihrem Unterbau, insbesondere zu Erfassungszwecken, der Genossenschaften bedient. Sie erfüllt Aufgaben, die im Reich insbesondere von den für die einzelnen Erzeugnisse errichteten Reichsstellen des Reichsministeriums für Ernährungs- und Landwirtschaft versehen werden, stellt aber in ihrer Einrichtung und ihrem Aufbau eine keinem Vorbild unterworfenen, selbständige Neuschöpfung dar. Sie ist als Anstalt öffentlichen Rechts gegründet zu dem Zweck, die gesamte Warenbewegung im Gebiet der Ernährungs- und Landwirtschaft zentral zu lenken; hieraus ergibt sich auch der Bereich ihrer Zuständigkeit. Sie folgt dabei den Richtlinien, die ihr von der Abteilung Marktordnung in der Regierung des Generalgouvernements (Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft) gegeben werden. Sie hat vor allem für die Aufbringung der Verpflegungsmittel zur gleichmäßigen und ausreichenden Versorgung des Generalgouvernements, für den Ausgleich zwischen Überschuß- und Zuschußgebieten, für die Zuteilung von Ware an die Betriebe und für eine angemessene Vorratshaltung und Lagerung zu sorgen und bei der Durchführung der hierzu erforderlichen Maßnahmen mitzuwirken. Sie erfüllt diese Aufgaben z. T. durch eigene Anordnungen, z. T. durch von ihr selbst ausgeführte Warenbewegungen.

Aufbau der Landwirtschaftlichen Zentralstelle

Der Aufbau der Landwirtschaftlichen Zentralstelle ergibt sich aus der Durchführungsvorschrift vom 20. Januar 1940 zur Verordnung über die Ernährungs- und Landwirtschaft im Generalgouvernement.

Die Landwirtschaftliche Zentralstelle besteht aus dem Verwaltungsrat und der Geschäftszentrale. Sie hat zwei vertretungsberechtigte Organe: den Vorsitzenden des Verwaltungsrats und den Vorstand der Geschäftszentrale.

Der Vorsitzende des Verwaltungsrates der Landwirtschaftlichen Zentralstelle, der ebenso wie jeder seiner Stellvertreter Mitglied der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements sein

durch die reglamentation des Marktes im Rat des Generalgouverneurs (Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft). Zu den Hauptaufgaben gehören: die Ansammlung von Vorräten für die gleichmäßige und ausreichende Versorgung des Generalgouvernements; die Sicherung der Gleichheit zwischen den verschiedenen Produktionsgebieten und den Verbrauchergebieten; die Durchführung der in diesen Zwecken erlassenen Verordnungen; die Durchführung der in diesen Zwecken erlassenen Verordnungen; die Durchführung der in diesen Zwecken erlassenen Verordnungen.

Organisierung des Zentralen Landwirtschaftlichen Amtes

Die Organisierung des Zentralen Landwirtschaftlichen Amtes ergibt sich aus dem Beschluss vom 20. Januar 1940 r. über die Ernährungs- und Landwirtschaft im Generalgouvernement. Das zentrale Landwirtschaftliche Amt besteht aus dem Rat des zentralen Landwirtschaftlichen Amtes und der Zentralen Handelsstelle. Es hat zwei Organe, die mit Befugnissen ausgestattet sind: die leitende Stelle des Rates des zentralen Landwirtschaftlichen Amtes und den Leiter der Zentralen Handelsstelle.

Die leitende Stelle des Rates des zentralen Landwirtschaftlichen Amtes muss sein, ähnlich wie jeder von seinen Stellvertretern, ein Mitglied des Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft im Rat des Generalgouvernements. Er ist mit Befugnissen zur Erlassung von Verordnungen, die für die Durchführung der Aufgaben des zentralen Landwirtschaftlichen Amtes erforderlich sind, ausgestattet.

**Packraum in der Eierfassungsstelle in Tarnow
Pakownia w zbiornicy jaj w Tarnowie**

die Erfüllung der staatlichen Aufgaben. Die Verordnungen, die sie erlassen, sind in der Zeitung des Generalgouvernements veröffentlicht.

Die Aufgabe des Leiters der Zentralen Handelsstelle ist die Erlassung von Verordnungen, die für die Durchführung der Aufgaben des zentralen Landwirtschaftlichen Amtes erforderlich sind.

muß, kann alle zur Erfüllung ihrer Aufgaben erforderlichen Anordnungen treffen. Soweit solche Anordnungen allgemeiner Art sind, werden sie im Verordnungsblatt veröffentlicht.

Der Vorstand der Geschäftszentrale hat die für die Durchführung des Warenverkehrs erforderlichen Rechtsgeschäfte abzuschließen, insbesondere für die Erfassung und Unterbringung der Waren, die Verwaltung der Vorräte und die Bereitstellung der Verpflegungsmittel zu sorgen. Die Landwirtschaftliche Zentralstelle unterhält Distriktsstellen in den Distrikthauptstädten und Kreisstellen in den Kreishauptmannschaften. Sie erhebt für ihre Tätigkeit bestimmte Gebühren. Etwaige Überschüsse der Landwirtschaftlichen Zentralstelle werden zugunsten des Generalgouvernements verwendet. Die Anordnungen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle können durch polizeilichen Zwang vollzogen werden.

Die Befugnisse der Landwirtschaftlichen Zentralstelle

Die wichtigsten Befugnisse zur Erfüllung der Aufgaben der Landwirtschaftlichen Zentralstelle ergeben sich aus der Bestimmung, daß alle Erzeugnisse der Ernährungs- und Landwirtschaft, die eingeführt, im Generalgouvernement erzeugt werden oder im Generalgouvernement verarbeitet, bzw. sonstwie verwertet werden sollen, der Landwirtschaftlichen Zentralstelle anzuhängen sind, bevor sie in den Verkehr gebracht bzw. verarbeitet oder verwertet werden. Bestimmungen über die Pflicht zur Anbietetung, Ablieferung bzw. die ausschließliche Erfassung von Erzeugnissen der Ernährungs- und Landwirtschaft sind bisher allgemein in Kraft getreten

- für Getreide, Hülsenfrüchte, Ölfrüchte,
- für Mühlenerzeugnisse: Mehl, Grieß, Dunst, Kleie,
- für Ölkuchen, Ölkuchenschrot, Ölkuchenschrott,
- für Milcherzeugnisse aller Art, insbesondere Butter und Käse,
- für pflanzliche Öle und Fette und Margarine,
- für Abfallfette jeder Art,
- für Bier,
- für Flachs und Hanf,
- für Wolle,
- für Roßhaare und deren Abfälle, Rinderschweife und Schweinshaare.

Diese Erzeugnisse dürfen entweder nur von der Landwirtschaftlichen Zentralstelle aufgekauft oder nur mit ihrer Zustimmung in den Verkehr gebracht oder müssen an sie abgeliefert werden. Außerdem können bestimmte Mengen anderer Erzeugnisse im Einzelfall für andienungspflichtig erklärt werden. Werden Erzeugnisse, die der Andienungspflicht unterliegen, von der Landwirtschaftlichen Zentralstelle für den Verkehr freigegeben, so können damit bestimmte Auflagen verbunden werden. Über die Höhe des Entgelts der von der Landwirtschaftlichen Zentralstelle übernommenen Erzeugnisse entscheidet im Streitfall unter Ausschluß des Rechtsweges ein Schiedsgericht, das vom Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft eingesetzt wird.

Für bestimmte Erzeugnisse, und zwar bisher Milcherzeugnisse, pflanzliche Öle und Fette und Margarine, Abfallfette, Bier, Roßhaare und deren Abfälle, Rinderschweife und Schweinshaare ist vorgeschrieben, daß be- und verarbeitende Betriebe sowie Händler, Genossenschaften und gewerbliche Lagerhalter jeden Zu- und Abgang der auf Lager genommenen Erzeugnisse dieser Art unverzüglich der Landwirtschaftlichen Zentralstelle schriftlich anzeigen.

Die Landwirtschaftliche Zentralstelle hat ferner das Recht, alle Betriebe der Ernährungs- und Landwirtschaft einer Buch- und Betriebsprüfung zu unterziehen. Für Zwecke der Lagerung von landwirtschaftlichen Erzeugnissen ist sie berechtigt, geeignete Räume auch ohne Zustimmung des Verfügungsberechtigten gegen einen von ihr bestimmten Mietzins in Anspruch zu nehmen.

towarowego a w szczególności troska o ujęcie towarów i znalezienie pomieszczenia dla nich, zawiadywanie zapasami i trzymanie środków aprowizacyjnych w pogotowiu. Centralnemu Urzędowi Rolniczemu podlegają Urzędy Okręgowe w stołecznych miastach Okręgów oraz Urzędy Powiatowe przy Starostwach. Za swe czynności pobiera on pewne określone opłaty. Ewentualnie uzyskane nadwyżki funduszy przelewane są do kasy Generalnego Gubernatorstwa. Zarządzenia Centralnego Urzędu Rolniczego wykonywane są, w wypadkach potrzeby, przy użyciu policyjnego przymusu.

Atrybucje urzędowe Centralnego Urzędu Rolniczego

Najważniejsze atrybucje władzy, przy których pomocy Centralny Urząd Rolniczy spełnia swoje zadania, wynikają z zasady prawnej, że wszelkie produkty gospodarki żywnościowo-rolnej, które przywożone są do Generalnego Gubernatorstwa lub na jego obszarze wytwarzane albo przerabiane lub mają być w jakikolwiek inny sposób zużytkowane, muszą być zaofiarowane Centralnemu Urzędowi Rolniczemu, zanim puszczone zostaną w obieg handlowy wzgl. oddane do przeróbki lub innego zużytkowania. Przepisy dotyczące obowiązku zaofiarowania lub dostarczenia wzgl. wyłącznego prawa ujęcia produkcji żywnościowo-rolniczej, weszły dotychczas w powszechną moc prawną:

- co do zbóż oraz roślin strączkowych i oleistych,
- co do przetworów młynarskich: mąki, grysiku grubego, grysiku miękkiego, otrąb,
- co do makuchów, mąki makuchowej, śrutu makuchowego,
- co do nabiału wszelkiego rodzaju, w szczególności co do masła i sera,
- co do roślinnych olejów i tłuszczów oraz margaryny,
- co do wszelkiego rodzaju tłuszczów odpadkowych,
- co do piwa,
- co do lnu i konopi,
- co do wełny,
- co do włosia końskiego i jego odpadków, ogonów bydłych oraz szczeci świńskiej.

Produkty powyższe mogą być bądź wyłącznie przez Centralny Urząd Rolniczy skupywane, bądź tylko za tegoż zgo-

Czytajcie także

„Spółdzielcę”

dą puszczane w obieg, bądź też muszą być do jego rąk dostarczane. Inne produkty mogą być co do pewnych określonych ilości uznawane w poszczególnych wypadkach za podlegające obowiązkowi zaofiarowania. O ile produkty, podlegające obowiązkowi zaofiarowania, dopuszczane są przez Centralny Urząd Rolniczy do wolnego obiegu, to może to nastąpić z nałożeniem pewnych określonych warunków lub zleceń. O wysokości w y n a g r o d z e n i a za produkty objęte przez Centralny Urząd Rolniczy rozstrzyga w razie sporu, z wyłączeniem drogi prawa, sąd polubowny, ustanowiony przez Kierownika Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa.

Co do pewnych określonych produktów, w szczególności co do nabiału, roślinnych olejów i tłuszczów oraz margaryny, tłuszczów odpadkowych, piwa, włosia końskiego i jego odpadków, ogonów bydłych i szczeci świńskiej, obowiązuje przepis, iż przedsiębiorstwa obróbki i przeróbki oraz handlarze, spółdzielnie i domy składowe obowiązane są o każdym przybytku i ubytku przyjętych na skład produktów powyższych kategorii nadsyłać Centralnemu Urzędowi Rolniczemu niezwłocznie, pisemne zawiadomienia.

Centralnemu Urzędowi Rolniczemu przysługuje dalej prawo dokonywania we wszystkich przedsiębiorstwach gospodarki żywnościowo-rolnej kontroli ksiąg i interesów. Dla celów magazynowania produktów rolnych może on zajmować nadające się do tego lokale nawet i bez zgody

Verwendung und Verteilung der Waren

Die Waren, die auf Grund einer entsprechenden Verpflichtung oder ohne daß es einer solchen bedurfte, in die Verfügungsgewalt der Landwirtschaftlichen Zentralstelle kommen, werden von hier aus nach den von der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft gegebenen Richtlinien unter Berücksichtigung wirtschaftlicher Zweckmäßigkeit und des Gemeinwohls der weiteren Verwendung und Verteilung zugeführt. Dabei handelt es sich sowohl um Erzeugnisse, die der menschlichen oder tierischen Ernährung dienen, als auch um solche, die der späteren industriellen Verwertung zugeführt werden, wie z. B. Flachs und Hanf, und um Bedarfsartikel, die die Landwirtschaft zur Aufrechterhaltung und Förderung ihrer Produktion benötigen.

Durch dieses umfassende Aufgabengebiet ist die Landwirtschaftliche Zentralstelle das wichtigste Organ der landwirtschaftlichen Marktordnung im Generalgouvernement, ohne deren Tätigkeit weder eine geregelte Versorgung der Bevölkerung, noch eine auf lange Sicht berechnete Ernährungspolitik möglich wäre. Sie stellt damit zugleich eine der bedeutendsten Einrichtungen in dem weitaus überwiegend landwirtschaftlichen Raum des Generalgouvernements dar.

Zucker-Kampagne 1941-1942 Kampania cukrowa 1941-1942

Wenn der Nordwest den Oktoberregen über die Felder peitscht, dann ist alljährlich die Zeit gekommen, in der der Bauer und seine Hilfskräfte an die Zuckerrübenenernte gehen.

Da heißt es Tempo und nochmals Tempo, denn der Zuckergehalt der Rübe wird nicht besser, wenn sie allzulange auf dem Acker steht. Jeder Tag und jede Stunde muß ausgenutzt werden, denn mag die Technik auch noch so weit vorgeschritten sein, bei der Zuckerrübenenernte ist es beim Alten geblieben. Jede Frucht muß einzeln „behandelt“ werden. Dies gilt in besonderem Maße für das Generalgouvernement, wo Trecker und Bulldogg für die meisten Betriebe unbekannte Begriffe sind.

Bald werden die Bauernwagen über die grundlosen Straßen rollen und die Rüben an die Auffangstellen, von denen sie dann mit der Bahn weitertransportiert werden, bringen. In den Zuckerfabriken ist man schon seit Wochen mit den Überholungsarbeiten der technischen und maschinellen Einrichtungen beschäftigt. Kohlenberge türmen sich auf den Fabrikhöfen, Kalksteine werden beveratet, kurz, alles wird vorbereitet, um die Rüben aufzunehmen und zu verarbeiten. Die kurz bevorstehende Kampagne lenkt unseren Blick auf die Zuckerwirtschaft im allgemeinen.

Jeder weiß heute, daß die Zuckerrübe nicht nur das Ausgangsprodukt ist für den Zucker zur menschlichen Ernährung, sondern darüber hinaus für die Wirtschaft des Anbauers durch die abfallenden Blätter und Köpfe ein weiteres Futter liefert, das dem Werte einer mittleren Klee-Ernte von ebenso großer Fläche gleichzustellen ist. Die Rückstände aus der Zuckerherstellung, Trockenschnitzel und Melasse, bilden ein wertvolles eiweißhaltiges Futtermittel. Die deutsche Verwaltung mußte also dem Zuckerrübenbau und den Zuckerfabriken ihre besondere Aufmerksamkeit widmen.

In den Grenzen des Generalgouvernements liegen 19 Zuckerfabriken, deren Vorkriegserzeugung für eine Versorgung der Bevölkerung und der verarbeitenden Industrie nur in bedingtem Maße ausreicht. Der Bedarf an Zucker und Nebenerzeugnissen zwang also zu einer planmäßigen Ausweitung des Rübenanbaues. Gegenüber der in diesem Raum vor dem Kriege bebauten Rodenfläche ist

uprawnionego do rozporządzania nimi, za uiszczeniem określonego przez siebie czynszu najmu.

Użycie i rozdział towarów

Towary, które z mocy obowiązujących przepisów lub też w innej drodze znajdują się w rozporządzeniu Centralnego Urzędu Rolniczego, kierowane są stąd, podług dyrektyw udzielanych przez Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa, z uwzględnieniem gospodarczej celowości oraz względów dobra publicznego, do dalszego użytku i rozdziału. Dotyczy to zarówno produktów, służących do wyżywienia ludzi lub zwierząt, jak i płodów przeznaczonych do późniejszej przemysłowej przeróbki, jak np. lnu lub konopi, oraz tych artykułów codziennej potrzeby, które są konieczne dla podtrzymania i popierania produkcji rolniczej.

Tak rozległa dziedzina zadań czyni Centralny Urząd Rolniczy najważniejszym organem reglamentacji rynku rolniczego w Generalnym Gubernatorstwie, bez którego współdziałania nie byłoby możliwe ani prawidłowe zaopatrzenie ludności, ani na dłuższą metę obliczona polityka żywnościowa. Stanowi on jednocześnie jeden z najważniejszych ośrodków organizacyjnych na tak wybitnie rolniczych obszarach Generalnego Gubernatorstwa.

Kiedy nad polami przeciągają już październikowe sły, smagane północno-zachodnim wiatrem, wówczas corocznie nadchodzi pora, w której chłop i jego pomocnicy biorą się do zbioru buraka cukrowego.

Teraz chodzi o pośpiech i jeszcze raz o pośpiech, zawartość bowiem cukru w burakach nie powiększa się, gdy pozostawia się je za długo na polu. Nie wolno więc tracić dnia ani godziny, gdyż mimo wszystkich postępów techniki rolniczej przy zbiorze buraków cukrowych pozostało wszystko po staremu. Nie trzeba zapominać, że każdy burak musi być oddzielnie „opracowany“. Stosuje się to w szczególnej mierze do Generalnego Gubernatorstwa, gdzie traktor i Bulldog w przeważnej części gospodarstw są dotychczas nieznanymi pojęciami.

Wkrótce już wozy chłopskie zaczyną ciągnąć błotnistymi drogami, zwożąc buraki do stacji załadowniczych, skąd dalszy transport odbywa się już koleją. Cukrownie zajęte są już od szeregu tygodni naprawą i odnawianiem maszyn i urządzeń technicznych. Całe góry węgla piętzą się na fabrycznych podwórzach, gromadzą się zapasy kamienia wapiennego, słowem, czynione są wszystkie przygotowania do przyjęcia i przeróbki buraków. Bezpośrednio już bliska kampania cukrowa zwraca naszą myśl ku ogólnej gospodarce cukrowej.

Każdy rolnik wie dobrze, że burak cukrowy jest nie tylko produktem wyjściowym dla fabrykacji cukru do użytku ludzkiego, lecz ponadto dostarcza swemu plantatorowi w postaci liści i głów znacznej ilości paszy, która reprezentuje wartość nie mniejszą od średniowieckiego zbioru koniczyny z równie dużego obszaru. Odpadki pozostające przy fabrykacji cukru, a w szczególności suche wytłoki i melasa, tworzą wartościowe pasze o wysokiej zawartości białka. Z tych względów administracja niemiecka widziała się zmuszoną zwrócić szczególnie baczną uwagę na uprawę buraka cukrowego oraz na cukrownie.

W obrębie Generalnego Gubernatorstwa znajduje się 19 fabryk cukru, których przedwojenna produkcja tylko warunkowo wystarcza na zaopatrzenie ludności i pokrycie zapotrzebowania przemysłu przetwarzającego. Zapotrzebowanie cukru i produktów ubocznych stworzyło przeto konieczność planowego zwiększenia uprawy buraka. W porównaniu z przedwojenną powierzchnią

schon jetzt eine erhebliche Steigerung zu verzeichnen. Dadurch, daß der Landwirtschaft ein angemessener, den neuen Verhältnissen angepaßter Rübenpreis zugestanden wurde, der um etwa 60% höher liegt als der Vorkriegspreis, bekam der Landwirt den Anreiz zum Zuckerrübenanbau. Ein gestaffeltes Prämiensystem veranlaßte ebenfalls eine Vergrößerung der Anbaufläche. In ausreichendem Maße wurde Kunstdünger zur Verfügung gestellt, wobei die Aufnahme von Krediten ermöglicht wurde. Durch alle diese Maßnahmen ist eine wesentliche Steigerung des Rübenanbaues erzielt worden und zwar je nach Lage der Zuckerfabrik bis zu 45% und mehr im Verhältnis zur Vorkriegszeit.

Leider waren die Witterungsverhältnisse im laufenden Jahr für das Wachstum der Zuckerrübe ungünstig. Der langanhaltende Frost hat die Bestellungen- und Saatarbeiten bis in den Mai hinausgeschoben und den Wachstumsprozeß, der im Generalgouvernement unter normalen Bedingungen 5½ bis 6 Monate dauert, um 5 bis 6 Wochen verkürzt, was naturgemäß die Entwicklung der Rübe stark beeinträchtigte. Die Folge wird sein, daß die Zuckererzeugung nicht in demselben Maße steigt wie die Anbaufläche.

Wer den Zustand der Straßen auf dem Lande kennt, kann die Schwierigkeiten ermessen, die der Transport der Rüben zur Zuckerfabrik mit sich bringt. Das Eisenbahnnetz ist dünn und für den heutigen Verkehr unzureichend, sodaß die meisten Zuckerfabriken gezwungen waren, eigene Kleinbahnstrecken zu bauen, um die Rübe überhaupt heranzubekommen. Die besonders im Herbst grundlosen Wege verhindern die geregelte Anfuhr der Rübe zu den Verladeplätzen, ganz abgesehen davon, daß in vielen Fällen dem Anbauer die benötigten Pferdegespanne nicht zur Verfügung stehen. Trotzdem muß die Anlieferung geschafft werden. Soweit es möglich ist, soll geholfen werden. Durch den Einsatz von Lastwagen und Treckern wird auch an den schwierigsten Stellen der Transport durchgeführt werden können. Neue Kleinbahnstrecken zur Erschließung der Anbaugelände wurden gebaut.

Nachdem nunmehr in den Fabriken die Kriegsschäden beseitigt worden sind und größere Ausbau- und Umbauarbeiten vorgenommen wurden, ist die Gewähr gegeben, daß durch Steigerung der Tagesverarbeitung und Modernisierung der technischen Anlagen die zu erwartende Ernte bewältigt wird.

Die größten Schwierigkeiten treten naturgemäß in dem neu hinzugekommenen Distrikt Galizien auf, wo die Spuren des Krieges noch nicht ausgelöscht werden konnten. Die notwendigsten Arbeiten sind aber auch in diesem Gebiet so weit vorangetrieben, daß die Durchführung der Kampagne-Arbeiten gesichert ist.

Zu erwähnen ist noch, daß in mehreren Zuckerfabriken der Bau von modernen Trocknungsanlagen geplant und bereits projektiert ist, so daß in absehbarer Zeit die Herstellung von Trockengut im Generalgouvernement ganz bedeutend steigen wird und die Zuckerfabriken damit auch der Lösung ihrer zweiten Aufgabe, der Landwirtschaft möglichst viel gutes und haltbares Futter zur Verfügung zu stellen, um ein gutes Stück näherkommen werden.

Uprawy buraka można już dziś stwierdzić znaczne jej powiększenie. W przyznanej rolnikom odpowiedniej, przystosowanej do nowych warunków cenie za buraki, która przewyższa cenę przedwojenną o 60%, rolnik otrzymał bodźca do uprawy buraka cukrowego. Także i rozgalęziony system premii przyczynił się do zwiększenia powierzchni uprawnej. Postarano się o dostarczenie potrzebnych nawozów sztucznych w wystarczającej ilości, przy czym stworzono możliwość wydawania ich na kredyt. Wszystkie te wysiłki przyniosły w rezultacie znaczne zwiększenie uprawy buraka, sięgające, zależnie od położenia cukrowni, do 45% i więcej nawet, w stosunku do stanu przedwojennego.

Niestety warunki atmosferyczne były w bieżącym roku nader niepomyślne dla rozwoju buraka cukrowego. Długo przeciągające się mrozy spowodowały konieczność odłożenia uprawy i siewu aż do maja, a przez to proces wegetacji buraka, który w Generalnym Gubernatorstwie trwa w normalnych warunkach 5½ do 6 miesięcy, skrócony został o 5 do 6 tygodni, co z natury rzeczy miało wpływ bardzo niekorzystny na rozwój buraka. W rezultacie należy przewidywać, że produkcja cukru nie wzrośnie w tej samej mierze, w jakiej wzrosła powierzchnia uprawy.

Komu znany jest stan dróg na prowincji, ten może ocenić trudności, na jakie natrafia przewóz buraków do cukrowni. Sieć kolei żelaznych jest rzadka i nie może sprostać dzisiejszym potrzebom ruchu, tak iż przeważna część cukrowni zmuszona była pobudować własne kolejki wąskotorowe, aby w ogóle móc dowieźć buraki do fabryki. Rozmiękłe jesienią drogi uniemożliwiają regularny dowóz buraków do stacji załadowniczych, nie mówiąc już o tym, że plantator nie ma częstokroć do dyspozycji nawet potrzebnego zaprzęgu. Wbrew tym wszystkim przeszkodom przewóz musi być jednak uskuteczniiony. Tu pomagają władze jak tylko mogą. W najtrudniejszych miejscach umożliwiają transport sprowadzone w tym celu samochody ciężarowe i traktory. Nowo zbudowane kolejki wąskotorowe otwierają dostęp do terenów plantacyjnych.

Obecnie, gdy szkody wojenne zrzędzone w cukrowniach są już naprawione, kiedy większe prace inwestycyjne i przeróbki są już wykończone, można mieć pewność, iż zwiększenie dziennej wydajności fabryk i modernizacja urządzeń technicznych pozwolą opanować i przerobić cały spodziewany zbiór buraków.

Największe trudności wystąpiły z natury rzeczy w nowo przyłączonym Okręgu Galicyjskim, gdzie śladów wojny nie zdążono jeszcze usunąć. Najkonieczniejsze prace zostały jednak także i na tym terytorium o tyle posunięte, że przeprowadzenie kampanii cukrowej wydaje się zapewnione.

Wypada jeszcze nadmienić, że w kilku cukrowniach planowana jest, a nawet już projektowana, budowa nowoczesnych suszarni, tak iż w niedługim już czasie przewidywać można bardzo znaczny wzrost produkcji suchych wytlóków, co będzie dla tych cukrowni sporym krokiem naprzód na drodze do spełnienia drugiego ważnego ich zadania, t. j. dostarczenia rolnictwu możliwie wielkich ilości dobrej i trwałej paszy.

Unsere Eier- und Geflügelwirtschaft Nasza gospodarka jajami i drobiem

Als die deutsche Zivilverwaltung ihre Tätigkeit im Generalgouvernement aufnahm, gingen die fachlich beteiligten Kreise allgemein davon aus, daß Polen bisher das größte europäische Überschußland für Eier und Geflügel war. Groß war daher die Enttäuschung, als der erste Einblick in die Geflügelhaltung des Generalgouvernements gehalten werden

W chwili, gdy niemiecka administracja cywilna rozpoczęła swą działalność w Generalnym Gubernatorstwie, interesowane koła fachowe pozostawały w przekonaniu, że Polska była dotychczas krajem o najwyższej w Europie nadwyżce produkcji jaj i drobiu. Tym większe było rozczarowanie, gdy pierwsze oględziny z bliska pozwoliły prze-

konnte. Abgesehen von dem durch die Einwirkung des Krieges verursachten Rückgang der Geflügelbestände zeigte es sich, daß die Geflügelhaltung außerordentlich primitiv und daher produktionschwach war. Der bisherige Aufkaufsapparat konnte wegen der fast 100%igen Verjudung nicht übernommen werden.

Die außerordentlich primitive Geflügelhaltung bedingte eine durchschnittliche Legeleistung von 60 Eiern je Henne und Jahr, während im Reich dank der Maßnahmen des Reichsnährstandes zur Förderung der bäuerlichen Geflügelhaltung heute mit einer durchschnittlichen Legeleistung von 98 Eiern je Henne und Jahr gerechnet werden kann. Darüber hinaus verursacht die Rückständigkeit der Geflügelhaltung außerordentlich starke Seuchen (Geflügelcholera und Geflügeltyphus), die die laufende Nachzucht für große Gebiete zuweilen vollständig ausfallen ließ.

Es ergab sich daraus folgende Aufgabenstellung:

1. Erzeugungssteigerung durch Rasseverbesserung des Geflügels und durch Erziehung des Erzeugers zur intensiveren Geflügelhaltung;
2. Ausbau eines leistungsfähigen Erfassungsapparates durch Beschaffung der zur Einrichtung von Eierkennzeichnungsstellen und Mästereien unbedingt notwendigen Gerätschaften.

Die landwirtschaftlichen Fachbücher und Zeitschriften nachfolgender Verlage liefert schnellstens der

AGRARVERLAG:

Reichsnährstand Verlags-G. m. b. H., Berlin; Verlag Paul Parey, Berlin; Verlag M. & H. Schaper, Hannover; Verlag Trowitzsch, Frankfurt/Oder; Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart; Verlag Neumann, Neudamm; Verlag Pfennigstorf, Berlin.

Die zu 1) genannte Aufgabe kann nur im Lauf der Zeit durch tierzüchterische Verbesserungen durchgeführt werden. Zur Erfassung mußte auf das polnische Genossenschaftswesen zurückgewiesen werden, das aber nur zu einem geringen Teil über das erforderliche Personal für die Bearbeitung der Eier verfügte. Die wenigen für die Erfassung neu eingesetzten Fachfirmen hatten mit großen Schwierigkeiten zu kämpfen, sodaß die qualitätsmäßige Bearbeitung der Ware im ersten Aufbaujahr nicht in allen Fällen den im Reich gestellten Anforderungen entsprach.

Die Beschaffung der für die Eierkennzeichnungsstellen erforderlichen Kennzeichnungsmaschinen und des notwendigen Verpackungsmaterials bereitet große Schwierigkeiten, da die erforderlichen Maschinen zum Teil noch nicht beschafft werden konnten, wird eine Gewichtsklassen-sortierung bisher noch nicht durchgeführt, die Durchleuchtung der Eier erfolgt bis heute zum Teil noch mit primitiven Handleuchtampen. Der Bedarf an Verpackungsmaterial konnte im wesentlichen gedeckt werden.

Das für die Einrichtung von Eierkennzeichnungsstellen vorgesehene Bauprogramm wurde in Angriff genommen, die ersten Neubauten sind bereits fertiggestellt oder stehen kurz vor der Vollendung.

Der Erfassung der Ware stellten sich allerdings große Schwierigkeiten entgegen, da der Schleichhandel die Ware zu überhöhten Preisen an sich brachte. Durch die Austauschaktion durch welche der Bauer bei Ablieferung von 1 kg Eiern die Berechtigung erhielt, eine bestimmte Menge Zucker zu kaufen, wurden diese Schwierigkeiten überwunden. Es konnte eine erhebliche Menge von Eiern erfaßt und nach bestimmten Grundsätzen an die Bedarfsgebiete verteilt bzw. der Vorratshaltung zugeführt werden.

Diese Vorratshaltung war eine weitere schwierige Aufgabe. Im Gebiet des Generalgouvernements befindet sich lediglich ein Kühlhaus in Warschau, das aber noch nicht einmal den Einlagerungsbedürfnissen der Stadt Warschau entspricht. Es war also notwendig, auf die im Reich

konać się naocznie o stanie hodowli drobiu w Generalnym Gubernatorstwie. Pomijając spadek ilości drobiu, spowodowany następstwami wojny, okazało się, że hodowla drobiu odznaczała się tu poziomem nadzwyczaj prymitywnym, a przez to samo i niską wydajnością. Istniejący dotychczas aparat skupu, zażydżony niemal w 100%, nie nadawał się do przejęcia.

Wynikiem nader prymitywnego poziomu hodowli drobiu była przeciętna nośność zaledwie 60 jaj na kurę rocznie, podczas gdy w Rzeszy, dzięki wysiłkom „Reichsnährstandu“ około podniesienia chłopskiej hodowli drobiu, przyjąć można już dziś przeciętną nośność roczną po 98 jaj na kurę. Dalszym następstwem zaoferowanych warunków hodowli drobiu są nadzwyczaj silne zarazy (jak cholera i tyfus drobiu), które nieraz na dużych obszarach doszczętnie wyniszczają cały bieżący przychówek.

Powyższy stan rzeczy nasuwał następujące zadania:

1. wzmożenie wydajności drobiu drogą poprawy rasy przy jednoczesnym popchnięciu producenta ku bardziej intensywnej hodowli drobiu;
2. rozbudowa sprawnego aparatu ujęcia przy pomocy urządzeń, niezbędnie potrzebnych dla uruchomienia stacji cechowania jaj oraz tuczarni.

Zadanie wspomniane wyżej pod 1) może być rozwiązane dopiero z biegiem czasu, drogą hodowlanego uszlachtowania ras. W akcji ujęcia okazała się konieczność oparcia się o polską sieć spółdzielni, które jednak w nieznacznej tylko mierze rozporządzały odpowiednim personelem, wyszkolonym w technice opracowania jaj. Niewielka zaś ilość firm fachowych, nowo dopuszczonych do udziału w akcji ujęcia, miała do pokonania zbyt duże trudności, tak że jakościowe opracowanie towaru w pierwszym roku nie zawsze odpowiadało stawianym pod tym względem w Rzeszy wymaganiom.

Dostarczenie potrzebnych maszyn do cechowania jaj oraz koniecznych opakowań natrafiło na duże trudności; ponieważ potrzebnych maszyn częściowo nie można było jeszcze dostarczyć, metoda sortowania podług wagi okazała się na razie nieaktualną, prześwietlanie zaś jaj dokonywane jest dotychczas po części jeszcze przy pomocy prymitywnych ręcznych latarek. Natomiast pokryte zostało w zasadzie zapotrzebowanie na opakowania.

Jednocześnie przystąpiono do urzeczywistnienia programu budowlanego, przewidzianego w związku z zamierzonym uruchomieniem stacji cechowania jaj. Pierwsze nowe budowle są już bądź wykończone, bądź niewiele im już pozostaje do wykończenia.

Akcja ujęcia towaru natrafiła zrazu na duże trudności, a to z winy handlu pokątnego, który wypompywał towar, płacąc nadmierne ceny. Trudności te udało się opanować dzięki zastosowaniu metody wymiennej, która zapewniła wieśniakowi, przy dostawie 1 kg jaj, prawo nabycia pewnej określonej ilości cukru. W rezultacie powiodło się ujęcie bardzo poważnych ilości jaj, które zostały według pewnych ustalonych zasad częścią rozdzielone pomiędzy obszary o większym zapotrzebowaniu, częścią zaś użyte do tworzenia zapasów.

W tych dniach ukaze się pierwszy numer dwutygodnika spółdzielczego

„SPÓŁDZIELCA“

który będzie jedynym organem wszystkich spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie. — Zamówienia prenumeraty i ogłoszeń kierować do Wydawnictwa Rolniczego. Kraków, Julluzza Lea 5a.

Sprawa tworzenia zapasów stawała się właśnie jednym z dalszych, trudnym do rozwiązania zadaniem. W obrębie Generalnego Gubernatorstwa znajduje się tylko jedna chłodnia w Warszawie, która wszakże nie pokrywa nawet potrzeb składowych miasta Warszawy. Z konieczności tedy musiano chwycić się metody (w Rzeszy rzadko kiedy stosowanej) magazynowania jaj w zbiornikach wapiennych, których łączna rozporządzalna ilość re-

sonst wenig übliche Einlagerung von Eiern in Kalkbecken zurückzugreifen, von denen allerdings ein beträchtlicher Fassungsraum zur Verfügung stand. Diese Kalkbecken waren jedoch zu einem erheblichen Teil nicht gebrauchsfähig. Außerdem waren die mit der Durchführung der Lagerung beauftragten Stellen sehr kapitalschwach. Es wurde jedoch nicht nur die Gebrauchsfähigkeit der meisten Kalkbecken wiederhergestellt sondern darüber hinaus noch eine erhebliche Anzahl neuer Kalkbecken gebaut. Die Kapitalsschwierigkeiten wurden dadurch behoben, daß die Landwirtschaftliche Zentralstelle die Finanzierung der Lagerhaltung insgesamt übernahm.

Zusammenfassend ergibt sich für die Eier- und Geflügelwirtschaft folgende Aufgabenstellung für die Zukunft:

1. Ausbau des vorhandenen Aufkaufapparates durch Zulassung geeigneter Genossenschaften oder Handelsbetriebe sowie durch Heranbildung und Schulung des erforderlichen Fachpersonals.
2. Steigerung der Anforderungen an die Bearbeitung der Ware sowie Schaffung geeigneter Betriebsstätten und technisch vollkommener Einrichtungen für die Eierkennzeichnungs- und Erfassungsstellen.
3. Verbesserung der Lagermöglichkeiten durch zentrale Finanzierung der Lagerhaltung sowie durch Erweiterung der Lagermöglichkeiten in Form von Kühlhäusern und Anlage von Kalkbecken.

präsentowała zresztą wcale poważną pojemność. Z drugiej strony zbiorniki te okazały się w znacznej części niezdatnymi do użytku. Niezależnie od tego okazało się, że czynniki, którym poruczono zorganizowanie składów, nie rozporządzają dostatecznymi kapitałami. Przeważna część istniejących zbiorników wapiennych została doprowadzona do stanu zdatnego do użytku, a nawet zbudowano jeszcze znaczną ilość nowych zbiorników. Trudności wynikłe z braku kapitałów usunięte zostały dzięki Centralnemu Urzędowi Rolniczemu, który objął sfinansowanie całej akcji składowniczej.

Resumując powyższe uwagi, można ustalić na przyszłość następujący program zadań dla gospodarki jajami i drobiem:

1. rozbudowa istniejącego aparatu skupu przez dopuszczenie odpowiednich spółdzielni lub przedsiębiorstw handlowych oraz przez przygotowanie i wyszkolenie potrzebnych fachowych sił pracowniczych;
2. podwyższenie wymogów dotyczących opracowania towaru oraz przygotowanie odpowiednich pomieszczeń i kompletnych urządzeń technicznych potrzebnych dla uruchomienia stacji cechowania jaj oraz stacji zbiorczych;
3. poprawa warunków magazynowania jaj drogą centralnego sfinansowania organizacji składowniczej oraz rozszerzenia możliwości składowych przez urządzenie chłodni i zbiorników wapiennych.

Wie werden Vieh und Fleisch bewirtschaftet? Jak gospodaruje się bydłem i mięsem?

Die landwirtschaftlichen Betriebe im Generalgouvernement wiesen in den meisten Fällen sehr starke Viehbestände, insbesondere Rindviehbestände auf. Durch den Krieg erlitten diese Viehbestände eine erhebliche Einbuße. Es gilt daher, diesen Bestand nach Möglichkeit wieder aufzubauen.

Die Schweinehaltung konnte noch nicht wieder auf den alten Stand gebracht werden, da die zur Mast benötigten Futtermittel nicht in genügender Menge vorhanden sind.

Die Rinderhaltung der Großbetriebe hat ebenfalls einen erheblichen Rückschlag erlitten, da während der Kampfhandlungen wertvolles Zuchtmaterial zur Abschachtung kam. Die Ställe der Güter sind, wenn auch schon in großem Maße wieder gutes Material beschafft werden konnte, heute noch vielfach mit wenig leistungsfähigem Vieh besetzt. Die Rinderbestände in den landwirtschaftlichen Kleinbetrieben haben weniger unter den kriegerischen Ereignissen gelitten und soweit dies der Fall war, wurden die Schäden bereits zum großen Teil überwunden. Die von diesen Betrieben gehaltenen Rinder sind zum großen Teil hinsichtlich ihrer Milch- und Fleischleistung als geringwertig anzusprechen. Dies ist in erster Linie in der schlechten Futtergrundlage der Kleinbetriebe begründet. Während im Sommer und Herbst Wegränder und Gräben das Futter liefern müssen, läßt der Futtermangel im Winter die Tiere bis zum Skelett abmagern. Eine gewisse Verringerung der Viehbestände in den Kleinbetrieben dürfte daher nicht zu umgehen sein.

Für die Erfassung des Schlachtviehs sind im ganzen Generalgouvernement 130 Kreisviehmärkte eingerichtet worden. Kreisviehmärkte wurden in Orten geschaffen, die für die Erzeuger möglichst günstig liegen, damit die Tierhalter ihr Schlachtvieh dort ohne Schwierigkeiten abliefern können. Andererseits konnten aber die Kreisviehmärkte nur an verkehrsgünstigen Plätzen errichtet werden. So war es nicht zu umgehen, oft den Ablieferern des Schlachtviehs weite Wege zuzumuten. Auf den Kreisvieh-

Gospodarstwa rolne Generalnego Gubernatorstwa posiadały w znacznej większości wypadków nader obfite żywe inwentarze, szczególnie w zakresie bydła rogatego. Następstwa wojny przyczyniły się do znacznego zmniejszenia liczebności tych inwentarzy. Należy przeto dążyć w miarę możliwości do odbudowy pogłowia bydła.

Przywróceniu stanu liczebnego trzody chlewnej do dawnego poziomu stoi dotychczas na przeszkodzie brak dostatecznej ilości potrzebnego tuczu.

Pogłowie bydła rogatego w gospodarstwach wielkich poniosło również dotkliwy uszczerbek, spowodowany tym, iż podczas operacji wojennych szedł na rzeź cenny materiał hodowlany. W następstwie tego w oborach większych majątków, mimo iż w znacznej mierze zdolano tam już odnowić dobry materiał hodowlany, widuje się dziś częstokroć tylko niewielkie ilości wartościowego bydła. Natomiast inwentarze żywe drobnych gospodarstw chłopskich mniej ucierpiały od następstw wojny, a tam, gdzie większe straty miały miejsce, zostały one już w znacznej mierze uzupełnione. Inna rzecz, że bydło utrzymywane w gospodarstwach tej kategorii posiada po większej części nader niską wydajność mleczną i mięsną, co należy przypisać głównie niewystarczającej produkcji pasz w drobnych gospodarstwach. Podczas gdy latem i jesienią bydło wyskubuje jeszcze paszę na krawędziach dróg i w rowach przydrożnych, to w zimie brak paszy pozostawia na nim tylko skórę i kości. W tych warunkach zmniejszenie ilości bydła w gospodarstwach drobnych okaże się zapewne rzeczą nieuchronną.

Dla ujęcia bydła rzeźnego utworzono w całym Gubernatorstwie 130 powiatowych targów na bydło. Targi te ustanowiono w miejscowościach możliwie dogodnie położonych, tak aby dostawa bydła rzeźnego nie natrafiała na trudności. Z drugiej strony musiano przy wyborze miejscowości targowych brać pod uwagę również warunki komunikacyjne. W rezultacie trudno było uniknąć tego, iż dostawcę bydła rzeźnego dzieli nieraz od miejsca targu spory kawał drogi. Powiatowe targi na bydło pokrywają

märkten wird zunächst der örtliche Bedarf an Schlachtvieh durch Zuteilung an die Fleischer gedeckt. Das übrige Schlachtvieh wird durch Viehhandelsbetriebe aufgekauft, die gehalten sind, es an die im Generalgouvernement bestehenden Schlachtviehmärkte zu bringen. Derartige Schlachtviehmärkte sind in den Hauptverbrauchsplätzen und zwar in Warschau, Krakau, Lublin, Tschenstochau, Radom, Kielce, Petrikau, Reichshof und Tarnow eingerichtet.

Die Kreis- und Schlachtviehmärkte im Distrikt Galizien befinden sich noch im Aufbau. Über ihre endgültige Einrichtung kann zur Zeit noch nichts berichtet werden.

Auf den Schlachtviehmärkten erfolgt die Zuteilung des angelieferten Schlachtviehes an die Fleischer durch den Schlachtviehmarktleiter und über diese wird das Fleisch dem Verbraucher zugeführt. Die nichtausreichende Fleischproduktion des Generalgouvernements hat es erforderlich gemacht, Fleischmarken wie auch Gaststättenmarken einzuführen. Durch diese Rationierung war es in fast allen Fällen möglich, die für die Bevölkerung vorgesehenen Fleischmengen zur Auslieferung zu bringen. Wegen der Transportschwierigkeiten im Winter mußte jedoch in vielen Fällen auf die im Herbst angesammelten Vorräte von Gefrierfleisch und Fleischkonserven zurückgegriffen werden.

Die Bekämpfung des Schleichhandels ist in der Viehwirtschaft eine besonders vordringliche Aufgabe, da der Schwarzhandel mit Fleisch immer noch größere Mengen einer zentralen Erfassung und gleichmäßigen Versorgung der Bevölkerung entzieht. Es hat sich erwiesen, daß nur durchgreifende Maßnahmen geeignet sind, diesen Schwarzhandel zu unterbinden. Eine straffere Erfassung der vorhandenen Viehbestände ist notwendig, um nicht nur alles schlacht reife Vieh zu erfassen, sondern auch um zu verhüten, daß durch Schwarzschlachtungen ein größerer Abbau der Viehbestände eintritt, als dies im Hinblick auf die Notwendigkeit der Haltung gewisser Mindestbestände vertreten werden kann.

Die Aufgaben der Milchwirtschaft Zadania gospodarki mlecznej

Die Milchwirtschaft des Generalgouvernements hat die kriegerischen Ereignisse, welche sich in diesem Gebiet vor 2 Jahren abgespielt haben, ohne nennenswerte Schäden überstanden. Der Milchviehstand ist nur um wenige Prozente verringert worden und die vor dem Kriege bestehenden Molkereien sind in vollem Umfange erhalten geblieben. Durch die Rückgliederung der ertragsreichen Westgebiete des ehemaligen Polen an das Reich sind für die Versorgung des Generalgouvernements jedoch milchwirtschaftliche Überschußgebiete ausgefallen, deren Leistung nunmehr aus der eigenen Produktion ersetzt werden muß. Ein Ersatz für die früheren Zuschußlieferungen kann nur durch eine Leistungssteigerung der milchwirtschaftlichen Erzeugung im GG. gefunden werden. Diese Erhöhung des Milchaufkommens ist jedoch nicht zu erreichen durch die Verstärkung des Milchviehbestandes, weil eine Wiederaufnahme der Kraftfuttermehrung aus überseeischen Gebieten während der nächsten Jahre nicht zu erwarten ist. Die Mehrleistung des Generalgouvernements in der Milchproduktion muß aus eigener Kraft und durch den einzelnen Viehhalter errungen werden.

Der Weg zur Leistungssteigerung der Milchwirtschaft führt über die Intensivierung der Milchgewinnung auf den einzelnen Hof. Voraussetzung ist, daß der Milchviehbestand der vorhandenen Futtergrundlage angepaßt wird und daß durch eine Hebung

przede wszystkim miejscowe zapotrzebowanie bydła rzeźnego w drodze przydziału tegoż rzeźnikom. Pozostałe ilości bydła rzeźnego skupują przedsiębiorstwa handlu bydłem, które obowiązane są spędzać je na istniejące w Generalnym Gubernatorstwie targi bydła rzeźnego. Targi takie urządzone są w głównych centrach konsumcyjnych, a mianowicie w Warszawie, Krakowie, Lublinie, Częstochowie, Radomiu, Kielcach, Piotrkowie, Rzeszowie i Tarnowie. W Okręgu Galicyjskim powiatowe targi na bydło oraz targi bydła rzeźnego znajdują się dopiero w toku organizacji; o szczegółach dotyczących ich urządzenia brak jeszcze chwilowo wiadomości.

Na targach bydła rzeźnego kierownicy targów dokonują przydziału spędzonego bydła rzeźnego pomiędzy rzeźników i tą dopiero drogą dostaje się mięso do rąk spożywców. Ponieważ produkcja mięsa nie pokrywa zapotrzebowania Generalnego Gubernatorstwa, okazała się konieczność wprowadzenia karty mięsnej jak również marki restauracyjnej. System racjonowania mięsa przyczynił się do tego, że przewidziane dla ludności kontyngenty mięsne prawie wszędzie zostały dostarczone. Z drugiej strony skutkiem wytworzonych w zimie trudności komunikacyjnych zaszła w wielu wypadkach konieczność pokrycia niedoboru z nagromadzonych jesienią zapasów mięsa mrożonego oraz konserw mięsnych.

Zwalczanie handlu pokątnego stanowi w programie planowej gospodarki bydłem jedno z najbardziej piekących zadań, gdyż handel ten ciągle jeszcze odbiera znaczne ilości mięsa z uszczerbkiem dla akcji centralnego ujęcia i równomiernego zaopatrzenia ludności. Doświadczenie dowiodło, że stłumienie handlu pokątnego możliwe jest tylko w drodze radykalnych zarządzeń. Konieczne jest w szczególności sprężystsze ujęcie całego istniejącego pogłowia bydła, i to nietylko w tym celu, aby uchwycić całą ilość bydła dojrzałego do uboju, ale także i dlatego, aby przeszkodzić tajemnemu ubojowi, który zmniejsza pogłowie bydła w stopniu, nie dającym się pogodzić z pewnym koniecznym minimum, jakiego wymaga racjonalna hodowla bydła.

Gospodarka mleczna Generalnego Gubernatorstwa przeżyła wypadki wojenne, które rozegrały się przed dwoma laty na tym obszarze, bez godnych uwagi strat. Pogłowie bydła mlecznego zmniejszyło się w nieznacznej tylko mierze, istniejące zaś przed wojną mleczarnie utrzymały się w pełnej rozciągłości. Skutkiem przyłączenia do Rzeszy zachodnich prowincyj byłej Polski, posiadających obfitą produkcję mleka, odpadły jednak dla Generalnego Gubernatorstwa wydajne źródła, które obszar ten zasilają dawniej nadwyżką swej produkcji mlecznej, a których produkty musi teraz zastąpić własna wytwórczość. Łukę, powstałą wskutek zamknięcia owych dawniejszych źródeł dopływu, wypełnić może jedynie wzmożenie wydajności produkcji nabiału w Generalnym Gubernatorstwie. Podwyższenia produkcji mleka nie da się jednak osiągnąć drogą zwiększenia pogłowia bydła mlecznego, nie można bowiem w najbliższych latach oczekiwać wznowienia przywozu pasz treściwych z krajów zamorskich. Nadwyżka produkcji mlecznej Generalnego Gubernatorstwa musi być przeto uzyskana własnymi siłami każdego poszczególnego hodowcy bydła.

Droga do powiększenia wydajności gospodarki mlecznej prowadzi poprzez intensyfikację produkcji mleka w każdym oddzielnym gospodarstwie. Aby jednak cel ten osiągnąć, jest nieodzownie konieczne: dostosowanie ilości bydła mlecznego w każdym

der Futtererzeugung die Grundlage für die Erhaltung eines leistungsfähigen Milchviehbestandes gegeben wird. Es ist also einerseits dafür zu sorgen, daß nur Kühe mit einer Mindestleistung von 1000 Ltr. Milch im Jahr gehalten werden und durch entsprechende Zuchtwahl nach und nach der Durchschnittsertrag je Kuh weit über diesen Stand hinaus gehoben werden. Es muß außerdem von der Gewohnheit abgerückt werden, das Vieh während des Winters durchzuhungern, weil es an einer rechtzeitigen Gewinnung der notwendigen Futtermittel wie insbesondere Rauhfutter, Futterrüben und Silofutter fehlt. Die Pflege von Wiesen und Weiden ist für den Ertrag des Bauernhofes ebenso wichtig wie die sorgfältige Bestellung des Ackerlandes. Wo Wiesen und Weiden nicht vorhanden sind, ist

Alle landwirtschaftlichen Fachbücher

liefert schnellstens der **Agrarverlag**
Krakau, Nürnbergerstr.
(Jul. Lea) 5a

dem Feldfutterbau gesteigertes Augenmerk zuzuwenden. Das Rübenblatt kann nicht nur grün während der Zuckerrübenenernte verfüttert werden, sondern es ist in Sauergruben und Silos sachgemäß einzusäuern und bietet damit während des ganzen Winters eine wesentliche Grundlage für die Aufrechterhaltung der Milchleistung.

Für die Sicherung der Milch- und Fettversorgung des Generalgouvernements genügt es jedoch nicht, wenn auf die angedeutete Art der Milchertrag der einzelnen Tiere gesteigert wird, sondern es ist außerdem notwendig, daß die Milch einer sachgemäßen Verwertung durch die Ablieferung an die Molkerei zugeführt wird. Das GG. ist mit einem dichten Netz von Molkereien überzogen, so daß es jedem Milcherzeuger möglich ist, nach Überwindung kurzer Wegstrecken seine Milch an die ihm zugewiesene Molkerei abzuliefern. Durch die ständige Überwachung der Molkereien und durch die technische Verbesserung ihrer Einrichtungen ist den Milchlieferanten die Gewähr für eine sichere und regelmäßige Auszahlung des höchstmöglichen Verwertungspreises der Milch gegeben. Dieser Auszahlungspreis wird umso höher, je mehr Milch durch die einzelne Molkerei fließt. Es ist daher das Interesse jedes einzelnen Milchlieferanten, diejenigen Bauern, welche ihre Milch noch nicht abliefern, zur Ablieferung an die Molkerei anzuhalten. Die Ablieferung der Milch bietet außerdem den Vorteil, daß ein Anspruch auf den Bezug von Prämienware insbesondere von Kraftfutter für die Milchlieferanten gewonnen wird. Ölkuchen wird neben der Lieferung an die Ölfruchtanbauer nur über die Molkerei an Milchlieferanten verteilt. Die Molkereien geben außerdem an die Milchlieferanten einen Teil der anfallenden Butter zum festgesetzten Preis zurück. Für Haushalt und Nachzucht liefert die Molkerei Magermilch nach Maßgabe der abgelieferten Milchmenge.

Die Steigerung der Milchlieferung an die Molkereien ist die Grundlage für den Ausbau des Molkereiwesens im Generalgouvernement. Es bestehen bisher nur wenige nach neuzeitlichen Grundsätzen eingerichtete Molkereibetriebe im Generalgouvernement und nur diese sind in der Lage, die Milch zu den höchsterreichbaren Sätzen zu verwerten. Es ist das Interesse des Bauern, daß seine Molkerei ebenso modern ausgebaut wird und er kann diesem Interesse nur dienen, indem er die Milchlieferung an seine Molkerei steigert.

Die von den Molkereien hergestellten Produkte werden zu den festgesetzten Preisen an die Bevölkerung verteilt. Eine allgemeine Versorgung der Bevölkerung des Generalgouvernements mit Milch und Milcherzeugnissen ist nur dann möglich, wenn die gesamte erzeugte Milch an die Molkereien abgeliefert wird. Der Schleichhandel versorgt nur die Reichen. Die deutsche Marktordnung strebt eine gleichmäßige Versorgung der gesamten Bevölkerung im Gebiet des Generalgouvernements an. Es ist die Aufgabe des Milcherzeugers im GG., an der Erreichung dieses Zieles mitzuarbeiten.

gospodarstwie do istniejących możliwości wyprodukowania potrzebnych pasz oraz, przez powiększenie produkcji pasz, osiągnięcie jak największej wydajności bydła mlecznego. Z jednej więc strony należy ograniczyć się do trzymania w gospodarstwie tylko takich krów, których roczna wydajność mleczna wynosi co najmniej 1 000 litrów, z drugiej zaś strony drogą odpowiedniego doboru hodowlanego podnosić stopniowo przeciwną wydajność każdej krowy możliwie wysoko ponad ten poziom. Należy dalej zerwać z dotychczasową praktyką, pozwalającą bydłu głodować w okresie zimowym, ponieważ nie postarano się zawnazasu o przygotowanie potrzebnych pasz objętościowych, buraków pastewnych i kiszzonek. Pielęgnacja łąk i pastwisk posiada dla wydajności gospodarstwa włościańskiego równie ważne znaczenie jak najstaranniejsza uprawa roli. Nie trzeba dalej zapominać, że liście buraczane można spasać nie tylko na zielono, w okresie sprętu buraków cukrowych, lecz że można je również umiejętnie zakiszać, bądź w dołach, bądź w zbiornikach do kiszenia, tworząc z nich na całą zimę podstawową rezerwę paszy, która pozwoli utrzymać wydajność mleczną na niezmiennym poziomie.

Należyte zaopatrzenie Generalnego Gubernatorstwa w mleko i tłuszcze wymaga jednak nie tylko zwiększenia wydajności mlecznej bydła przy zastosowaniu wyżej wskazanych środków; konieczne jest ponadto oddawanie uzyskanego mleka do mleczarni w celu poddania go umiejętnej przeróbce. Generalne Gubernatorstwo pokryte jest gęstą siecią mleczarni, tak że każdy wytwórca mleka może bez trudności odstawić swe mleko do wyznaczonej mu pobliskiej mleczarni. Nieprzerwany nadzór nad mleczarniami i ich techniczne udoskonalanie stwarza dla dostawców mleka wystarczającą rekojmie niezawodnej i regularnej wypłaty możliwie najwyższych cen za odstawię do przeróbki mleko. Cena ta kształtuje się tym wyżej, im więcej mleka przepływa przez poszczególne mleczarnie. Leży przeto w interesie każdego poszczęólnego dostawcy mleka, przynaglać tych wieśniaków, którzy nie dostarczyli jeszcze swego mleka do mleczarni, aby dostawę przyśpieszyli. Dostawa mleka zapewnia ponadto jeszcze i tę korzyść, że daje dostawcy prawo do nabycia premiovych towarów, a w szczególności pasz treściwych. Makuchy, poza kontyngentami przeznaczonymi dla hodowców roślin olejnych, rozdzielane są wyłącznie dostawcom mleka za pośrednictwem mleczarni. Niezależnie od tego mleczarnie wydają dostawcom mleka część uzyskanego zeń masła po ustalonej z góry cenie. Mleczarnie dostarczają wreszcie mleka zbieranego na użytek domowy i jako karmę dla młodzieży, w stosunku do ilości dostawionego mleka.

Zwiększenie dostaw mleka do poszczęólnych mleczarni stanowi jedyną drogę do racjonalnej rozbudowy mleczarstwa w Generalnym Gubernatorstwie. Ilość istniejących w Generalnym Gubernatorstwie, nowoczesnie urządzonych zakładów mleczarskich jest dotychczas nader niewielka, i tylko one są w możności przerabiać mleko w sposób, zapewniający możliwie najwyższy stopień wyzyskania go. Leży przeto w interesie każdego wieśniaka, aby mleczarnia, do której jest on przydzielony, otrzymała również takie nowoczesne urządzenia, a do celu tego zbliży go jedynie dokonywanie możliwie najobfitszych dostaw mleka do własnej mleczarni.

Każdy zamawia „Rolnika”

Wytworzone w mleczarniach przetwory mleczarskie rozdzielane są pomiędzy ludność po stale oznaczonych cenach. Powszechne zaopatrzenie całej ludności Generalnego Gubernatorstwa w mleko i nabiał będzie jednak tylko wtedy możliwe, gdy całkowita produkcja mleka odstawiana będzie do mleczarni. Handel pokątny zaopatruje tylko zamoznych. Niemiecka reglamentacja rynku usiłuje wszakże zapewnić równomierne zaopatrzenie całej ludności Generalnego Gubernatorstwa. Zadaniem przeto każdego wytwórcy mleka na obszarze Generalnego Gubernatorstwa jest współdziałanie dla osiągnięcia powyższego celu.

Warum stellen wir Mischfutter her?

Dlaczego używamy mieszanek pasz?

Als in den ersten Monaten des Jahres 1941 das Pferdemischfutter „B-bis“ an die Pferdehalter in Warschau statt ihres Hafers ausgegeben wurde, stand wohl jeder dem Futter skeptisch gegenüber. Der Not gehorchend und um den Schleichhandelspreisen aus dem Wege zu gehen, hing mancher erst vorsichtig seinem Pferd den Futterbeutel um. Nur ganz verschwindend wenige Pferde nahmen das Futter nicht an, die meisten dagegen mit sichtlichem Wohlbehagen.

Das Mischfutter hat sich bei der Rinderfütterung bewährt
Mischanki pasz oplacają się w hodowli bydła

Der Hauptgrund der Herstellung des Mischfutters war, daß durch die verhältnismäßig schlechte Ernte des Wirtschaftsjahres 1940/41 die Einsparung sämtlichen Getreides notwendig wurde, wenn die Versorgung der Bevölkerung bis zum Anschluß der Ernte 1941/42 erreicht werden wollte. Dazu sollte die fehlende Kartoffel durch die Nahrungsmittelausgabe ersetzt werden, wozu Gerste und Hafer notwendig waren, die dann jedoch nicht an die Tiere zur Fütterung ausgegeben werden konnten.

Die Herstellung brauchbarer Mischfutter ist lediglich eine Frage der Rohstoffe. Da jedoch in Kriegszeiten die aus überseeischen Ölfrüchten anfallenden Futtermittel mit hohem Eiweiß- und Fettgehalt nicht erreichbar sind, müssen die eiweiß- und fetthaltigen Rohstoffe überall dort erfaßt werden, wo sie anfallen, auch wenn es sich nur um kleine Mengen handelt.

Das Mischfutter für Pferde weist einen stärkeren Eiweiß- und Stärkegehalt auf als der Hafer selbst, obgleich Hafer anfangs nur in Höhe von 30 und später 40 v. H. beigemischt wurde. Daneben gilt als wesentlicher Rohstoff die Melasse, die durch Kleie und Trockenschrotel gebunden, das Futter für die Tiere schmackhaft und bekömmlich macht, sowie den Futterwert maßgeblich heraufsetzt.

Das Milchleistungsmischfutter ist ein ausgesprochenes Eiweißfutter mit einem Eiweißgehalt von 40 bis 45 v. H., das zur Steigerung der Milcherzeugung wesentlich beiträgt. Der Hauptbestandteil dieses Futters sind Ölkuchenschrote. Daneben Kleie, Harnstoff, Getreide und andere hochwertige Futtermittel aus der Braugersten- und Zuckerrübenverarbeitung.

Das Mastfutter reicht im Eiweiß- und Stärkegehalt an Gerste und Hafer heran. In ihm sind alle Ge-

Kiedy in piwrszych miesiãcach roku 1941 posiadaczom koni w Warszawie wydawano zamiast owsa piwrsze porcje mieszanki pasz „B-bis“, odnosili się oni do tej paszy dość sceptycznie. Z konieczności tylko i dla uniknięcia cen płaconych w handlu pokątnym jeden i drugi z nich, nie ukrywając nieufności, zarzucał swemu koniowi worek z nowã paszã na głowã. Natomiast konie w znikomej tylko ilości odwracały się od tej paszy, wiãkszość ich zaś spożywała jã z widocznym ukontentowaniem.

Głównym powodem wprowadzenia paszy mieszanej były stosunkowo słabe żniwa w roku gospodarczym 1940/41, które pociãgnęły za sobą konieczność zachowania całego zbioru zbóż, aby zapewnić zaopatrzenie ludności aż do żniw 1941/42 r. W dodatku, wskutek braku ziemniaków musiano wydawać inne środki żywności, wymagające koniecznie jęczmienia i owsa; w tych warunkach jednak zboża te nie mogły już być użyte na paszã dla zwierząt.

Stosowanie zdalnych do użytku mieszanek pasz jest jedynie kwestią surowców. W czasie wojny, kiedy pasze o wysokiej zawartości białka i tłuszczu, wytwarzane z zamorskich roślin oleistych, są przeważnie nieosiãgalne, wszelkie surowce zawierające białko lub tłuszcz muszą być zewszãd, wszelkimi środkami, ściãgane, nawet tam, gdzie chodzi tylko o nieznaczne ich ilości.

Mieszanka pasz dla koni wykazuje zawartość białka i skrobi wiãszã nawet niã owies, choç ten ostatni dodawany był do niej zrazu w stosunku 30%, a nastãpnie 40%. Drugim, nader istotnym, surowcem jest melasa, która, zmieszana z otrãbami i z suchymi wytløkami, czyni paszã dla zwierząt smacznã i zdrowã, podwiãszajãc przy tym znacznie jej wartoć karmowã.

Mieszanka pasz dla krów mlecznych jest paszã zdecydowanie białkowã o zawartości białka 40 do 45%, które przyczynia się skutecznie do podwiãszenia wydajności mlecznej krów. Głównym skłãdnikiem tej paszy jest sruãta makuchowa, poza tym zawiera ona otrãby, mocz-

Mischfutter auch für Schweine
Mieszanka pasz fakãe dla świĩn

nik, zboże i inne wartoćciowe skłãdniki pokarmowe, otrzymane przy przeróbce jęczmienia browarnianego i buraków cukrowych.

Mieszanka tuczna zbliża się pod wzglãdem zawartości białka i skrobi do jęczmienia i owsa. W skłãd jej wchodzã wszelkie odpadki zbóż, otrzymane przy prze-

treideabfälle, die bei der Verarbeitung von Industriegetreide und der Lagerung anfallen, mit anderen zur Verfügung stehenden Futtermitteln zu einem dem Zweck entsprechenden Futter vereinigt.

Alle im Generalgouvernement hergestellten und noch herzustellenden Mischfuttermittel unterliegen der ständigen Kontrolle des Landwirtschaftlichen Forschungsinstitutes in Pulawy.

Die Zusammensetzung des einzelnen Mischfutters sowie den Inhalt, den Tag der Herstellung, den Hersteller und den Verbraucherpreis für das laufende Wirtschaftsjahr zeigt das Anhängeschild eines jeden einzelnen Sackes an.

Der Preis setzt sich wie folgt zusammen:

- 1) Rohstoff zum Festpreis,
- 2) tatsächlich entstandene Transportkosten,
- 3) Mischlohn,
- 4) allgemeine Unkosten.

Bei der Errechnung des Preises für die fertigen Mischfuttermittel wirken sich besonders bei Melasse die Transportkosten in der Preisgestaltung stark erhöhend aus, während der Mischlohn und die sonstigen Unkosten als verhältnismäßig gering anzusehen sind.

Hervorzuheben ist noch, daß die Ausgabe der hergestellten Mischfuttermittel nur gegen Bezugsscheine erfolgt, die von den Abteilungen Ernährung und Landwirtschaft bei den Distriktschefs ausgestellt sind.

Bekämpfung des Schleichhandels Zwalczanie handlu pokątnego

Das Amt für Preisbildung und die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements hat Richtlinien für den Einsatz der Polizei bei der Bekämpfung des Schleichhandels mit landwirtschaftlichen Erzeugnissen vereinbart, die für jeden Landwirt von besonderem Interesse sein müssen. Die Richtlinien regeln den Transport von landwirtschaftlichen Erzeugnissen auf Landstrecken und anderen allgemein zugänglichen Verkehrswegen, ferner auf der Ostbahn und auf der Deutschen Post Osten. Über das Mitführen von landwirtschaftlichen Erzeugnissen außerhalb der Ostbahn und der Post Osten ist folgendes bestimmt:

Die Polizei überwacht das Mitführen von

1. Getreide, Getreideerzeugnissen, trockenen Hülsenfrüchten,
2. Rindvieh, Schweinen (über 20 kg) und Schafen sowie Fleisch und Fleischerzeugnissen,
3. Butter und sonstigen Speisefetten.

Die Erzeugnisse dürfen nicht ohne berechtigten Grund transportiert werden, sonst unterliegen sie der Sicherstellung. Wichtig ist, daß Personen, die solche Erzeugnisse mitführen, sich durch amtlichen Personalausweis legitimieren können, da sie sonst Gefahr laufen, verdächtig zu erscheinen.

Gegen das Mitführen von Getreideerzeugnissen und Hülsenfrüchten in kleinsten Mengen ist im Einzelfall nichts einzuwenden. Das Mitführen von Fleischerzeugnissen und Butter ist insoweit zugelassen, als es sich um kleinste Mengen für die eigene Wegzehrung handelt.

Getreide

Das Mitführen von ausgedroschenen Getreide (Roggen, Weizen, Gerste, Hafer, Buchweizen usw.) wird nur zugelassen

- a) mit amtlicher Erlaubnis, d. h. im Auftrage von Dienststellen der Ernährung und Landwirtschaft, der Landwirtschaftlichen Zentralstelle, der Kreisgenossenschaft und der von den Abteilungen Ernährung und Landwirtschaft der Distrikte und der Regierung besonders zugelassenen Betriebe. Der Transportführer

róbce i magazynowaniu zbóż przemysłowych oraz inne rozporządzenie pokarmy, stanowiące łącznie odpowiednią paszę.

Wszystkie mieszanki pasz, które są lub mają być wytwarzane w Generalnym Gubernatorstwie, pozostają pod stałą kontrolą Instytutu Rolniczego w Puławach.

Skład każdej mieszanki pasz oraz jej zawartość, data sporządzenia, nazwa wytwórni i cena detaliczna na bieżący rok gospodarczy wymienione są na przywieszce umieszczonej na każdym worku.

Na cenę mieszanek składają się:

- 1) stała cena surowca
- 2) rzeczywiste koszty transportu
- 3) koszt sporządzenia mieszanki
- 4) ogólne wydatki.

Przy kalkulacji cen gotowych mieszanek pasz koszty transportu melasy wpływają silnie na wzrost ceny; pozostałe pozycje kosztów odgrywają stosunkowo niewielką rolę.

Należy zaznaczyć, że wydawanie gotowych mieszanych pasz dokonywane jest jedynie za przedłożeniem dowodów zapotrzebowania, wystawianych przez Wydziały Wyżywienia i Rolnictwa przy Szefach Okręgów.

Urząd Normowania cen i Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Gen. Gubernatorstwa ustalił przepisy dla zastosowania policji przy zwalczaniu handlu pokątnego, co dla każdego rolnika musi mieć szczególne znaczenie. Wytyczne te regulują transport produktów rolniczych na drogach wiejskich i innych ogólnie używanych drogach, dalej na kolei i poczcie. O przewożeniu produktów rolniczych poza koleją i pocztą postanowiono co następuje:

Policja czuwa nad przewozem

1. zboża, przetworów zboża, wysuszonych płodów strączkowych,
2. bydła rogatego, świń (ponad 20 kg wagi) i owiec jak i mięsa i wyrobów mięsnych,
3. masła i innych tłuszczów spożywczych.

Produktów tych nie wolno przewozić i zabierać ze sobą bez podstawy prawnej, gdyż inaczej następuje ich zatrzymanie. Ważne jest, aby osoby, które zabierają ze sobą produkty rolne podanych wyżej rodzajów, mogły się wiarygodnie wylegitymować co do ich osoby za pomocą wykazu osobistego lub w inny sposób.

Dopuszczalne jest zabieranie ze sobą w pojedynczym wypadku bardzo małych tylko ilości przetworów zboża i płodów strączkowych. Zabieranie ze sobą wyrobów mięsnych i masła dozwolone jest tylko co tyle, o ile chodzi o bardzo drobne ilości w celu spożycia w czasie drogi.

Zboże

Przewóz i zabieranie ze sobą wymłóconego zboża (żyto, pszenica, jęczmień, owies, tataraka itp.) są tylko wtenczas dozwolone, o ile przewozi się je

- a) za zezwoleniem władz, to znaczy na zlecenie władz żywienia i rolnictwa, Centralnego Urzędu Rolniczego (Landwirtschaftliche Zentralstelle), spółek powiatowych, oraz specjalnie dopuszczonych przez dystrykt lub Gen. Gub. przedsiębiorstw. Wykonawca transportu musi wykazać swoje uprawnienie do prze-

muß durch Vorzeigung eines amtlichen Auftrages oder eines Lieferscheines die Berechtigung des Transportes nachweisen.

- b) zum Zwecke der Ablieferung an die Erfassungsstellen,
- c) zum Zwecke der Vermahlung durch Selbstversorger oder in deren Auftrag zur Mühle.

Getreideerzeugnisse

Getreideerzeugnisse sind Mehl, Grieß, Graupen, Grütze, Haferflocken, Brot und ähnliches.

Das Mitführen von Getreideerzeugnissen wird nur zugelassen

- a) mit amtlicher Erlaubnis,
- b) von Mühlen an Selbstversorger auf Grund der Mahlkarte.

Hülsenfrüchte

Das Mitführen von trockenen Hülsenfrüchten ist nur gestattet,

- a) mit amtlicher Erlaubnis,
- b) zum Zwecke der Ablieferung zur Erfassungsstelle.

Vieh, Fleisch und Fleischerzeugnisse

Der Viehüberwachung unterliegen Rindvieh, Schweine über 20 kg und Schafe. Das Mitführen von Vieh ohne besondere Bescheinigung wird zugelassen:

- a) innerhalb der Heimatgemeinde,
- b) als Zugvieh vor Fahrzeugen,
- c) an Schlachtviehmarkttagen auf dem Wege vom Schlachtviehmarkt zur Bahnstation.

Im übrigen wird das Mitführen von Vieh nur zugelassen:

- a) mit amtlicher Erlaubnis,
- b) durch Landwirte zum Zwecke der Ablieferung von Schlachtvieh,
- c) beim Abtransport vom Schlachtviehmarkt,
- d) beim Abtransport von Nutz- und Zuchtvieh vom Viehmarkt,
- e) in anderen Fällen mit Bescheinigung des Gemeindevorstehers.

Butter und sonstige Speisefette

Der Transport von Butter und sonstigen Speisefetten ist nur gestattet:

- a) mit amtlicher Erlaubnis,
- b) zum Zwecke der Ablieferung bei der Erfassungsstelle.

Landwirte haben im allgemeinen Milch an die Molkeereien abzuliefern. Nur in den Gebieten, wo keine ausreichende Zahl von Molkeereien besteht, ist an Stelle von Milch Landbutter abzuliefern. Diese Gebiete sind im Distrikt Krakau die Gemeinde Jodłowa im Kreise Jasło und im Distrikt Radom die Gemeinde Lipsko im Kreise Ilza und der östliche Teil der Kreishauptmannschaft in Kielce.

wozu za pomocą przedłożenia urzędowego zlecenia lub zaświadczenia dostawy;

- b) celem oddania placówce zbiorowej (Erfassungsstelle),
- c) celem przemiału przez producenta lub na jego zlecenie do młyna.

Przetwory zboża

Przetworami zboża są mąka, grysik, krupy, kasza, płatki owsiane, chleb i inne tym podobne.

Zabieranie ze sobą i przewożenie przetworów zboża jest tylko dozwolone

- a) za urzędowym zezwoleniem,
- b) z młyna do producenta na podstawie karty przemiałowej.

Plody strączkowe

Zabieranie ze sobą i przewóz wysuszonych płodów strączkowych jest tylko dozwolony

- a) za zezwoleniem urzędowym,
- b) w celu oddania placówce zbiorowej.

Bydło, mięso i wyroby mięsne

Kontrola bydła obejmuje bydło rogate, świnie ponad 20 kg i owce. Transportowanie bydła bez osobnego poświadczenia jest dopuszczalne

- a) wewnątrz granic gminy postoju bydła,
- b) jako siła pociągowa przy wozach,
- c) w dniach targów na bydło rzeźne na drodze między miejscowością targu na bydło rzeźne a dworcem kolei żelaznej.

Poza tym należy zezwolić na transportowanie bydła jedynie

- a) za urzędowym zezwoleniem,
- b) rolnikom, celem oddania na rzeź,
- c) w razie transportu z targu bydła rzeźnego,
- d) w razie transportu bydła użytkowego i hodowlanego z targu bydła,
- e) we wszystkich wypadkach z pozwoleniem wójta.

Masło i inne tłuszcze spożywcze

Przewóz i zabieranie ze sobą masła i innych tłuszczów spożywczych jest dozwolony jedynie

- a) za urzędowym zezwoleniem,
- b) celem oddania w placówce zbiorowej.

W zasadzie winni rolnicy oddawać mleko do mleczarni. Tylko w tych okręgach, w których ilość mleczarni jest niedostateczna, należy zamiast mleka dostarczać masła własnego wyrobu. Takimi okręgami są w dystrykcie krakowskim gmina Jodłowa w powiecie jasielskim (Jasło) i w dystrykcie radomskim gmina Lipsko w powiecie itżańskim (Itża) i wschodnia część starostwa powiatowego w Kielcach.

Erfassung von Gartenerzeugnissen Ujęcie produkcji jarzyn i owoców

Auf dem Gebiet der Gartenbauwirtschaft ist die Durchführung der Marktordnung wegen der schnellen Verderblichkeit der Ware besonders schwierig. Im Generalgouvernement kommt hinzu, daß die schlechten Verkehrsverhältnisse weitere Erschwerungen mit sich bringen. Trotzdem konnte seit Beginn des Jahres 1941 die erste Grundlage für eine umfassende Durchführung der Marktordnung geschaffen werden. Während im Vorjahr die Hauptaufgabe darin bestand, die vorhandenen Betriebsstätten nach der Beendigung der Kriegshandlungen wieder in Gang zu setzen, konnte bereits im zweiten Wirt-

Wprowadzenie w życie zasad reglamentacji rynku w dziedzinie gospodarki jarzynowo-owocowej jest rzeczą szczególnie trudną ze względu na szybkie psucie się odnośnych towarów. W obrębie Generalnego Gubernatorstwa trudność tę powiększają jeszcze złe stosunki komunikacyjne. Mimo tych przeszkód udało się stworzyć, i to już od początku 1940 r., pierwszą podstawę dla urzędowania w szerokim stylu zasad reglamentacji rynku. Podczas gdy w roku ubiegłym główne zadanie władz administracyjnych ograniczało się jeszcze do uruchomienia istniejących wytwórni, nieczynnych od zakończenia dzia-

schaftsjahr den Betrieben Herstellungsverpflichtungen auferlegt werden

Mit diesen Maßnahmen war eine umfassende Berufsbereinigung verbunden. Von über 100 sogen. „Marmeladenfabriken“ konnten nur 32 Betriebe weitergeführt werden. Die übrigen mußten wegen völlig unzureichender Betriebseinrichtung ausgeschaltet werden. Die verbliebenen Betriebe stehen unter ständiger Aufsicht. Sie haben zum Teil die erforderlichen technischen Ausbauten und Umbauten beendet oder werden spätestens im Frühjahr 1942 den ihnen erteilten Auflagen zum Ausbau nachgekommen sein. Der Erfolg der Berufsbereinigung war eine beträchtliche Stärkung der verbliebenen Betriebe. Das Herstellungskontingent für das Jahr 1941/42 konnte ohne Mühe fast verdoppelt werden. Herstellungsvorschriften, laufende Überprüfungen und Schulungslehrgänge werden darüber hinaus zu einer wesentlichen Qualitätsverbesserung beitragen. Durch die Erhöhung der Marmeladenproduktion wird die durch den Fettmangel entstehende Versorgungslücke ausgefüllt und ein billiges Brotaufstrichmittel für die Bevölkerung zur Verfügung gestellt.

Auch die Herstellungsbetriebe von Sauerkraut, Gurken, Trockengemüse, Obst- und Gemüsekonserven, Obstsaften, Süßmosten, Obstweinen usw. wurden einer Berufsbereinigung unterzogen und einer laufenden Überwachung unterstellt. Die immer mehr an Bedeutung gewinnenden Trockenobst- und gemüsearten erreichen mengenmäßig auch heute schon beachtliche Höhe. Die für das Wirtschaftsgebiet vorgesehenen sechs Großtrocknereien werden endgültig ab Sommer 1942 ihre volle Kapazität erreichen. Mit ihren Qualitäten, die im übrigen keinesfalls mit dem aus dem Weltkriege bekannten Dörrgemüse verglichen werden können, werden diese Großbetriebe an der Winterversorgung wesentlichen Anteil haben.

Nicht unerwähnt darf die Erzeugung der vitaminreichen Obstsaften und im kleineren Umfang auch der Süßmoste aller Art bleiben. Die jetzt schon größtenteils einwandfreie Qualität wird infolge der zurzeit durchgeführten Berufsbereinigung weiter stark verbessert. Auch hier führen die mengenmäßig hohen Kontingente heute schon zu Verteilungsmöglichkeiten an bestimmte Verbrauchergruppen. Stärkste Forderungen wurden an alle Herstellungsbetriebe für Sauerkraut und Gurken gestellt. Der letzte nicht unbedingt für die Frischmarktversorgung erforderliche Kohlkopf wird in den Schneidereien zu haltbarem Lagergemüse verarbeitet werden. Das gleiche gilt für saure Gurken sowie verschiedene Salzgemüse, deren Erzeugung seit einigen Monaten einzelnen Betrieben auferlegt wurde. Alle

„Der Musterbetrieb“

Die Zeitschrift für die fortschrittliche Landwirtschaft

zu beziehen durch den AGRARVERLAG, Krakau

Nürnbergstr. (Jul. Lea) 5a

diese Maßnahmen werden zusammengefaßt eine beachtliche Menge an Vorratsgemüsen ergeben und die frischgemüsearmen Vorfrühlingsmonate überbrücken helfen.

Die zweitgrößte und ebenso wichtige Aufgabe lag in der Organisation der Erfassung sämtlicher Gartenbauerzeugnisse, angefangen von Obst und Gemüse über Blaubeeren, Himbeeren, Brombeeren bis zu Heil-, Duft-, Gewürz-, Teekräutern, Pilzen, Hagebutten, Ebereschens usw. Trotz Fehlens massierter Anbauflächen wie im Reich wurden dennoch in den einzelnen Distrikten Einkaufsgebiete mit darüber stehenden Erfassungs- und Sammelstellen geschaffen. Die gewissenhaftesten Groß-

läß wojennych, wytwórnie te już w drugim roku gospodarczym mogły zobowiązywać się do wykonywania udziałów im zamówień.

Wyniki te są do zawdzięczenia przeprowadzonej na szeroką skalę akcji uporządkowania i uzdrowienia sił osunków zawodowych. Z pośród istniejących ponad 100 tak zwanych „fabryk marmelady“ zaledwie 32 przedsiębiorstwa nadawały się do utrzymania w ruchu. Wszystkie pozostałe musiały ulec likwidacji ze względu na brak najprymitywniejszych urządzeń technicznych. Przedsiębiorstwa utrzymane w ruchu pozostają pod stałym nadzorem. Nakazane im konieczne ze względów technicznych inwestycje i przeróbki zdążyły one w części już wykończyć, w pozostałej części uciążliwym poleceniami najpóźniej z wiosną 1942 r. Wynikiem uzdrowienia pod względem zawodowym było poważne wzmocnienie przedsiębiorstw pozostałych w ruchu. Kon-

Czas już zamówić Kalendarz Rolniczy na rok 1942

tyngent wytwórczy na rok 1941/42 można było bez trudu niemal podwoić. Przepisy dotyczące metod produkcji, bieżące dokonywanie kontroli oraz kursy szkolące przyczyniły się ponadto do znacznego polepszenia jakości towaru. Zwiększenie produkcji marmelady wypełni lukę spowodowaną brakiem tłuszczu, dostarczając ludności taniego produktu do smarowania chleba.

Również i wytwórnie kiszzonej kapusty i ogórków, suszonych jarzyn, konserw owocowych i jarzynowych, soków owocowych, słodkich moszczów, win owocowych itp. poddane zostały uporządkowaniu zawodowemu i postawione pod stałym nadzorem. Suszone owoce i jarzyny, artykuły zdobywający sobie szybko coraz większe znaczenie, wytwarzane są dziś już w ilościach nader poważnych. Przewidzianych na cały obszar gospodarczy sześć wielkich suszarni osiągnie ostatecznie od lata 1942 r. swoją pełną wydajność. Wielkie te wytwórnie, biorąc pod uwagę jakość wytwarzanych przez nie produktów (które zresztą w niczym nie przypominają „suszonych jarzyn“, znanych z czasu wojny światowej) mieć będą niezawodnie bardzo poważny udział w przygotowaniu zapasów żywności na zimę.

Na uwagę zasługuje również produkcja obfitujących w witaminy soków owocowych, a na mniejszą skalę także różnego rodzaju słodkich moszczów. Jakość tych przetworów, już dziś nie dająca powodu do zarzutów, ulegnie niewątpliwie dalszemu znacznemu polepszeniu w związku z dokonaną tymczasem sanacją zawodową. Wysokie kontyngenty wytwórcze umożliwiają już dziś przydziały tych wyrobów na rzecz pewnych określonych grup konsumentów. Największe jednak zapotrzebowanie mają do pokrycia wytwórnie kiszzonej kapusty i ogórków. Całkowity zapas wyprodukowanej kapusty, z odliczeniem tych tylko ilości, których wymagało nieodzowne zaopatrzenie targów świeżego warzywa, przerobiona będzie w fabrykach na trwałą jarzynę zimową. Toż samo dotyczy kiszonych ogórków i rozmaitych jarzyn solonych, których wyrób został zlecony przed kilku miesiącami poszczególnym wytwórniom. Wszystkie te usiłowania, razem wzięwszy, dadzą w rezultacie poważną rezerwę jarzyn, która umożliwi przetrzymanie ubożego w świeże jarzyny przedwiośnia.

Drugim z rzędu, choć niemniejszej wagi, zadaniem była organizacja ujęcia wszystkich produktów warzywno-sadowniczych, poczynając od owoców i jarzyn poprzez czarne jagody, maliny i jeżyny aż do ziół leczniczych, aromatycznych, korzennych i herbacianych, grzybów, głogu, jarzębiny itd. Pomimo trudności, wynikających z braku większych obszarów uprawnych (jakich nie brak w Rzeszy), utworzone zostały w poszczególnych okręgach rejony skupu z ustanowionymi dla nich ośrodkami ujęcia i stacjami zhiorczyimi. Godni zaufania hurtowi rozdzielcy wyznaczeni zostali kierownikami ośrodków

verteiler wurden herausgestellt und mit der Führung derartiger Erfassungsstellen beauftragt. Zur Durchführung der gestellten Aufgaben bedienen sich diese eines beachtlichen Netzes von Sammelstellen, die bereits auf mehrere hundert angewachsen sind. In jedem Gebiet ist somit nur noch ein Großverteiler einkaufsberechtigt. Das mit den Forderungen einer rationellen und sparsamen Ausnutzung der vorhandenen Transportmittel nicht zu vereinbarende Nebeneinanderfahren über größere Strecken wurde eingedämmt ebenso das gegenseitige Abjagen der Erzeugnisse durch Preisüberbietung. Die Überwachungsmöglichkeiten für die Prüfungsorgane sind wesentlich erleichtert und die für die einzelnen Gebiete eingestellten Verteiler lernen allmählich die Struktur des ihnen zugewiesenen Gebietes genau kennen.

Die bis zum Frühjahr des Jahres zum Teil örtlich gehandhabte Preisregelung ist durch eine zentrale Preisgestaltung abgelöst worden. Die im engsten Einvernehmen zwischen dem Amt für Preisbildung und der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernement wöchentlich festgesetzten sogen. Erzeugerdachpreise geben seit Monaten den Ämtern für Preisüberwachung und den Abteilungen Ernährung und Landwirtschaft in den Distrikten die Grundlage zur Bildung angemessener Höchstpreise, die dann einheitlich für den betreffenden Distrikt Geltung haben.

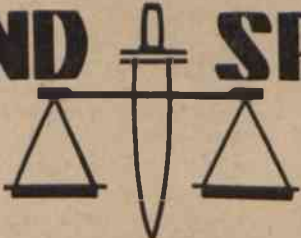
Ziel dieser Arbeiten ist die weitere Verbesserung der Be- und Verarbeitungsbetriebe im Hinblick auf ihre Leistungsfähigkeit und besonders die Sicherung einer angemessenen Versorgung mit lagerfähigen Gartenbauerzeugnissen in den Wintermonaten.

ujęcia. Dla przeprowadzenia postawionych im zadań ośrodki te posługują się rozgałęzioną siecią stacji zbiorczych, których ilość wzrosła już do kilkuset. W każdym rejonie jest przeto tylko jeden upoważniony do zakupu hurtowy rozdziałca. Oddzielne przewożenie niewielkich ilości towarów na znacznych nieraz odległościach, jako nieekonomiczne i nie dające się pogodzić z zasadami racjonalnego i oszczędnego użycia istniejących środków przewozowych, zostało znacznie ograniczone, podobnie zresztą jak wzajemne wydzieranie sobie towaru przez podbijanie cen. Warunki kontroli dla organów sprawujących nadzór zostały znacznie ułatwione, a wyznaczeni dla poszczególnych rejonów rozdziałcy nabywają stopniowo dokładną znajomość przydzielonych im obszarów.

Regulacja cen, która jeszcze do wiosny bież. roku leżała w znacznej części w ręku czynników lokalnych, ustąpiła miejsca systemowi centralnego ustalania cen. T. zw. pułap cen, ustalany co tydzień w ścisłym porozumieniu pomiędzy Urzędem Kształtowania Cen a Głównym Wydziałem Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa, tworzy dla Urzędów Kontroli Cen oraz Wydziałów Okręgowych Wyżywienia i Rolnictwa już od szeregu miesięcy podstawę do ustalania umiarkowanych cen maksymalnych, które mają w poszczególnych Okręgach jednolitą moc obowiązującą.

Prace powyższe mają na celu dalsze podniesienie poziomu przedsiębiorstw obróbki i przeróbki z punktu widzenia ich wydajności produkcyjnej oraz możliwości wyprodukowania wystarczających zapasów nadających się do trzymania na składzie przetworów jarzynowych i owocowych na okres zimowy.

STEUER UND SPRAWY PRAWNE RECHT I PODATKOWE

Sackleihgebühr und Umsatzsteuer

Die Sackleihgebühr ist im § 7 der Anordnung über die Preisfestsetzung für Getreide, Getreideerzeugnisse, Hülsenfrüchte, Futtermittel und Rauhfutter des Wirtschaftsjahres 1941/42 vom 2. August 1941 (VBlGG. S. 495) festgelegt. Danach hat jede Mühle oder jeder Mehlgroßhändler bei der Lieferung von Mahlerzeugnissen in Jute- oder Papiergewebesäcken dem Abnehmer neben einer Pfandgebühr vom 11. Tage ab nach Ankunft der Ware im Backbetrieb oder bei Waggonladungen auf dessen Empfangsstation eine Leihgebühr in Höhe von 10.— Zloty je Tag und Stück zu berechnen. Die Berechnung der Sackgebühr unterbleibt, sobald der Abnehmer nachweisen kann, daß innerhalb von 10 Tagen nach Ankunft die Säcke zum Versand gebracht wurden.

Diese Leihgebühr ist nicht als eine Art Verzugsgebühr anzusehen, die ihrem Wesen nach den umsatzsteuerfreien Verzugszinsen gleichzustellen wäre. Durch die Erhebung der Gebühr sollen allerdings die Backbetriebe gezwungen werden, ihre Säcke sofort nach Ankunft der Ware und Entleerung zum Rückversand zu bringen, da bei der Knappheit des Sackmaterials ein schnellerer Umlauf unbedingt erforderlich ist.

Die Leihgebühr unterliegt der gleichen Besteuerung wie die Lieferung selbst. Die gesamte Leistung der liefernden

Wypożyczenie worków a podatki

Opłata za wypożyczenie worków ustanowiona została w § 7 Zarządzenia o ustaleniu cen zboża, produktów zbożowych, roślin strączkowych i pasz objętościowych na rok gospodarczy 1941/42 z dnia 2 sierpnia 1941 r. (Dz. Rozp. GG. str. 495). W myśl powyższego przepisu każdy młyn oraz każdy hurtowny handlarz mąki, skuteczniający dostawę przetworów młynarskich w workach z juty lub z płótna papierowego, obowiązany jest liczyć odbiorcy należność za wypożyczenie worków w wysokości 10 złotych dziennie od każdej sztuki, poczynając od 11-go dnia od nadejścia towaru do piekarni lub, przy ładunkach wagonowych, do odbiorczej stacji kolejowej. Należności za wypożyczenie worków nie oblicza się, o ile odbiorca jest w możności wykazać, że uskutecznił zwrotną wysyłkę worków w ciągu 10 dni od ich nadejścia.

Opłaty za wypożyczenie worków nie można uważać za rodzaj należności za zwłokę, w którym to wypadku należałoby z natury rzeczy traktować ją na równi z wolnymi od podatku obrotowego odsetkami zwłoki. Przymus pobierania wspomnianej opłaty zmierza niemniej do tego, aby zmusić przedsiębiorstwa piekarskie do zwracania worków natychmiast po nadejściu towaru i opróżnieniu worków, co znajduje swe uzasadnienie w panującym braku worków i bezwarunkowej konieczności możliwie szybkiego ich obrotu.

Należność za wypożyczenie worków podlega przeto opodatkowaniu na równi z samą dostawą. Całość świadczenia

Mühle oder Mehlgroßhandlung darf nicht in eine Lieferung oder sonstige Leistung aufgeteilt werden, sondern ist einheitlich als Lieferung zu betrachten, sodaß der liefernde Betrieb auch von der ihm zukommenden Leihgebühr die Umsatzsteuer zu entrichten hat.

Abnutzung von gepachteten Bauten

Ob erhöhte Absetzungen für Abnutzung bei Bauten auf gepachtetem Gelände, beziehungsweise Tilgung der Kosten des Umbaues oder der Instandsetzung der gepachteten Bauten zu Lasten des steuerpflichtigen Gewinnes zulässig sind, hängt davon ab, wie der Pachtvertrag lautet. Werden die errichteten Bauten nach Ablauf der Pachtzeit entschädigungslos Eigentum des Verpächters, so bemißt sich der Satz der Absetzungen für Abnutzung beziehungsweise Tilgung nach der Pachtdauer, z. B. bei 5jähriger Pachtdauer beträgt die jährliche Absetzung für Abnutzung (Tilgung) 20 v. H., bei 4jähriger Pachtdauer 25 v. H. usw.

Wird keine bestimmte Pachtdauer vereinbart, so dürfen auch keine höheren Absetzungen für Abnutzung (Tilgung) als die normalen, nach der Gesamtnutzungsdauer ausgerechneten, beansprucht werden. Hat der Pächter etwa im Zeitpunkt des Ablaufes der Pachtzeit gegenüber dem Verpächter einen Anspruch auf eine Entschädigung für verauslagte Kosten der Bauten oder des Umbaues bzw. Instandsetzung, so ist der Pächter zu Absetzungen nur insoweit berechtigt, als es sich um Beträge handelt, die nicht unter die Vereinbarung über die Entschädigung fallen. Hat der Pächter das Recht, die gesamten verauslagten Kosten pro rata temporis, d. h. in bestimmten, zeitlich festgelegten Quoten von dem Pachtzins in Abzug zu bringen, so darf er keine Absetzungen für Abnutzung (Tilgung) vornehmen.

Unterhaltungskosten der Bauten auf gepachtetem Gelände sind dagegen stets als abzugsfähige Unkosten des Pächters steuerlich zu behalten. Das trifft auch dann zu, wenn der Pächter berechtigt ist, die gepachteten Gegenstände nach Ablauf der Pachtzeit in einem abgenutzten Zustande zurückzugeben, aber die Unterhaltungskosten des Pächters der Erhaltung des gepachteten Gegenstandes in dem Zustande dienen, der dem Zweck des Pachtvertrags entspricht.

Als Unterhaltungskosten gelten nur solche Kosten, die der zweckdienlichen Erhaltung, aber nicht etwa der Verbesserung des gepachteten Gegenstandes dienen.

Ablieferungspflicht für Getreide

Die Kriegswirtschaft hat es mit sich gebracht, daß im Interesse einer gerechten Verteilung der im Generalgouvernement erzeugten Nahrungsmittel die gesamte Ernte an Brot- und Futtergetreide abzuliefern war, mit Ausnahme der für die Ernährung der eigenen Wirtschaft benötigten Menge. Der größte Teil des Landvolkes hat diese Pflichten auf sich genommen und erfüllt. Lediglich ein kleiner Teil hat unter Ausnutzung der Notlage der städtischen Bevölkerung durch Schleichhandel und Wucherpreise schwere Schuld auf sich geladen. Bei der außerordentlich knappen Ernährungslage kann Schleichhandel und Wucher nicht geduldet werden, sondern muß zum Schutze der Ernährung und zur Wahrung der Interessen der Gesamtbevölkerung aufs härteste bestraft werden.

Wer künftig seine Ablieferungspflicht nicht voll erfüllt, wer mit Brot- und Futtergetreide, Ölfrüchten, mit Vieh oder Fleisch und sonstigen bewirtschafteten Lebensmitteln wuchert oder Schleichhandel treibt, hat unter Verlust seines gesamten Besitzes schwere Strafen zu erwarten.

podejmującego się dostawy młyna lub hurtownego handlu mąką nie może być dzielona na dostawę i inne świadczenia, lecz musi być uważana za jednolitą dostawę, a wobec tego skutecznie obciążające dostawę przedsiębiorstwo obowiązane jest uiścić podatek obrotowy również i od należnych mu opłat za wypożyczenie worków.

Zużycie wydzierżawionych budynków

Rozstrzygnięcie pytania, czy dopuszczalne są specjalne potrącenia od podlegających opodatkowaniu zysków z tytułu zużywania się budynków stojących na gruncie wydzierżawionym, amortyzacji kosztów przebudowy lub remontu wydzierżawionych budynków, zależy od brzmienia kontraktu dzierżawy. O ile nowo postawione budynki po ekspiracji terminu dzierżawy przechodzą bez odszkodowania na własność wydzierżawiającego, natomiast stopę potrąceń z tytułu zużycia lub amortyzacji oblicza się w stosunku do okresu trwania dzierżawy, np. przy 5-letnim okresie dzierżawym potrącenie z tytułu jednorocznego zużycia lub amortyzacji wynosi 20%, przy 4-letnim okresie dzierżawym 25% itd.

Jeżeli umowa nie przewiduje określonego terminu trwania dzierżawy, to i wtedy nie można obliczać wyższych potrąceń z tytułu zużycia (amortyzacji), aniżeli potrącenia normalne, obliczone w stosunku do całości okresu użytkowania. Jeżeli dzierżawca podnosi z upływem okresu dzierżawnego roszczenie odszkodowawcze przeciwko wydzierżawiającemu z tytułu wyłożonych przez siebie kosztów budowy, przebudowy lub remontu budynków, wówczas dzierżawcy przysługuje tylko o tyle prawo do potrąceń, o ile idzie o roszczenia, które nie są należne z tytułu układu o odszkodowanie. Jeżeli dzierżawca jest uprawniony wszelkie wyłożone koszty potrącać od czynszu dzierżawnego pro rata temporis, tzn. w sumach częściowych płatnych w określonych terminach, wówczas nie przysługuje mu prawo odliczania potrąceń za zużycie (amortyzację).

Natomiast koszty konserwacji budynków na gruncie dzierżawionym uważać należy pod względem podatkowym zawsze za potrącalne od zysku wydatki dzierżawy. Stosuje się to również i do wypadku, gdy dzierżawcy przysługuje prawo zwrotu przedmiotu dzierżawy po upływie okresu dzierżawnego w stanie zużytych, wydatki zaś na konserwację poniesione zostały w celu utrzymania przedmiotu dzierżawy w stanie, jakiego wymagał cel kontraktu dzierżawy. Za koszty konserwacji uważa się jednak tylko takie koszty, których wymaga cel zachowania przedmiotu dzierżawy w dotychczasowym stanie, nie zaś koszty ulepszeń.

Obowiązek dostarczania zboża

Względy gospodarki wojennej spowodowały tę konieczność, iż w interesie sprawiedliwego rozdziału środków żywności, wytwarzanych w Generalnym Gubernatorstwie, całkowity zbiór zbóż chlebowych i pastewnych musiał być dostarczony, z wyjątkiem ilości niezbędnych dla utrzymania własnego gospodarstwa. Przeważna część ludności wiejskiej obowiązki te wzięła na siebie i należycie je wypełniła. Mała tylko część, wyzyskując przymusowe położenie ludności miast, obarczyła się ciężką winą pokątnego handlu i lichwiarskich cen. Wobec wyjątkowej szczupłości zasobów żywności handel pokątny i lichwa nie tylko nie mogą być tolerowane, lecz przeciwnie, dla ochrony wyżywienia i dla zabezpieczenia interesów ogółu ludności muszą być jak najsurowiej karane.

Kto na przyszość nie wypełni całkowicie obowiązku dostarczenia wyznaczonej ilości płodów rolnych, kto uprawiać będzie lichwę lub handel pokątny zbożami chlebowymi lub pastewnymi, podlegającymi przymusowej gospodarce środkami żywności, poza utratą całego majątku zostanie ciężko ukarany.

§ ANORDNUNGEN u. VERORDNUNGEN ROZPORZĄDZENIA i ZARZĄDZENIA

Winterpreise für Hühnereier

Nach der Anordnung über Preise für Hühnereier vom 25. 2. 1941 (VOBl. GG. S. 49) treten mit Wirkung vom 1. Oktober 1941 die nachstehend aufgeführten Winterpreise in Kraft:

1. Erzeuger-Festpreis für die Zeit vom 1. Oktober bis 28. (29.) Februar:
 - a) frische Hühnereier 3,15 Zl. je kg
 - b) aussortierte Hühnereier 2,60 Zl. je kg
2. Großhandelseinkaufspreis für die Zeit vom 1. Oktober bis 3. März:
 - a) frische Hühnereier 0,20 Zl. je Stück
 - b) aussortierte Hühnereier 0,165 Zl. je Stück
3. Verbraucherhöchstpreise für die Zeit vom 1. Oktober bis 9. März:

Im Stadt- und Landkreis Warschau:

 - a) frische Hühnereier 0,24 Zl. je Stück
 - b) aussortierte Hühnereier 0,20 Zl. je Stück

Im Stadt- und Landkreis Krakau:

 - a) frische Hühnereier 0,23 Zl. je Stück
 - b) aussortierte Hühnereier 0,19 Zl. je Stück

Im übrigen Gebiet des Generalgouvernements:

 - a) frische Hühnereier 0,22 Zl. je Stück
 - b) aussortierte Hühnereier 0,18 Zl. je Stück

Außerdem wird auf die in der gleichen Preisanordnung festgelegten Preise für Kühlhaus- und konservierte Hühnereier aufmerksam gemacht:

1. Großhandelseinkaufspreis 0,16 Zl. je Stück
2. Verbraucherhöchstpreis
 - a) im Stadt- und Landkreis Warschau 0,20 Zl. je Stück
 - b) im Stadt- und Landkreis Krakau 0,19 Zl. je Stück
 - c) im übrigen Gebiet des Generalgouvernements 0,18 Zl. je Stück

Das Inkrafttreten der Preise für Kühlhaus- und konservierte Hühnereier ist an keinen bestimmten Zeitpunkt gebunden; sie gelten während des ganzen Jahres.

Es ist allgemein bekannt, daß der Anfall an Hühnereiern im Winter sehr stark zurückgeht. Es ist aber weniger bekannt, daß der Produktionsunterschied zwischen Sommer und Winterlegetätigkeit der Hühner so groß ist, daß in etwa 4 Monaten des Jahres das Huhn dreiviertel seiner Gesamtjahreslegeleistung produziert, während auf die restlichen 8 Monate nur einviertel der Produktion entfällt. Je primitiver die Geflügelhaltung ist, je stärker wirken sich diese jahreszeitlichen Unterschiede in der Legeleistung aus.

Es ist infolgedessen verständlich, daß sowohl in den Erzeugungs- wie auch in den Verbrauchsländern eine erhebliche Vorratshaltung an Eiern durchgeführt wird, um den Ausfall in der Legeleistung während der Wintermonate durch Rückgriff auf entsprechende Lagerbestände ausgleichen zu können. Im nationalsozialistischen Staat hat diese Vorratshaltung den Sinn, eine möglichst gleichmäßige Versorgung zu angemessenen Preisen des ganzen Jahres zu gewährleisten. In den Ländern mit liberalistischer Wirtschaftsauffassung wurde diese Vorratshaltung nur unter dem Gesichtspunkt eines möglichen Spekulationsgewinnes vorgenommen.

Zimowy cennik jaj

Na mocy zarządzenia o cenach jaj kurzych z dnia 25. 2. 1941 r. (Dz. Rozp. GG. str. 49) z dniem 1 października 1941 r. wchodzi w życie niżej wyszczególnione ceny zimowe:

1. stała cena sprzedaży dla producenta na czas od 1 października do 28 (29) lutego:
 - a) świeżych jaj kurzych 3,15 zł. za 1 kg
 - b) wysortowanych jaj kurzych 2,60 zł. za 1 kg
 2. hurtowa cena zakupu na czas od 1 października do 3 marca:
 - a) świeżych jaj kurzych 0,20 zł. za 1 szt.
 - b) wysortowanych jaj kurzych 0,165 zł. za 1 szt.
 3. maksymalne ceny detaliczne dla konsumenta na czas od 1 października do 9 marca:

dla miasta Warszawy i powiatu warszawskiego:

 - a) świeżych jaj kurzych 0,24 zł. za 1 szt.
 - b) wysortowanych jaj kurzych 0,20 zł. za 1 szt.

dla miasta Krakowa i powiatu krakowskiego:

 - a) świeżych jaj kurzych 0,23 zł. za 1 szt.
 - b) wysortowanych jaj kurzych 0,19 zł. za 1 szt.

dla pozostałych obszarów Generalnego Gubernatorstwa:

 - a) świeżych jaj kurzych 0,22 zł. za 1 szt.
 - b) wysortowanych jaj kurzych 0,18 zł. za 1 szt.
- Tenże sam cennik ustala ponadto następujące stałe ceny jaj chłodzonych i konserwowanych:
1. hurtowa cena zakupu 0,16 zł. za 1 szt.
 2. maksymalna cena detaliczna dla konsumenta:
 - a) dla miasta Warszawy i powiatu warszawskiego 0,20 zł. za 1 szt.
 - b) dla miasta Krakowa i powiatu krakowskiego: 0,19 zł. za 1 szt.
 - c) dla pozostałych obszarów Generalnego Gubernatorstwa 0,18 zł. za 1 szt.

Czytajcie także

„WZOROWĄ GOSPODARKĘ”

Zamawiać w Wydawnictwie Rolniczym,
Kraków, ulica Juliusza Lea 5a.

Wejście w życie cen za jaja chłodzone i konserwowane nie jest ograniczone żadnym określonym terminem; obowiązują one przez cały rok.

Jest rzeczą powszechnie znaną, że produkcja jaj kurzych w okresie zimowym bardzo znacznie spada. Nie wszystkim jednak wiadomo, że różnica pomiędzy letnią a zimową nośnością kur jest tak wielka, iż trzy ćwierci całorocznej produkcji jaj, zniesionych przez jedną kurę, przypada na okres czterech miesięcy, a tylko jedna czwarta część produkcji przypada na pozostałych 8 miesięcy. Im bardziej prymitywnym jest poziom hodowli kur, tym bardziej wzrastają te sezonowe różnice w ilości znoszonych jaj.

Unter diesen Umständen ist es aber auch verständlich, daß dem Bauern für die im Winter produzierten Eier ein günstigerer Preis gezahlt wird, als es im Sommer üblich ist. Dies erklärt sich nicht aus dem liberalistischen Wirtschaftsgrundsatz von Angebot und Nachfrage, sondern ist vom nationalsozialistischen Standpunkt unter dem Gesichtswinkel zu betrachten, daß der Bauer durch den günstigeren Winterpreis dazu angehalten

Um eine gerechte Verteilung der wichtigsten Lebensmittel vornehmen zu können, sind aus der neuen Ernte vor allem

**Brotgetreide,
Ölfrüchte,
Futtergetreide**

mindestens in der festgesetzten Höhe an die amtlichen Erfassungsstellen abzuliefern

werden soll, seine Hühnerhaltung durch entsprechende Maßnahmen, auf die im Rahmen dieser Ausführungen nicht eingegangen werden kann, zu einer stärkeren Winterproduktion zu bringen.

Unter Berücksichtigung all dieser Gesichtspunkte wurde bei der am 25. 2. 1941 erlassenen Anordnung über Preise für Hühnereier sowohl ein Sommerpreis wie auch ein Winterpreis festgelegt. Dieser Winterpreis tritt am 1. Oktober in Kraft. Dabei ist der Erzeugerpreis für frische Eier um 110% und für aussortierte Hühnereier um 100% erhöht worden. Diese Preissteigerung dürfte den Bauern dazu bringen, nicht nur auch in den Wintermonaten die bei ihm anfallenden Eier abzuliefern, sondern ihn veranlassen, seine Hühnerhaltung zukünftig nach modernen Gesichtspunkten zu führen, um die Winterproduktion seiner Hühner zu erhöhen.

Dagegen ist der Verbraucherpreis nur um 55 bis 70% je nach den einzelnen Gebieten erhöht worden. So stark dieser Preisanstieg auch erscheinen mag, findet er seine ausreichende Erklärung in den oben wiedergegebenen Gründen. Darüber hinaus ist zu beachten, daß gegenüber den vorjährigen Winterpreisen für Verbraucher keine Erhöhung einzutreten brauchte, während dem Erzeuger ein günstiger Winterpreis zugestanden werden konnte.

Die Preise für Kühlhaus- und konservierte Hühnereier gelten für das ganze Jahr und treten daher nicht erst am 1. Oktober in Kraft. Sie treten aber praktisch nur in den Wintermonaten in Erscheinung, da während der Sommermonate keine Kühlhaus- und konservierten Eier verkauft werden. Die Preise für diese Eierqualitäten liegen nur etwa $33\frac{1}{3}$ über den Sommerpreisen für frische Eier. Die einzelnen Preise sind der Tagespresse zu entnehmen.

Im Rahmen dieser Ausführungen ist eine kurze Begriffsbestimmung für die verschiedenen Eiersorten zweckmäßig. In der bereits angezogenen Anordnung über Preise für Hühnereier vom 25. 2. 1941 sind diese Begriffsbestimmungen genau festgelegt. Darin heißt es u. a., daß frische Hühnereier eine normale und saubere Schale haben müssen, daß die Luftkammer nicht beweglich sein darf und daß das Ei frei von schlechtem Geruch oder Geschmack sein muß; aussortierte Hühnereier wiegen entweder

W związku z tym nie trudno zrozumieć, że we wszystkich krajach, zarówno tych, które posiadają nadwyżkę produkcji, jak i tych, które nadwyżkę konsumpcji zmuszone są uzupełniać przywozem, przeprowadza się na wielką skalę magazynowanie jaj, aby umożliwić wyrównanie ubytku nośności w okresie zimowym przy pomocy odpowiednich, złożonych na składach zapasów. W państwie narodowo-socjalistycznym magazynowanie jaj ma to znaczenie, że zapewnia ono możliwie równomierne zaopatrzenie, po cenach umiarkowanych, w ciągu całego roku. W krajach o liberalnym systemie gospodarczym magazynowanie przeprowadza się wyłącznie pod kątem widzenia zysków możliwych zysków spekulacyjnych.

W tych warunkach jest jednak rzeczą zrozumiałą, że chłop powinien otrzymać za jaja wyprodukowane w zimie lepszą cenę, niż ją otrzymuje latem. Jest to uzasadnione już nie tyle liberalistyczną doktryną gospodarczą podaży i popytu, ile raczej poglądem narodowo-socjalistycznym, który każe patrzeć na to pod tym kątem, że korzystniejsza cena zimowa stworzy dla wieśniaka dostatecznie silny impuls do możliwego powiększenia zimowej produkcji przez zastosowanie odpowiednich środków, na których bliższe wyszczególnienie nie pozwalają ramy niniejszych uwag.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe względy, wprowadzona została w zarządzeniu z dnia 25. 2. 1941 o cenach jaj kurzych różnica pomiędzy cenami letnimi a zimowymi. Ceny zimowe wchodzi w życie z dniem 1 października. Cena sprzedażna wytwórcy podniesiona została o 110% za świeże jaja kurze, o 100% zaś za jaja wysortowane. Taka wyższa cen powinna już skłonić wieśniaka nie tylko do tego, aby odstawił on wszystkie w okresie zimowym wyprodukowane jaja, ale i do tego, aby na przyszłość urządził on swą hodowlę drobiu w sposób nowoczesny, a tym samym powiększył zimową wydajność swych kur.

Cena detaliczna dla spóżywców podwyższona została tylko o 55 do 70%, zależnie od okręgów terytorialnych. Jak znaczną mogłaby wydawać się ta podwyżka, znajduje ona aż nadto wystarczające uzasadnienie w wyżej przytoczonych względach. W dodatku trzeba uwzględnić i to, że w stosunku do zeszłorocznych cen zimowych detalicznych dla spóżywcy nie trzeba było nawet uciekać się do podwyżki, aby przyznać mimo to wytwórcy korzystniejszą cenę zimową.

Ceny jaj kurzych chłodzonych i konserwowanych ustanowione zostały na cały rok, dzień przeto 1 października nie jest miarodajnym dla ich mocy obowiązującej. Niemniej wchodzi one praktycznie w rachubę tylko na okres miesięcy zimowych, w lecie bowiem jaja chłodzone i konserwowane nie znajdują zupełnie zbytu. Ceny tych kategorii jaj przewyższają zaledwie o 33% letnie ceny jaj świeżych. Szczegółowy wykaz cen znaleźć można w prasie codziennej.

Ramy niniejszych uwag pozwalają na pobieżne jedynie zdefiniowanie wspomnianych wyżej gatunków jaj. Dokładne określenie tych pojęć zawarte jest w powołanym już zarządzeniu o cenach jaj kurzych z dn. 25. 2. 1941 r. Według

Odstawiajcie zboże!

tych definicji świeże jaja kurze posiadać muszą normalną i czystą skorupkę, bańka powietrza musi być nieruchoma, same zaś jaja nie mogą posiadać przykrego woni ani odrażającego smaku. Za jaja wysortowane uważa się te jaja kurze, które ważą mniej niż 45 gramów lub też nie czynią zadość minimalnym wymogom ustanowionym dla

unter 45 g oder entsprechen nicht den Mindestanforderungen für frische Hühnereier. Insbesondere gilt dies für Schmutz-, Knick- und Brucheier, soweit sie für den menschlichen Genuß geeignet sind. Kühllauseier sind Eier, die in Kühlläusern oder Kühlräumen eingelagert wurden, wogegen konservierte Eier mit chemischen Mitteln (Kalk, Wasserglas usw.) oder auf andere Weise haltbar gemacht wurden, soweit sie eben nicht als Kühllauseier gelten.

Preise für Bienenerzeugnisse

Unter dem 3. September 1941 erschien im Verordnungsblatt für das Generalgouvernement die Anordnung über Preise für Bienenhonig, Bienenwachs und Kunstwaben. Im Vorjahre waren die Erzeugerpreise für Bienenhonig im Einvernehmen mit der Abteilung Preisbildung ohne Veröffentlichung im Verordnungsblatt den Honigerfassungsstellen durch Erlaß bekanntgegeben. Diese Preise sind auf Grund der vorjährigen Erfahrung geringfügig geändert. Anstelle der früheren Von—bis—Preise wurden drei Güteklassen festgelegt, für die Höchstpreise festgesetzt wurden, da die güttemäßige Übernahme des Honigs bei der vorjährigen Preisregulierung besondere Schwierigkeiten bereitete. In diesem Jahr ist die Gewähr für eine einheitliche Bewertung des Honigs dadurch gegeben, daß sämtliche Honigsammel- und Erfassungsstellen mit Gütemustern ausgestattet sind und die Übernahme des Honigs vom Erzeuger unter Beteiligung eines Fachimkers erfolgt.

Die diesjährigen Erzeugerfestpreise haben die durchschnittliche Preishöhe des Vorjahres beibehalten. Darüber hinaus sind Festpreise für den Verkauf des Honigs durch die Honigerfassungsstellen, für den Einkauf der Kleinverteilerbetriebe und für den Verbraucher festgelegt worden.

Es hatte sich im vorigen Jahr gezeigt, daß die Aufkaufspanne für die Honigsammel- und Erfassungsstellen zur Deckung der entstehenden Unkosten nicht ausreichte. Sie wurde infolgedessen auf Zl 0,80 je kg erhöht. Aus ihr sind die Provision für den Imker und für die Sammelstelle, die Fracht von der Sammelstelle zur Erfassungsstelle, der Leckverlust sowie die Verdienstspanne der Erfassungsstelle zu decken.

Dagegen wurde die Be- und Verarbeitungsspanne um etwa 20% gegenüber dem Vorjahre ermäßigt. Außerdem muß der Be- und Verarbeitungsbetrieb aus dieser ermäßigten Spanne die Unkosten der Großverteilung des bearbeiteten Honigs decken.

Die Kleinverteilerspanne wurde dagegen ebenfalls auf Grund der vorjährigen Erfahrungen erhöht. Sie liegt mit einheitlich Zl 0,60 je kg auf durchschnittlich 10% des Verbraucherhöchstpreises. Der Kleinverteilerbetrieb kann dabei neben der Deckung seiner Unkosten mit einem angemessenen Verdienst rechnen.

Trotz der Notwendigkeit, die Spanne teilweise auszuweiten, ist es gelungen, die Verbraucherhöchstpreise bei der ersten und zweiten Sorte um Zl 0,30 je kg zu ermäßigen. Es steht fest, daß diese neue Preisfestsetzung allen beteiligten Handelsstufen gerecht wird und daß darüber hinaus der Verbraucher die Verbilligung eines hochwertigen Nahrungsgutes in Anspruch nehmen kann.

In Fachkreisen wurde es bisher als Mangel empfunden, daß für Bienenwachs keine allgemein gültigen Preisfestsetzungen bestanden. Umsomehr wird die neue Preisfestsetzung diesen Wünschen entgegenkommen. Die Relationen zwischen den Preisen der einzelnen Wachsorten und den Preisen für Kunstwaben entsprechen den auf lang-

jaj świeżych. Dotyczy to w szczególności jaj brudnych, pękniętych lub nadmuchanych, o ile nadają się one w ogóle do spożycia. Przez jaja chłodzone rozumieć należy jaja które były magazynowane w chłodniach lub w pomieszczeniach chłodniczych, przez jaja zaś konserwowane takie jaja, które uczyniono trwałymi przy pomocy środków chemicznych (wapna, szkła wodnego i t. p.) lub w inny sposób, o ile nie podpadają one pod kategorię jaj chłodzonych.

Ceny produktów pszczelarskich

W dniu 3 września 1941 r. ukazało się w Dzienniku Rozporządzeń dla Generalnego Gubernatorstwa zarządzenie o cenach miodu pszczelonego, wosku pszczelonego i sztucznych plastrów. W roku ubiegłym ceny wytwórcze miodu pszczelonego, ustalone w porozumieniu z Wydziałem Kształtowania Cen, podawane były stacjom ujęcia miodu do wiadomości w drodze dekrétów, bez ogłaszania tychże w Dzienniku Rozporządzeń. Na zasadzie poczynionych w ubiegłym roku doświadczeń ceny te zostały nieco zmienione. W miejsce dawniejszych cen ramowych ustanowione zostały trzy klasy jakości, dla których ustalono ceny maksymalne, a to ze względu na duże trudności, jakie nastęrczała kwalifikacja jakościowa przyjmowanego miodu przy zeszlorocznej regulacji cen. W roku bieżącym istnieje już pewność, że kwalifikacja miodu dokonywana będzie w sposób jednolity, wszystkie bowiem stacje zbiorcze oraz stacje ujęcia miodu otrzymały do dyspozycji w o r e j a k o s c i o w e, a ponadto przyjmowanie miodu dokonywane będzie przy udziale fachowca bartnika.

Ustanowione na rok bieżący ceny wytwórcze utrzymane są przeciętnie na wysokości cen zeszlorocznych. Ponadto ustalone zostały stałe ceny sprzedażne miodu dla stacji ujęcia miodu, dalej ceny zakupu dla przedsiębiorstw detalicznych, wreszcie ceny dla konsumentów.

Doświadczenia ubiegłego roku wykazały, że rozpiętość pomiędzy ceną zakupu a ceną sprzedaży nie wystarczała stacjom zbiorczym oraz stacjom ujęcia miodu na pokrycie powstałych kosztów ogólnych. Rozpiętość tę podwyższono obecnie do wysokości 0,80 zł na 1 kg. Różnica ta powinna pokryć: prowizje należne bartnikom oraz stacji zbiorczej, fracht za przewóz od stacji zbiorczej do stacji ujęcia, straty spowodowane wyciekami oraz zysk stacji ujęcia.

Natomiast rozpiętość kosztów obróbki i przeróbki obniżona została w stosunku do roku ubiegłego bez mała o 20%. Ta obniżona rozpiętość zysku musi nadto wystarczyć przedsiębiorstwom obróbki i przeróbki na pokrycie wydatków ogólnych rozdziału hurtowego przyjętego do przeróbki miodu.

Podwyższono natomiast, na skutek doświadczeń poczynionych w roku ubiegłym, rozpiętość zysku rozdzielców detalicznych. Ustalona jednolicie na 0,60 zł na 1 kg wynosi ona przeciętnie 10% maksymalnej ceny nabycia dla konsumenta. Przedsiębiorstwa handlu detalicznego mogą przy tym, prócz pokrycia swych wydatków ogólnych, kalkulować umiarkowany zysk.

Pomimo tej koniecznej zwężki zysku udało się obniżyć ceny maksymalne dla konsumentów, odnośnie do pierwszej i drugiej sorty miodu, o 0,30 zł na 1 kg. Nie ulega wątpliwości, że nowa regulacja cen zadowoli z jednej strony wszystkie interesowane szczeble handlu, a z drugiej strony stworzy dla konsumenta możliwość tańszego zaopatrzenia się w nader wartościowy środek spożywczy.

Jeżeli koła fachowe utyskiwały dotychczas na brak powszechnie obowiązujących stałych cen w o s k u p s z c z e l n e g o, to nowa regulacja cen czyni tym życzeniom w pełnej mierze zadość. Różnice pomiędzy cenami poszczegól-

jährigen Erfahrungen aufgebauten Preisrelationen im Reich. Sie gewährleisten dem Wachs abliefernden Inker eine angemessene Vergütung für das von ihm abgelieferte Wachs und gestatten ihm, eine der Ausbeutungsfähigkeit dieses Wachses entsprechende Menge von Kunstwaben zu einem normalen Preis zurückzukaufen. Ebenso ist dem Bienen- und Verarbeitungsbetrieb für Bienenwachs eine auskömmliche Bearbeitungsspanne zugestanden worden.

Bei allen in dieser Preisanordnung genannten Erzeugnissen können Abweichungen von den einzelnen, in der Anordnung genannten Qualitätsbezeichnungen in erheblichem Umfang vorkommen. Sowohl Bienenhonig wie auch Bienenwachs ist ein Naturprodukt und läßt sich infolgedessen nicht in ein bestimmtes, feststehendes Qualitätsschema einspannen. Um Streitigkeiten bei der Übernahme dieser Erzeugnisse von vornherein auszuschließen, ist allen beteiligten Betrieben oder Personen die Möglichkeit gegeben, einen von der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements eingesetzten Prüfungsausschuß anzurufen.

Es wird damit weiterhin gewährleistet, daß sowohl der Erzeuger den ihm zustehenden Gegenwert für die abgelieferten Erzeugnisse erhält wie auch, daß der Käufer durch Minderqualitäten nicht übervorteilt wird.

nych gatunków wosku a cenami sztucznych plastrów, oparte są na analogicznej różnicy cen w Rzeszy, będącej wynikiem długoletnich doświadczeń. Różnica ta zapewnia dostawcy wosku godziwe wynagrodzenie za dostarczony przezeń wosk i umożliwia mu w zamian nabycie plastrów sztucznych w ilości wyrównującej wartość dostarczonego wosku, po cenie normalnej. Również i przedsiębiorstwom obróbki i przeróbki wosku pszczelnego przyznano wystarczającą rozpiętość zysku za przerobienie wosku.

Nowo ustalony wykaz cen wymienionych wyżej produktów nie wyklucza możliwych, nawet znacznych odchyień od poszczególnych ustalonych w tym zarządzeniu sort towaru ze względu na jego różną jakość. Zarówno miód pszczelny jak i wosk pszczelny są wytworami przyrody i dlatego trudno jest wtłoczyć je w ramy określonych i niezmiennych schematów jakościowych. Aby wyłączyć z góry możliwość sporów przy przyjmowaniu wspomnianych produktów, każdemu z interesowanych przedsiębiorstw i osób przysługuje prawo odwołania się do komisji kontroliującej, utworzonej przez Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa. Leży w tym dalsza jeszcze rękojmia, że z jednej strony producent otrzyma należną mu równowartość za dostarczone produkty, z drugiej zaś strony kupujący odbiorca nie będzie pokrzywdzony przez otrzymanie towaru o niższej jakości.

Fragekasten Skrzynka zapytań

Die Prämienaktion

Frage. Was versteht man unter der Prämienaktion?

Antwort. Bei der Prämienaktion erhält der Erzeuger bei der Ablieferung landwirtschaftlicher Erzeugnisse das Bezugsrecht auf eine gewisse Menge gewerblicher Produkte, wie zum Beispiel Textilien, Kleineisenwaren u. a. Durch diese Aktion wird auf der einen Seite die Erfassung der für die Versorgung der Bevölkerung notwendigen Nahrungsmittel, auf der anderen Seite der Landbevölkerung der ihr zustehende Anteil an den gewerblichen Erzeugnissen sichergestellt werden. Durch die Prämienaktion wird die Erfassung der landwirtschaftlichen Produkte wesentlich erleichtert.

Die deutsche Marktordnung im Kriege

Frage. Mußte die schon vor dem Kriege im deutschen Reich eingeführte Marktordnung wesentlich geändert werden, als der Krieg begann?

Antwort. Die deutsche Kriegsernährungswirtschaft hat die von vornherein auch auf die Gesichtspunkte der Reichsverteidigung ausgerichtete Friedensmarktordnung des Reichsnährstandes zur Grundlage. Es bedürfte daher im Deutschen Reich auf dem Gebiete der Ernährungswirtschaft keiner wesentlichen Umgestaltung, sondern in der Hauptsache nur eines strafferen Ausbaues der Friedensmarktordnung. Die Friedensmarktordnung des Reichsnährstandes ist aufrecht erhalten worden und bleibt auch in Zukunft die Grundlage für die Weiterentwicklung der deutschen Kriegsernährungswirtschaft.

Aktion premiowa

Pytanie. Co rozumieć należy pod pojęciem akcji premiowej?

Odpowiedź. W akcji premiowej producent przy odstawie produktów rolnych otrzymuje prawo nabycia pewnej ilości artykułów przemysłowych, jak np. wyrobów włókienniczych, drobnych towarów żelaznych itp. Droga tej akcji z jednej strony zapewnia się ujęcie artykułów żywności, niezbędnych dla zaopatrzenia ludności, z drugiej zaś ludności rolniczej zapewnia się należny jej udział w wyrobach przemysłowych. Dzięki akcji premiowej znacznie ułatwia się uzyskiwanie produktów rolnych.

Uporządkowanie rynku w Niemczech podczas wojny

Pytanie. Czy z chwilą rozpoczęcia wojny trzeba było zmienić w Rzeszy uporządkowanie rynku, wprowadzone jeszcze przed wojną?

Odpowiedź. Wojenna gospodarka żywienia w Niemczech opiera się na poprzednio ustalonym przez Reichsnährstand, z punktu widzenia obrony Rzeszy, uporządkowaniu rynku w okresie pokoju. Dlatego też w Rzeszy Niemieckiej w dziedzinie gospodarki żywienia nie potrzeba znaczniejszej reorganizacji, a w samej rzeczy tylko bardziej natężonej rozbudowy pokojowego uporządkowania rynku. To uporządkowanie ze strony Reichsnährstandu zostało podtrzymane i na przyszłość pozostaje fundamentem dalszego rozwoju wojennej gospodarki żywienia.

Was lesen wir? Woher lesen wir? Was und wie Lesen wir? Woher lesen wir? Was und wie Lesen wir?

System der Politischen Ökonomie von Professor Dr. Gustav Ruhland, zu beziehen durch den Agrarverlag, Krakau, Preis Zl. 13.— in Leinen gebunden.

Dieses fast 500 Druckseiten umfassende national-ökonomische Werk behandelt die revolutionäre Idee des vor dem Weltkriege verstorbenen, in der Schweiz lehrenden Professor Ruhland, die in der Schaffung einer neuen vom Gold unabhängigen Nationalökonomie begründet lag. Der von allen Geld- und Bankkreisen angefeindete Universalitätsprofessor hat die Durchsetzung seiner national-ökonomischen Ideen leider nicht mehr erlebt. Die in aller Welt bekanntgewordene Marktordnung des Reichsnährstandes hat auf den theoretischen Grundlehren Ruhlands aufgebaut und sein Werk in die Praxis umgesetzt und mit Erfolg vollendet. Gustav Ruhland fühlte sich zu dem großen National-Ökonomen Friedrich Liß geistes- und schicksalsverwandt hingezogen. In diesem Werk spürt man das deutlich. Ruhland hatte frühzeitig die Erkenntnis, daß die Landwirtschaft innerhalb einer Volkswirtschaft immer am meisten vernachlässigt wurde, daß sie aber die Grundlage jeder National-Ökonomie ist. Dieses Werk gibt einen Einblick in die national-ökonomischen Kämpfe am Anfang dieses Jahrhunderts. Jeder Landwirt und Volkswirt, der Einblick in die Wirtschaftsfragen unserer Zeit gewinnen will, muß dieses Werk gelesen haben.

System Ekonomii Politycznej prof. Dr. Gustawa Ruhlanda można otrzymać za pośrednictwem Wydawnictwa Rolniczego w Krakowie, cena 13 zł., oprawa płócienna. (W języku niemieckim).

To narodowo-ekonomiczne dzieło, obejmujące prawie 500 stron druku, traktuje o rewolucyjnej idei zmarłego przed wojną światową prof. Ruhlanda, wykładającego w Szwajcarii, którą to ideę ugruntował w twórczości nowej narodowej ekonomii, niezawisłej od złota. Napastowany przez kłosa finansowe i bankowe profesor Uniwersytetu niestety nie doczekał przeprowadzenia swych narodowo-ekonomicznych idei. Uporządkowanie rynku Reichsnährstandu, które się stało znane na całym świecie, zbudowało na podstawach naukowych Ruhlanda swe dzieło, zamieniło w praktykę oraz skutecznie i całkowicie wykończyło. Gustaw Ruhland czuł się spokrewniony z wielkim narodowym ekonomistą Frydrykiem Lissem zarówno duchem,

jak i losem. W dziele tym czuje się to wyraźnie. Ruhland przedwcześnie miał świadomość, że zawsze i najczęściej zaniedbuje się rolnictwo w gospodarstwie społecznym, że jednak jest ono podstawą każdej narodowej ekonomii. Dzieło to pozwala wglądać w narodowo-ekonomiczne walki na początku bieżącego stulecia. Każdy rolnik i społecznik, chcący zaznajomić się z zagadnieniami gospodarczymi naszych czasów, musi przeczytać to dzieło.

Nationale Bedarfsdeckung in der Ernährungswirtschaft von Professor Dr. E. Woermann, Halle, erschienen in der Schriftenreihe Ackerbau und Landpolitik, zu beziehen durch den Agrarverlag-Ost, Krakau, Preis Zl. 1.60 broschiert.

Der Verfasser gibt in diesem kleinen Heft einen Überblick über die zwei wichtigsten Aufgaben jeder Ernährungswirtschaft: zuerst den Ausgleich zwischen Jahren mit guten und schlechten Ernten herbeizuführen und dann die jahreszeitlich bedingte, periodische landwirtschaftliche Erzeugung mit dem regelmäßigen Ablauf des Nahrungsmittelverbrauchs in Einklang zu bringen. Dabei schildert der Verfasser die Wirtschaftsvorräte eines Betriebes und behandelt die Entwicklung der Futterwirtschaft, sowie die Maßnahmen zur Hebung der Futtervorratswirtschaft, wobei er anhand einer umfassenden Karte die Zonen der Futtergewinnung erläutert. Diese reine betriebswirtschaftliche Schrift fordert eine zielbewußte Vorratswirtschaft, eine Bekämpfung der Verluste bei der Ernte, die Haltbarmachung und Lagerung von Erzeugnissen und die Erweiterung der Futterwirtschaft allgemein. Die Schrift kann jedem, der einen kurz gefaßten schnellen Überblick auf 20 Druckseiten haben will, empfohlen werden.

Narodowe pokrycie potrzeb w gospodarce żywienia, prof. Dr. E. Woermann, Halle, ukazało się w rządzie pism Uprawy Roli i Polityki Rolniczej, otrzymać można za pośrednictwem Wydawnictwa Rolniczego w Krakowie, cena 1.60 zł., wydane broszurowane. (W języku niemieckim).

W tym małym zeszycie autor daje przegląd dwóch najważniejszych zadań każdej gospodarki żywienia: najpierw spowodować wyrównanie między latami złych i dobrych urodzajów, a wtedy uzgodnić uwarunkowaną porą roku sezonową produkcję rolniczą z równomierną konsumpcją środków żywności. Autor opisuje przy tym zapasy gospodarcze warsztatu rolnego i traktuje o rozwoju gospodarki paszami, jak również o sposobach podniesienia gospodarki zapasami pasz, przy czym wyjaśnia strefy uzyskania pasz. To dziełko czysto gospodarcze domaga się świadomego celów gospodarowania zapasami, zwalczania strat przy zbiorach, wpływania na trwałość i przechowywanie płodów i wogóle rozszerzenia gospodarki zapasami. Każdemu można zalecić to dziełko o 20 stronach druku, kto pragnie mieć szybki i krótko ujęty pogląd na te sprawy.

Millionen dz Getreide

können eingespart werden, wenn **nur gebeiztes** Saatgut zur Aussaat kommt.

Auch Sie können sparen helfen, wenn Sie Ihr Getreide beizen mit

Germisan
Saatbeize
nass oder trocken

Germisan sichert und erhöht den Ernte-Ertrag!

Miliony cetnarów zboża

można zaoszczędzić, używając do zasiewów **tylko** ziarna **zaprawianego!**

Wy też możecie się do tego przyczynić pamiętając, że najlepiej zaprawi Wasze ziarno

Germisan
zaprawa ziarna siewnego
mokra lub sucha

Germisan zapewnia i podnosi wydajność plonów!

Die Landwirtschaftliche Zentralstelle

Geschäftszentrale Krakau

mit ihren 4 Distriktsstellen, 40 Kreisstellen und zahlreichen sonstigen Verbindungs- und Ausführungsstellen

hat viel Nützliches zu bieten und zu sagen.

In dieser Zeitschrift und an dieser Stelle werden von nun ab regelmäßig wichtige Hinweise über Landbestellung, Verpackung landwirtschaftlicher Erzeugnisse, vor allem über Marktfragen und viele andere für Sie interessante Dinge erscheinen!

wraz z 4 oddz. w Dystryktach, 40 oddz. powiatowymi oraz licznymi organami pośredniczącymi i wykonawczymi

ma niezmiernie wiele do zaoferowania i powiedzenia.

W tym czasopiśmie i na tym miejscu będą się odtąd regularnie ukazywać praktyczne rady i wskazówki o uprawie roli, pakowaniu produktów rolnych, przede wszystkim o sprawach rynkowych i wiele innych dla Was ciekawych zagadnień!

Gut aufpassen –
und dann danach
handeln

Uważajcie pilnie –
i korzystajcie
z ogłoszeń

Mit tödlicher Sicherheit

bekämpft man Krankheiten bei Roggen, Weizen, Gerste,
Hafer durch Beizung mit

Ceresan

CERESAN fördert Keim- und Triebkraft.
Mit Ceresan gebeiztes Getreide kann wochenlang lagern,
deshalb **Vorratsbeizung!**

Zu beziehen durch die Distriktsstellen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle Krakau, die Landwirtschaftlichen Genossenschaften und den einschlägigen Handel.

Najwyższy czas zamówić

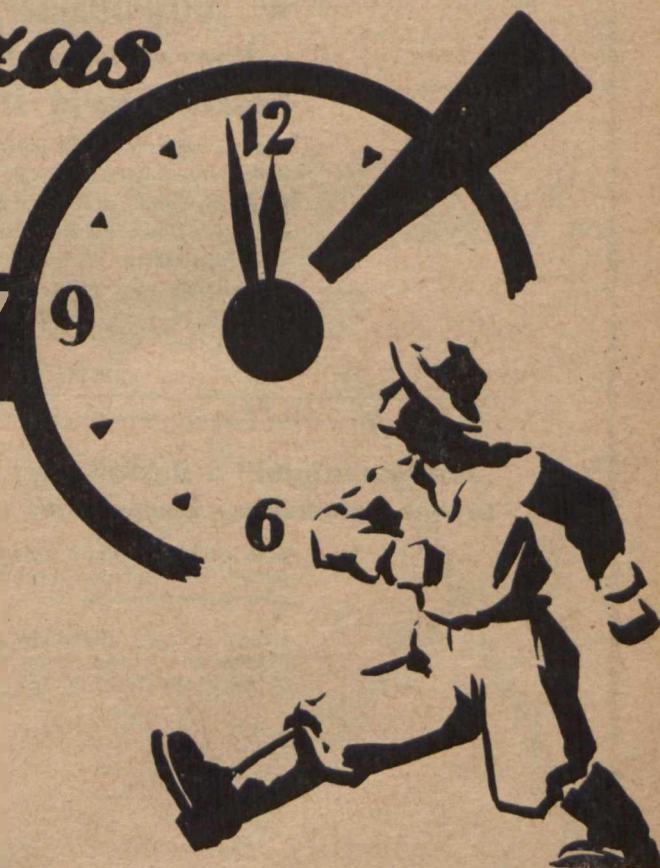
KALENDARZ ROLNICZY

na rok 1942

który w tym roku ukaże się już w październiku bież. roku.
100 tysięcy rodzin — **Milion** czytelników — to gromada Kalendarza Rolniczego w roku 1941.

By tego całorocznego doradcy nie zabrakło w Twoim domu —
musisz już dzisiaj wypełnić niżej podane zamówienie i przesłać pod adresem

WYDAWNICTWO ROLNICZE
KRAKÓW, Juliusza Lea 5 a.

Tu odciąć!

Zamówienie

Niniejszym zamawiam w Wyd. Roln., Kraków, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a, sztuk „Kalendarza Rolniczego” na rok 1942 w cenie 3 zł. za sztukę. — Dostawa za pobraniem pocztowym.

Imię i nazwisko:

Miejscowość:

Ulica:

Poczta:

Powiat:

Kleinanzeigen

in der Zeitschrift „Die Ernährungswirtschaft“

sind Ihre Vertreter, wenn Sie was kaufen, verkaufen oder vermitteln wollen.

Brauchen Sie Arbeitskräfte?

Eine kleine Anzeige für wenig Geld bringt Ihnen viele Angebote ins Haus, denn „Die Ernährungswirtschaft“ wird von vielen Landwirten im Generalgouvernement gelesen. Außerdem ist der Preis für „Kleinanzeigen“ sehr gering. Jedes gedruckte Wort kostet 30 Groschen — fettgedrucktes Wort 80 Gr. Versuchen Sie es einmal mit einer „Kleinanzeige“ in „Die Ernährungswirtschaft“ und Sie werden über den großen Erfolg überrascht sein.

Füllen Sie also den unten stehenden Bestellschein aus, geben Sie uns Ihre Wünsche bekannt und senden Sie Ihre Bestellung gleichzeitig mit den Gebühren ein. Die Kosten können Sie mit Leichtigkeit selbst berechnen.

Drobne ogłoszenia

w „GOSPODARCE WYŻYWIENIA“

są Waszym przedstawicielem, gdy chcecie coś kupić, sprzedać lub pośredniczyć.

Potrzebujecie sił do pracy?

Drobne ogłoszenie za niewiele pieniędzy dostarczy Wam do domu wiele ofert. „Gospodarkę Wyżywienia“ bowiem czyta wielu rolników w Generalnym Gubernatorstwie. Przy tym cena „drobnych ogłoszeń“ jest bardzo niska. Każde drukowane słowo kosztuje 30 gr. — słowo tłustym drukiem 80 gr. Spróbujcie raz tylko umieścić „drobne ogłoszenie“ w „Gospodarce Wyżywienia“, a będziecie zdziwieni nadzwyczajnym jego skutkiem. Wypełnijcie więc niżej załączone zamówienie, wypiszcie swoje życzenia i prześlijcie nam zamówienie wraz z należnością. Koszta bowiem możecie sobie sami z łatwością wyrachować.

hier ausschneiden — lu odciąć

„Kleinanzeigen“ - Bestellung: Drobne ogłoszenia - Zamówienie:

Bitte nachstehende Anzeige in der nächsten Nummer der Zeitschrift „Die Ernährungswirtschaft“ aufzunehmen. Die unterstrichenen Wörter sollen in Fettdruck erscheinen. Die Gebühr (jedes Wort 30 Gr. — fettgedrucktes Wort 80 Gr.) ist in Briefmarken beigefügt.

Proszę umieścić następujące ogłoszenie w następnym numerze „Gospodarki Wyżywienia“ Podkreślone słowa mają być wydrukowane tłustym drukiem. Należność (każde słowo 30 gr, tłuste słowo 80 gr) załączona w znaczkach pocztowych.

Text:
Tekst:

Vor- und Zuname:
Imię i nazwisko:
Wohnort:
Miejscowość:
Straße:
Ulica:

Post:
Poczta:
Kreis:
Powiat:

przeciw
wolkowi zbozowemu

Grodyl

niezawodny
łatwy i bezpieczny
w użyciu

Zwischen

Warthegau und UdSSR

von Landesbauernführer Hellmut Körner

Bis zur letzten Zeile fesselt dieser spannende Erlebnisbericht aus dem Generalgouvernement. Außerordentlich plastisch wird die ernährungswirtschaftliche Lage dieses Raumes dargestellt, und die originellen Maßnahmen zur Erzeugungssteigerung beschrieben. 61 gut ausgewählte und eindrucksvolle Bilder steigern die Anschaulichkeit des Textes.

Der Verfasser des Buches ist der Präsident der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements, Landesbauernführer Körner. Die Feder eines so ausgezeichneten Kenners der Verhältnisse des Generalgouvernements vermeidet es, wirtschaftliche Probleme allzu langatmig zu erörtern, sondern sie in gemeinverständlicher Form darzustellen.

Das Buch vermittelt einen tiefen Einblick in die Aufbauprobleme des nunmehr vergrößerten Nebenlandes des Reiches. Es wird deshalb das besondere Interesse breiter Kreise des Generalgouvernements finden.

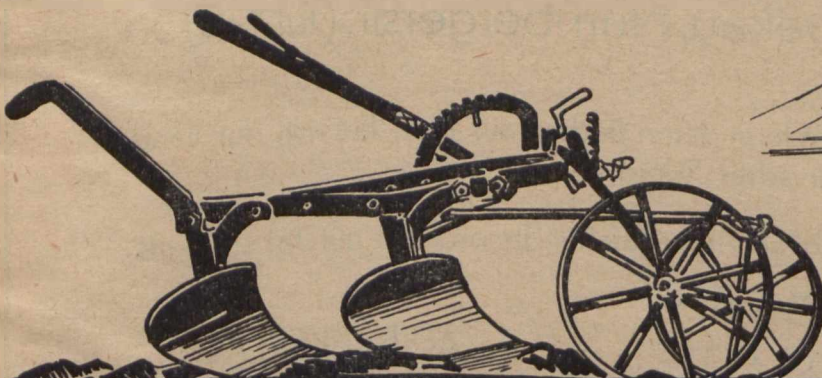
*115 Seiten, 61 Abbildungen, Format: gr. 8°, in Ganzleinen geb. Zl. 9.50.
Zu beziehen vom Agrarverlag, Krakau, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a*

*Bez wysiłku!-
Najtwardszą glebę*

orzesz pługiem SHL

Pługi SHL są wytrzymałe, łatwe w obsłudze i nadają się dla każdej gleby. Czynią pracę na roli lekką zwiększając znacznie jej wydajność.

Ludwigshütte A. G. Kielce
»Huta Ludwików« S. A. Kielce.

Kennen Sie schon

die in heiteren, launigen Versen geschriebene Buchreihe:

»DIE LUSTIGEN FIBELN«!

Bisher sind erschienen:

(in deutscher Sprache)

1. Die lustige Landmaschinenfibel
2. Die lustige Kaninchenfibel
3. Die lustige Milchfibel
4. Die lustige Bienenfibel
5. Die lustige Landarbeitsfibel
6. Die lustige Ziegenfibel
7. Die lustige Hühnerfibel
8. Die Kornkäferfibel
9. Die lustige Flachsfibel

In polnischer Sprache werden in Kürze erscheinen

1. Elementarz maszyn i narzędzi rolniczych
2. Elementarz o królikach
3. Elementarz o mleku
4. Elementarz pszczeli
5. Elementarz o pracy rolniczej
6. Kozi elementarz
7. Kurzy elementarz
8. Elementarz o wołku zbożowym
9. Elementarz o uprawie lnu

Diese Fibeln geben in ihrer leichten und lustigen Art einen Überblick über verschiedene interessante Probleme, die die Landbevölkerung angehen.

Sie enthalten vortreffliche Ratschläge, wie man durch einfachste Verfahren die größten Gewinne erzielen kann.

Bestellen Sie sofort im

AGRARVERLAG · Krakau, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a

Der Agrarverlag empfiehlt auch alle anderen Bücher aus dem Bereich der Landwirtschaft, in deutscher und polnischer Sprache.

Geben Sie uns ihre Wünsche bekannt, wir stehen Ihnen gern mit Tat zur Seite.

42.17486

Preis 1 Zl.

42.17487

AGRARVERLAG